

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem
letu 2005/2006

Državni izpitni center
December 2006

Letno poročilo o izvedbi "Nacionalnega preverjanja znanja" v šolskem letu 2005/2006 je na podlagi 3. člena Pravilnika o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 67/05) sprejela Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja na 14. seji dne 6. 12. 2006.

Izdajatelj

Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja
dr. Janez Bečaj

Založnik

Državni izpitni center
mag. Darko Zupanc

Uredniški odbor

dr. Mojca Štraus, urednica
Mojca Novak, tehnična urednica
dr. Janez Bečaj
Franjo Kranjčevič
mag. Milan Čotar
Mojca Škrinjar
Marija Mojca Maleš
Katarina Rigler Šilc
Igor Selan

Avtorji prispevkov

Državna komisija

dr. Janez Bečaj
mag. Milan Čotar
Marija Mojca Maleš
dr. Mojca Štraus

Državni izpitni center

dr. Gašper Cankar
mag. Darija Domanjko
Irena Jagodic
Saša Masterl
Miran Povše
Marija Prelovšek
Erika Semen
Alenka Tratnik
Joži Trkov
Matejka Žagar

Predmetne komisije

Katja Arzenšek
Emika Asani
Jelka Čeligoj
mag. Vida Gomivnik Thuma
Milena Kerndl
dr. Vesna Kondrič Horvat
Sonja Kosič
dr. Martina Križaj Ortar
Zita Lebar Nedelko
Nada Marčič
Marino Maurel
Nada Nikolič
Maria Pisnjak
dr. Karmen Pižorn
Boštjan Repovž
Bernarda Sopčič

dr. Jelka Strgar
Darinka Šaubah Kovič
Neva Šečerov
Vesna Vršič
mag. Nives Zudič Antonič
Anka Zupan
dr. Amalija Žakelj
Tatjana Žgank Meža

Jezikovni pregled

Rosana Čop

Računalniško oblikovanje

Peter Škrlj

Tisk

Državni izpitni center

Naklada

600 izvodov
ISSN: 1581-5315

VSEBINA

PREDGOVOR	5
1. Uvod.....	6
1.1 Zakonska podlaga za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja	6
2. Poročila.....	7
2.1 Poročilo o delu Državne komisije v šolskem letu 2005/2006	7
2.2 Poročilo o delu predmetnih komisij	11
2.2.1 Predmetna komisija za slovenščino.....	11
2.2.2 Predmetna komisija za italijanščino	11
2.2.3 Predmetna komisija za madžarščino	12
2.2.4 Predmetna komisija za angleščino.....	13
2.2.5 Predmetna komisija za nemščino	13
2.2.6 Predmetna komisija za matematiko.....	14
2.2.7 Predmetna komisija za biologijo	15
2.2.8 Predmetna komisija za kemijo.....	16
2.2.9 Predmetna komisija za fiziko	17
2.2.10 Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo	17
2.2.11 Predmetna komisija za geografijo	17
2.2.12 Predmetna komisija za zgodovino.....	18
2.2.13 Predmetna komisija za državljansko vzgojo in etiko	18
2.2.14 Predmetna komisija za glasbeno vzgojo.....	19
2.2.15 Predmetna komisija za likovno vzgojo.....	19
2.2.16 Predmetna komisija za športno vzgojo.....	20
3. Priprava in izvedba nacionalnega preverjanja znanja.....	21
3.1 Priprava gradiva za nacionalno preverjanje znanja	21
3.2 Nacionalno preverjanje znanja za učence s posebnimi potrebami	22
3.3 Nacionalno preverjanje znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom	24
3.4 Nacionalno preverjanje znanja za odrasle	24
3.5 Dostava in zbiranje gradiva	24
3.5.2 Vračanje zaupnega gradiva.....	25
3.6 Vrednotenje in ocenjevanje	25
3.6.1 Moderacije navodil za vrednotenje	25
3.6.2 Izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca, poročilo Državnega izpitnega centra	27
3.6.3 Usposabljanje ravnateljev in učiteljev za nacionalno preverjanje znanja; poročilo Zavoda RS za šolstvo	29
3.6.4 Vrednotenje preizkusov.....	30
3.6.5 Posvet o nacionalnem preverjanju znanja; poročilo Zavoda RS za šolstvo	32
3.7 Vpogledi v ovrednotene preizkuse in poizvedbe.....	33
3.7.1 Poizvedbe rednega roka.....	33
3.7.2 Poizvedbe naknadnega roka	36
3.7.3 Splošne ugotovitve	37
4. Dosežki in rezultati nacionalnega preverjanja znanja	38
4.1 Uvod v analize dosežkov nacionalnega preverjanja znanja	38
4.1.1 Priprava kvalitativnih opisov znanj na izbranih območjih dosežkov	38
4.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2005/2006	40
4.2.1 Predmetna komisija za slovenščino.....	40
4.2.1.1 Preizkus znanja iz slovenščine ob koncu drugega obdobja	41
4.2.1.2 Preizkus znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja, redni rok	47
4.2.1.3 Preizkus znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok.....	54
4.2.1.4 Povzetek ugotovitev	57
4.2.2 Predmetna komisija za italijanščino	57

4.2.3	Predmetna komisija za madžarščino	59
4.2.3.1	Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, drugo obdobje	59
4.2.3.2	Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, tretje obdobje	59
4.2.3.3	Povzetek in sklepna ugotovitev	60
4.2.4	Predmetna komisija za angleščino	60
4.2.4.1	Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, drugo obdobje	60
4.2.4.2	Sklepne ugotovitve	66
4.2.5	Predmetna komisija za nemščino	67
4.2.5.1	Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, drugo obdobje	67
4.2.5.2	Sklepna ugotovitev	68
4.2.6	Predmetna komisija za matematiko	69
4.2.6.1	Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, drugo obdobje	69
4.2.6.2	Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, tretje obdobje, redni rok	75
4.2.6.2	Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, tretje obdobje, naknadni rok ...	85
4.2.6.3	Sklepna ugotovitev	86
4.2.7	Predmetna komisija za biologijo	87
4.2.7.1	Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, tretje obdobje	87
4.2.7.2	Sklepne ugotovitve	92
4.3	Ugotovitve in ocena Državne komisije o nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2005/2006	92
4.3.1	Drugo izobraževalno obdobje	92
4.3.2	Tretje izobraževalno obdobje	93
4.3.3	Ocena kakovosti preizkusov	95
4.3.4	Objektivnost vrednotenja	96
4.3.5	Še nekaj podatkov o nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2005/2006	96
5.	Priloge	99
5.1	Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2005/2006	99
5.2	Člani organov za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja	100
5.2.1	Člani Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja	100
5.2.2	Člani predmetnih komisij za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja	100
5.3	Grafični prikazi dosežkov nacionalnega preverjanja znanja 2005/2006	103
5.3.1	Grafični prikazi dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, drugo obdobje	103
5.3.2	Grafični prikazi dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, tretje obdobje	104

Krajšave

NPZ	- nacionalno preverjanje znanja
DK	- Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli
PK	- Predmetne komisije za pripravo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli
Ric	- Državni izpitni center
ZRSS	- Zavod RS za šolstvo
IT	- indeks težavnosti naloge
ID	- indeks diskriminativnosti naloge

PREDGOVOR

Pred vami je letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2005/2006. Pripravili so ga predsednik in člani Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja, predsedniki in člani predmetnih komisij in sodelavci Državnega izpitnega centra.

V primerjavi s prejšnjimi leti je nacionalno preverjanje znanja v šolskem letu 2005/2006 doživelo več sprememb. S spremembo zakonodaje se je spremenilo ime: nacionalni preizkusi znanja so postali nacionalno preverjanje znanja. Spremembe zakonodaje določajo, da se nacionalno preverjanje znanja izvaja ob koncu drugega in tretjega obdobja in da je namenjeno predvsem kot dodatna informacija o znanju učencev. Dosežki torej ne vplivajo na ocene pri predmetu ali na dokončanje osnovne šole. To je omogočilo drugačen pristop k oblikovanju preizkusov za ugotavljanje znanja na vseh ravneh, od posameznika do populacije učencev v celoti. Obenem je bila sprememba v tem, da ob koncu tretjega obdobja učenci tretjega predmeta niso izbirali, ampak je bilo za vse določeno preverjanje iz biologije.

Pomemben izziv za izvajalce je bila izvedba nacionalnega preverjanja znanja ob koncu tretjega obdobja, saj je bilo to preverjanje v letošnjem letu obvezno za vse učence in prvič izvedeno na vseh osnovnih šolah. Preverjanje je zajemalo preizkuse iz slovenščine (oziroma italijanščine in madžarščine), iz matematike in iz biologije. Ob koncu drugega obdobja je bilo nacionalno preverjanje izvedeno na 93 šolah, ki so v postopno uvajanje devetletnega programa vstopile med prvimi. Preverjanje je za učence 6. razreda prostovoljno. Izvedeno je bilo iz slovenščine (oziroma italijanščine in madžarščine), iz matematike in iz angleščine (oziroma nemščine). Tako so pri pripravi poročila letos sodelovale le komisije teh predmetov.

Poročilo opisuje priprave in izvedbo nacionalnega preverjanja znanja, analize in ocene dosežkov in rezultatov. Uvodnemu poglavju o zakonski podlagi za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja sledijo poročila o delu Državne in predmetnih komisij z opisom tematike sej, gradiv, ki so jih komisije pripravile, in o sodelovanju z učitelji. Tretje poglavje opisuje tehnično pripravo gradiv, izvedbo preverjanja na šolah, usposabljanje učiteljev za vrednotenje preizkusov, potek vrednotenja odgovorov učencev, poizvedb in ugovorov. Med dodatne izzive v letošnjem letu sodita tudi izvedba nacionalnega preverjanja znanja za učence s posebnimi potrebami in pa izvedba nacionalnega preverjanja na ljudskih univerzah in v organizacijah za izobraževanje odraslih, ki izvajajo Program osnovne šole za odrasle.

V četrtem poglavju so statistične analize dosežkov in ocene rezultatov nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2005/2006, ki so jih pripravile predmetne komisije. Pregledne ugotovitve in ocene Državne komisije so v zadnjem razdelku poglavja. Letošnja novost so kvalitativni opisi dosežkov pri predmetih, kjer se je preverjanja udeležilo veliko število učencev, to je pri slovenščini in pri matematiki ob koncu drugega in tretjega obdobja, pri angleščini ob koncu drugega obdobja in pri biologiji ob koncu tretjega obdobja. V dodatku so predstavljeni grafični prikazi dosežkov nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja.

Državna komisija se zahvaljuje vsem, ki so prispevali k uspešnemu izvajanju nacionalnega preverjanja znanja v letošnjem šolskem letu. Urednica pa se posebej zahvaljujem še vsem članom uredniškega odbora, avtorjem prispevkov in tehnični urednici za opravljeno delo pri pripravi letnega poročila.

dr. Mojca Štraus,
urednica

1. UVOD

1.1 Zakonska podlaga za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja

Nacionalno preverjanje znanja v osnovni šoli je izvedeno na podlagi naslednjega zakona, podzakonskih in drugih aktov:

- Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 70/2005 – UPB2),
- Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 67/05)
- Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v devetletni osnovni šoli (Ur.l. RS, št. 65/05),
- Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole (Uradni list RS, št. 61/05) – Podrobnejša navodila o šolskem koledarju za šolsko leto 2005/2006 – 2. del (Podrobnejša navodila o datumih izvedbe nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli ter izdaje obvestil o dosežkih učencev pri nacionalnem preverjanju znanja za učence 6. razreda in zaključnih spričeval učencev 9. razreda osnovne šole),
- Pravilnik o dokumentaciji v devetletni osnovni šoli (Uradni list RS, št. 61/05),
- Izhodišča nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli (sprejela Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli, december 2005),
- Navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli v šolskem letu 2005/2006 (pripravila Zavod RS za šolstvo in Državni izpitni center, sprejela Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja, februar 2006).

Na podlagi Podrobnejših navodil o šolskem koledarju za šolsko leto 2005/2006 – 2. del je Državni izpitni center pripravil Koledar nacionalnega preverjanja znanja za šolsko leto 2005/2006.

2. POROČILA

2.1 Poročilo o delu Državne komisije v šolskem letu 2005/2006

Sedanja Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli je bila imenovana dne 15. 9. 2005. Poleg predsednika in strokovne tajnice ima nova komisija še sedem članov. V šolskem letu 2005/2006 je imela skupaj 9 rednih in 6 korespondenčnih sej. Tretja seja (7. 12. 2005) je bila razširjena in so se je udeležili tudi predsedniki oziroma predstavniki predmetnih komisij. Precej dela je bilo opravljenega v manjših delovnih skupinah, ki so se sestajale po potrebi, člani Državne komisije pa so sodelovali tudi na srečanju predmetnih komisij in predmetnih skupin, ki ga je s sodelovanjem Državnega izpitnega centra organiziral Zavod RS za šolstvo dne 7. 7. 2006.

Delno je bilo v tem šolskem letu spremenjeno tudi članstvo predmetnih komisij. Največji del teh skupin je bil imenovan v novembru, prvo skupno srečanje predsednikov predmetnih komisij, Državne komisije, predstavnikov Državnega izpitnega centra, Ministrstva za šolstvo in šport in Zavoda RS za šolstvo, na katerem smo potrdili glavna izhodišča letošnjega preverjanja, pa je bilo decembra. Pri oblikovanju novih predmetnih komisij je bilo upoštevano načelo, da se povsod, kolikor je le mogoče, ohrani staro jedro, ki lahko zagotovi kontinuirano delo. Imenovani sta bili tudi dve novi komisiji, in sicer Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo in Predmetna komisija za državljansko vzgojo in etiko.

Nacionalno preverjanje znanja v šolskem letu 2005/2006 je zaznamovalo predvsem dvoje. Prvič je bila v preverjanje vključena celotna populacija 9. razreda, delno pa je bila spremenjena tudi zakonodaja. Prva naloga, s katero se je srečala Državna komisija, je bila zato prilagajanje aktov, ki določajo potek nacionalnega preverjanja. Poleg Poslovnika Državne komisije smo tako predelali in prilagodili še Informacije za učence in starše, Izhodišča nacionalnega preverjanja znanja in Napotke za pripravo preizkusov znanja v osnovni šoli. Pri tem smo se držali načela, da v vseh teh dokumentih spremenimo le tisto, kar je bilo zaradi spremenjene zakonodaje nujno. Pri Izhodiščih za izvajanje nacionalnega preverjanja znanja smo tako ohranili vsa glavna načela, praktično enaki pa so ostali tudi napotki predmetnim komisijam za pripravo preizkusov znanja. Navedenim dokumentom smo dodali še Terminološki slovarček, s katerim smo želeli poenotiti terminologijo, ki se uporablja pri nacionalnem preverjanju znanja.

Glavna sprememba v zakonodaji, ki določa potek nacionalnega preverjanja znanja, je bila gotovo v tem, da dosežki niso bili več pomembni za dokončanje osnovne šole niti za prehod na srednje šole z omejenim vpisom. Postali so predvsem dodatna informacija o znanju učencev, kar je omogočilo drugačno oblikovanje preizkusov, kakor smo jih poznali v preteklosti. V času, ki je bil na voljo, resda ni bilo mogoče narediti korenitih zasukov, smo pa vendarle posvetili več pozornosti vsebinskim dimenzijam nalog. V tem šolskem letu so bili preizkusi sestavljeni tako, da je bilo 30 odstotkov nalog usmerjenih v preverjanje znanja in poznavanje, 35 odstotkov v razumevanje in uporabo in 35 odstotkov v samostojno reševanje novih problemov, v samostojne interpretacije in vrednotenje.

Ker dosežki niso več vplivali na dokončanje osnovne šole, niti niso bili več pomembni za prehod na srednje šole z omejenim vpisom, so se pojavili pomisleki, ali bodo učenci sploh dovolj motivirani za sodelovanje. Vendar so se ti pomisleki izkazali za pretirane, saj se je preverjanja v 9. razredu v rednem roku udeležilo kar 98 odstotkov vseh učencev (tisti učenci, ki se zaradi bolezni ali drugih utemeljenih razlogov niso mogli udeležiti preverjanja v rednem roku, so imeli na voljo opravljanje v naknadnem roku). Pa tudi z udeležbo pri preverjanju v 6. razredu smo lahko zadovoljni, saj se ga je, čeprav na prostovoljni osnovi, udeležilo dobrih 70 odstotkov vseh učencev, ki so bili do tega upravičeni.

Podrobnejši podatki o udeležbi na letošnjem preverjanju v rednem roku so naslednji: V rednem roku se je preverjanja znanja v 9. razredu pri slovenščini udeležilo 20 689 učencev s povprečnim dosežkom 65,5 odstotka vseh možnih točk, pri italijanščini 35 učencev s povprečnim dosežkom 44,2 odstotka in pri madžarščini 32 učencev s povprečnim dosežkom 64 odstotkov. Pri matematiki se je preverjanja

znanja udeležilo 20 832 učencev 9. razreda s povprečnim dosežkom 54,9 odstotka, pri biologiji pa 20 833 učencev, ki so v povprečju dosegli 61,9 odstotka vseh možnih točk.

V 6. razredu se je na 93 šolah nacionalnega preverjanja znanja udeležilo 2446 učencev, kar predstavlja 70 odstotkov učencev, ki so v šolskem letu 2005/2006 obiskovali 6. razred.

Med pomembnejše naloge in izzive, s katerimi se je Državna komisija srečala v šolskem letu 2005/2006, sodita izvedba nacionalnega preverjanja znanja pri učencih s posebnimi potrebami in pa izvedba nacionalnega preverjanja na ljudskih univerzah in v organizacijah za izobraževanje odraslih, ki izvajajo Program osnovne šole za odrasle. Za prilagojeno opravljanje nacionalnega preverjanja znanja je v rednem in v naknadnem roku zaprosilo 590 učencev, udeležile pa so se ga tudi tri učenke, ki so bile vključene v Prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom. Pri učencih, pri katerih je bilo treba izvajanje nacionalnega preverjanja znanja le prilagoditi, ni bilo posebnih težav. Šole so na osnovi individualiziranih programov za posamezne učence sporočile svoje predloge za prilagoditev in pri preverjanju je bilo to upoštevano. Vendar pa so se k preverjanju prijavile tudi učenke, ki so bile vključene v Prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom. Po veljavni zakonodaji za te učence opravljanje nacionalnega preverjanja znanja ni obvezno, lahko se pa za to odločijo prostovoljno. Ker ustreznih predmetnih komisij ni bilo, smo se po posvetu z Uradom za razvoj šolstva, s predsednikom Nacionalne komisije za prenavo programov na področju vzgoje in izobraževanja ter usposabljanje otrok s posebnimi potrebami in z Državnim izpitnim centrom odločili za oblikovanje ene same *ad hoc* komisije, ki je priredila siceršnje preizkuse za to populacijo. Tako smo preverjanje znanja omogočili tudi prijavljenim trem kandidatkam. Vendar bo za šolsko leto 2006/2007 treba oblikovati posebno predmetno komisijo, ki bo pokrila tudi to področje.

V šolskem letu 2005/2006 so bili v nacionalno preverjanje znanja vključeni prvič tudi vsi odrasli, ki opravljajo Program osnovne šole za odrasle. Da bi zagotovili učinkovit potek preverjanja tudi tej populaciji, smo se obrnili na Zvezo ljudskih univerz Slovenije in jo prosili za konzulenta, ki bi pomagal pri izvajanju te naloge. Priporočeno konzulentko smo nato na 7. seji potrdili. Tudi za nacionalno preverjanje znanja na področju izobraževanja odraslih lahko ugotovimo, da je potekalo dobro in brez posebnih težav. V rednem in naknadnem roku je preverjanje opravilo skupaj 386 udeležencev. Ob tem je Zveza ljudskih univerz opravila tudi posebno anketo, s katero je analizirala potek letošnjega preverjanja. Ta je pokazala, da so bile ustanove, ki so preverjanje izvajale, pretežno zadovoljne tako z informiranjem kakor tudi s sodelovanjem z ustanovami, ki so preverjanje izvajale. Posebej so pohvalile pripravljenost območnih enot Zavoda RS za šolstvo in Državnega izpitnega centra za sodelovanje in dajanje povratnih informacij; to je namreč omogočilo, da so se začetniške težave in nejasnosti sproti učinkovito razreševale.

Dejstvo, da so bili v šolskem letu 2005/2006 v preverjanje prvič vključeni vsi devetošolci, je pomenilo zahteven logistični zalogaj zlasti za Zavod za šolstvo, pa tudi za Državni izpitni center. Posebej se zdi vredno omeniti, da smo za vrednotenje preizkusov potrebovali veliko število učiteljev. Tako je bilo v vrednotenje preizkusov znanja iz slovenskega jezika vključenih 1060 učiteljev, za matematiko 1026 učiteljev in za biologijo 821 učiteljev. Skupaj je pri vrednotenju sodelovalo torej približno 3000 učiteljev, ki so ovrednotili nekaj več kot 63 000 preizkusov. Nič čudnega ni torej, da je pri tolikšnem številu nastalo tudi nekaj zapletov, ki pa so bili sproti uspešno razrešeni. Za veliko večino učiteljev, ki so pri tem sodelovali, lahko ugotovimo, da so bili za sodelovanje dobro motivirani, in prav njim gre tudi vse priznanje, da je bilo delo opravljeno kakovostno in pravočasno.

Po vpogledu in poizvedbah je bilo ponovno pregledanih in ovrednotenih 3099 preizkusov, kar predstavlja približno 5 odstotkov vseh preizkusov. Popravke je bilo treba narediti v 85 odstotkih primerov, v veliki večini za eno točko. Državna komisija ocenjuje, da je glede na obseg letošnjega nacionalnega preverjanja znanja število poizvedb v okviru normale.

Kot spodrseljaj je treba navesti nalogo 20.1 v preizkusu iz biologije, pri kateri med danimi možnimi rešitvami ni bila navedena tudi pravilna. Nalogo 20.1 smo izločili iz preizkusa in o tem obvestili vse

šole. Še posebno zato, ker letošnji preizkus ni imel selekcijske funkcije, ta napaka ni imela za učence, učitelje in šole nikakršnih negativnih posledic. Da pa se kaj takšnega v prihodnosti ne bi več ponovilo, je Državna komisija sprejela sklep, da morajo v prihodnje končni pregled preizkusov znanja opraviti še zunanji strokovnjaki (recenzenti), ki pri oblikovanju preizkusov ne bodo sodelovali.

Predmetne komisije predmetov, ki so bili vključeni v preverjanje v šolskem letu 2005/2006, ocenjujejo dosežke kot dobre, kakor je razvidno iz njihovih poročil. Pri tem je treba opozoriti, da preizkusi niso bili sestavljeni z namenom, da bi na njihovi osnovi učence razvrščali po uspehu. Zato doseženih točk in ustreznih odstotkov ni mogoče spreminjati v šolske ocene in jih primerjati z rezultati iz preteklih let.

Po koncu nacionalnega preverjanja znanja so bili v predpisanem roku o dosežkih obveščeni tako učenci kakor tudi šole. V skladu z zakonodajo so bile učencem sporočene dosežene točke, izražene tudi kot odstotek vseh možnih točk, šolam pa smo poslali grafične prikaze za preverjane predmete, kjer je sodelovalo večje število učencev. V 9. razredu so bili grafični prikazi pripravljene za slovenščino, za matematiko in za biologijo, v 6. razredu pa za slovenščino, za matematiko in za angleščino. Dosežki celotne populacije so bili na njih opisani za štiri izbrana območja, za vsako šolo posebej pa smo na grafih označili tudi njeno mesto. V septembru 2006 so šole prejele še dodatne informacije o opravljenih preizkusih, tako da lahko dosežke svojih učencev primerjajo z dosežki na državni ravni za vsako nalogo posebej. Tako lahko šole dokaj natančno ugotovijo, kako dobro so obdelana posamezna področja pri preverjanih predmetih, pa tudi kakšno je znanje na različnih taksonomskih ravneh.

Kot je bilo že navedeno, so v nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2005/2006 prvič sodelovali vsi učenci 9. razreda, to pa je pomenilo izziv zlasti z logističnega vidika. Prav tako so bili prvič vključeni tudi vsi, ki se izobražujejo po Programu osnovne šole za odrasle. Pa tudi članstvo predmetnih komisij je bilo delno spremenjeno, kar je spet zahtevalo čas za uvajanje. Kljub vsemu temu lahko ugotovimo, da je bilo preverjanja znanja, gledano v celoti, opravljeno brez večjih težav in zapletov. Opravljene so bile vse naloge, ki jih nalaga zakonodaja, prav tako so bili upoštevani vsi postavljeni časovni roki. Zahvala za to gre zagnanemu delu predmetnih komisij, dobremu sodelovanju članov Državne komisije in seveda vsem posameznikom na ključnih mestih (predstavniki Zavoda RS za šolstvo in sodelavci Državnega izpitnega centra). Svoje so prispevale tudi vse ustanove, ki so vključene v izvajanje nacionalnega preverjanja znanja. Pozabiti ne smemo niti tega, da se je v preteklih letih nastajanja nacionalnega preverjanja znanja že izoblikovala rutina, ki je pomagala, da je vse teklo bolj gladko. Tudi v tem smislu lahko ugotovimo, da letošnje delo vseh vključenih ustanov in Državne komisije pomeni nadaljevanje pred leti začetejga dela.

Za šolsko leto 2006/2007 je Državna komisija dobila tudi novo nalogo, in sicer to oblikovanje seznama predmetov za določitev tretjega predmeta pri nacionalnem preverjanju znanja v 9. razredu. Komisija je tudi to nalogo po posvetih s predmetnimi komisijami opravila v predpisanem roku.

Državna komisija se je v šolskem letu 2005/2006 med drugim ukvarjala tudi s svojim poimenovanjem. Dobili smo namreč nekaj opozoril, da oznaka »nacionalno« preverjanje znanja morda ni najbolj primerna. Za mnenje smo zaprosili različne strokovnjake, nazadnje pa tudi Urad za razvoj šolstva. Dobili smo različne odgovore: večina strokovnjakov, na katere smo se obrnili sami, je menila, da bi bilo »državno« preverjanje primernejše. Urad za razvoj šolstva pa nam je odgovoril, da po mnenju njihovih konzulentov izraz »nacionalno« v tej zvezi nima pomena »narodnega«, ampak pomen državnega preverjanja, zato poimenovanje lahko ostane takšno, kot je.

Člani Državne komisije smo v začetku julija 2006 sodelovali na delovnem srečanju predmetnih komisij, ki delajo na Državnem izpitnem centru in predmetnih skupin na Zavodu RS za šolstvo. Namen srečanja je bil poleg posredovanja nekaterih informacij predvsem pregled opravljenega dela. Udeležencem so bile predstavljene spremembe v zakonodaji, ki bodo veljale v šolskem letu 2006/2007, poleg tega jim je bil predstavljen letošnji potek nacionalnega preverjanja, pa tudi koncept njegovega nadaljnjega razvoja in splošna navodila za razumevanje dosežkov. Prosili smo jih še, da nam posredujejo pripombe na letošnje izvajanje nacionalnega preverjanja in predlagajo potrebne

spremembe in popravke. Pripombe in predlogi so se nanašali zlasti na usposabljanje učiteljev, na sodelovanje učiteljev v predmetnih komisijah, na vrednotenje preizkusov in na možnosti za ustno oziroma praktično preverjanje znanja. Državna komisija se je teh pripomb in predlogov že lotila in bo v šolskem letu 2006/2007 poiskala ustrezne rešitve.

Že med šolskim letom je Državna komisija dobivala še druge pobude in vprašanja tako od predmetnih komisij kot tudi od drugod. Z več strani je tako prišel na primer pomislek, da predmeti, ki se ne poučujejo v 9. razredu in lahko so lahko določeni kot tretji predmet preverjanja, niso v enakopravnem položaju s preostalimi. Za zdaj takšnega tretjega predmeta nismo imeli, pa tudi v šolskem letu 2006/2007 ni predviden. Državna komisija se bo glede tega opredelila na eni od svojih naslednjih sej. Dobili smo tudi različna vprašanja glede poteka preverjanja, glede načina vpisovanja točk in odstotkov v spričevala, kaj storiti, če se kakšen učenec 9. razreda ne udeleži preverjanja ipd. Vse takšne in podobne nejasnosti so bile odpravljene z dodatnimi pojasnili Ministrstva za šolstvo in šport in Zavoda RS za šolstvo.

V spomladanskih mesecih se je Državna komisija začela ukvarjati tudi z vprašanjem nadaljnjega razvoja nacionalnega preverjanja znanja. Ker je s šolskim letom 2005/2006 odpadla selekcijska funkcija, so se namreč v večji meri odprle nekatere druge možnosti. Komisija je imenovala posebno ožjo skupino, ki je opravila analizo teh možnosti in oblikovala predlog nadaljnjega razvoja. Ker selekcijska funkcija ni več potrebna, lahko okrepimo funkcijo ugotavljanja stanja z vzdolžno formativnim pristopom, ki omogoča posreden vpogled v kakovost učenja in poučevanja na naših osnovnih šolah. Naslovniki z nacionalnim preverjanjem znanja pridobljenih informacij pa so poleg sistema tudi učenci, učitelji in šole. Takšno naravnost nacionalnega preverjanja znanja je podprlo tudi Ministrstvo za šolstvo in šport. Prav tako smo z okrepljeno funkcijo ugotavljanja stanja seznanili predmetne komisije na sklepnem srečanju v juliju na Zavodu RS za šolstvo. Ta možnost, ki je v skladu z njihovimi željami po bolj stabilnih mrežnih diagramih in po bolj kakovostnih informacijah, je bila dobro sprejeta tudi pri njih. S takšno naravnostjo nacionalnega preverjanja znanja namerava Državna komisija bolj, kot je bilo možno do sedaj, podpreti kakovostne oblike učenja in poučevanja na naših osnovnih šolah.

Letošnje obveščanje šol o dosežkih njihovih učencev na nacionalnem preverjanju znanja je bilo v okviru možnosti že letos prilagojeno funkciji ugotavljanja stanja. Pri tem smo se zgledovali po mednarodnih raziskavah znanja, kot so PISA, TIMSS in PIRLS. Dosežki vseh učencev so bili predstavljeni grafično in na grafih so bila določena štiri posebna območja dosežkov. Predmetne komisije za nacionalno preverjanje znanja so pripravile opis oziroma sintezo vsebin, ki so skupne nalogam, ki jih učenci z dosežki v posameznem območju uspešno rešujejo. To šolam omogoča, da dobijo boljši vpogled v vsebinske dimenzije znanja svojih učencev. Dodatno smo vsaki šoli posredovali še podatke o reševanju vsake posamične naloge, ki so sestavljale preizkuse, in tako lahko primerjajo svoje dosežke z državnim povprečjem. Pri tem smo šole opozorili, da letošnjih dosežkov ni mogoče razumeti enako kot v prejšnjih letih. Točk in njihove kvantilne vrednosti, ki so jih dosegli posamezni učenci (isto velja seveda za doseženo povprečje posamezne šole) letos namreč ni mogoče preprosto spremeniti v ocene. V nekaj letih bi radi z vpeljavo IRT metodologije zagotovili tudi bolj zanesljive primerjave med generacijami. Seveda so to šele prvi koraki v smeri okrepljene funkcije ugotavljanja stanja. Za pomemben premik pa bomo potrebovali nekaj let.

2.2 Poročilo o delu predmetnih komisij

Predmetne komisije je konec novembra 2005 za štiri leta imenoval šolski minister. Predmetno komisijo sestavljajo predsednik in najmanj trije člani, od katerih sta vsaj dva učitelja. Komisije pripravljajo gradivo za nacionalno preverjanje znanja. Predsednik predmetne komisije je odgovoren za usklajeno delovanje komisije, za strokovnost pripravljene gradiva, za pravočasno oddajo gradiva in za varovanje tajnosti.

2.2.1 Predmetna komisija za slovenščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je imela Predmetna komisija za slovenščino 15 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in poteku dela predmetne komisije,
- zgradba preizkusa znanja za slovenščino ob koncu drugega in tretjega obdobja in določitev ciljev preverjanja,
- priprava nalog in točkovnika z navodili za vrednotenje ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- moderacija navodil za vrednotenje za redni in naknadni rok,
- pregled in popravljanje napak pri izpolnjevanju obrazcev za točkovanje,
- pregled dosežkov in interpretacije.

Članice so pripravile gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja. Na skupnih sejah so pripravljale gradivo, ga pregledovale in predlagale dopolnitve in spremembe nalog, točkovnikov, navodil za vrednotenje in ocenjevalnih obrazcev. Pri pripravi nalog za preizkus znanja za učence 9. razreda so sodelovale z dr. Jerco Vogel.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz slovenščine ob koncu drugega obdobja,
- Informacija o preizkusu znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja, 2 kompleta,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja, 3 kompleti,
- Dodatna informacija o dosežkih učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja (opisi znanj na izbranih območjih dosežkov pri slovenščini ob koncu drugega obdobja),
- Dodatna informacija o dosežkih učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja (opisi znanj na izbranih območjih dosežkov pri slovenščini ob koncu tretjega obdobja),
- prispevek za letno poročilo 2005/2006.

Sodelovanje z učitelji:

- seminarji za pripravo in vrednotenje preizkusov,
- izobraževalni seminarji – moderacija navodil,
- koordinacija vrednotenja preizkusov znanja in izpeljava poizvedb na območnih enotah Zavoda RS za šolstvo.

Članici predmetne komisije, zaposleni na Zavodu RS za šolstvo, sta pripravili izobraževalne seminarje za učitelje, ki so vrednotili preizkuse. Kot predavateljice so sodelovale članice Predmetne komisije za slovenščino, poleg njih pa tudi dr. Igor Saksida.

2.2.2 Predmetna komisija za italijanščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je Predmetna komisija za italijanščino imela 27 sej. Obravnavana tematika je bila:

- priprava gradiva za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- opredelitev taksonomskih ravni,
- jezikovna in didaktična analiza preizkusov znanj,
- načrtovanje dela z učitelji (moderacija, priprava seminarjev).

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz italijanščine ob koncu drugega obdobja,
- Informacija o preizkusu znanja iz italijanščine ob koncu tretjega obdobja,
- 3 kompleti nalog za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja,
- 1 komplet nalog za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja,
- prispevek za letno poročilo 2005/2006.

Sodelovanje z učitelji

Sodelovanje z učitelji pri uvajanju nacionalnega preverjanja znanja je v šolskem letu 2005/2006 potekalo na posebnih srečanjih, v okviru študijskih skupin ali v drugih oblikah:

- Zavod RS za šolstvo je v sodelovanju z Univerzo na Primorskem (Fakulteta za humanistične študije) organiziral 5-dnevni seminar na temo: Sodobni pristopi pri poučevanju/učenju in vrednotenju znanja; predavateljica sta bila priznana strokovnjaka s beneške univerze Ca' Foscari.
- V okviru študijskih srečanj so se učitelji seznanili s strukturo preizkusa znanja in prejeli navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja.

Člani predmetne komisije so se v okviru sej tudi izobraževali. Predsednica predmetne komisije je pripravila gradivo, s katerim je člane seznanjala z novostmi na področju vrednotenja znanja (avtorji: Balboni P., Caon F. in drugi)

2.2.3 Predmetna komisija za madžarščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je Predmetna komisija za madžarščino opravila 20 sej, med njimi tudi elektronske in konzultacije posameznih članov. Na sejah je komisija obravnavala naslednjo tematiko:

- pregled poročila za šolsko leto 2004/2005,
- določitev delovnega načrta za tekoče šolsko leto,
- izbor in naročilo časopisov in revij za predmetno komisijo,
- izobraževanje učiteljev,
- izobraževanje članic predmetne komisije,
- pregled zbranih besedil za preizkus znanja in izbor besedila,
- zgradba preizkusa znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja in določitev ciljev preverjanja,
- priprava nalog, oblikovanje navodil za vrednotenje, izdelava točkovnika in mrežnega diagrama za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja in ob koncu tretjega obdobja,
- moderacija navodil za vrednotenje,
- analiza dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz madžarščine ob koncu drugega obdobja,
- Informacija o preizkusu znanja iz madžarščine ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja, 2 kompleta,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja, 3 kompleti,
- prispevek za letno poročilo 2005/2006.

Sodelovanje z učitelji

9. in 17. 2. 2006 je bil izveden 16-urni seminar za učitelje z naslovom Nacionalno preverjanje znanja iz madžarščine ob koncu tretjega obdobja. Izobraževanja se je udeležilo 13 učiteljev.

Z učitelji smo sodelovali tudi v okviru študijske skupine in v drugih oblikah (osebni stiki z učiteljicami).

2.2.4 Predmetna komisija za angleščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je imela Predmetna komisija za angleščino 16 sej. Vsebina sej je vključevala naslednje aktivnosti:

- sprememba zgradbe preizkusa znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja po posameznih delih glede na taksonomske ravni zaradi ukinitve ustnega dela in določitev ciljev preverjanja,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- priprava posnetkov za slušni del preverjanja znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- standardizacija navodil pri posameznih vrstah nalog za preverjanje ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- reševanje nalog za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja in popravljanje nalog glede na pripombe posameznih članic v komisiji,
- priprava nalog za pilotiranje, pilotiranje na ustrezni starostni skupini učencev in pregled rezultatov pilotiranja nalog,
- popravljanje nalog glede na rezultate pilotiranja,
- priprava gradiv (preizkusov in drugih navodil) za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- priprava na izobraževanje učiteljev za izvajanje nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- priprava gradiv za izobraževanje učiteljev, ki bodo vrednotili preizkuse,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusa znanja ob koncu drugega obdobja,
- priprava gradiva za Ministrstvo za šolstvo in šport za vključitev preverjanja ustnega sporočanja ob koncu drugega in tretjega obdobja.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja,
- Informacija o preizkusu znanja iz angleščine ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja, 2 kompleta,
- gradivo nacionalnega preverjanja znanja ob koncu tretjega obdobja, 2 kompleta,
- posamezne naloge v banki nalog za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- gradiva za izobraževanje učiteljev,
- Dodatna informacija o dosežkih učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja (opisi znanj na izbranih območjih dosežkov pri angleščini ob koncu drugega obdobja),
- prispevek za letno poročilo 2005/2006.

Sodelovanje z učitelji:

- predstavitev zgradbe preizkusa znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- usposabljanje učiteljev za vrednotenje preizkusa znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- izobraževanje in predstavitev preizkusa znanja za nacionalno preverjanje znanja iz angleščine na mednarodni konferenci EALTA v Krakovu na Poljskem,
- izobraževanje o ugotavljanju učinkovitosti nalog na Državnem izpitnem centru.

2.2.5 Predmetna komisija za nemščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je imela Predmetna komisija za nemščino 11 sej z naslednjimi vsebinami:

- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja: pregled, korigiranje, razprava o teoretičnih izhodiščih in o realizaciji v obliki konkretnih nalog, tehnično urejanje, jezikovni pregled nemškega in slovenskega dela, oblikovanje navodil, pilotiranje in rezultati pilotiranja, karakteristike nalog, sestava preglednice navodil za reševanje,

- priprava zgradbe preizkusa znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja in določitev ciljev preverjanja,
- priprava obrazcev za točkovanje za preizkus znanja ob koncu drugega obdobja,
- priprava in snemanja besedil za slušno razumevanje ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- pregled in interpretacije dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz nemščine,
- imenovanje glavne ocenjevalke za nemščino,
- sodelovanje s Predmetno komisijo za angleščino,
- izobraževanje, literatura, problematika avtorskih pravic, materiali, revije.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz nemščine ob koncu drugega obdobja,
- Informacija o preizkusu znanja iz nemščine ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja, 2 kompleta,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja, 1 komplet,
- dodatna informacija o dosežkih učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja (opisi znanj na izbranih območjih dosežkov pri nemščini ob koncu drugega obdobja; pripravljene za okvirno analizo dosežkov, zaradi majhnega števila udeleženih niso objavljeni),
- prispevek za letno poročilo 2005/2006.

Sodelovanje z učitelji

Članica predmetne komisije z Zavoda RS za šolstvo mag. Nada Holc je dne 13. 2. 2006 na OE Murska Sobota izvedla usposabljanje učiteljev nemščine za vrednotenje nalog nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja, v sodelovanju s predmetno komisijo. Izobraževanja se je udeležilo 22 učiteljev in učiteljic. Predavateljica je predstavila nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja s temami:

- preverjanje temeljnih jezikovnih zmožnosti in tipi nalog,
- vrednotenje nalog na primerih,
- dogovori o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja iz nemščine na šolah.

Predmetna komisija za nemščino je bila učiteljicam in učiteljem na voljo za konzultacije v zvezi z vrednotenjem nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja. Problemov ni bilo, vprašanja so se nanašala le na tehnični del izpolnjevanja obrazcev za točkovanje.

Članice predmetne komisije so se tudi samostojno dodatno izobraževale za pripravo preizkusov in svoje izkušnje ob sestavljanju nalog posredovale tudi drugim članicam.

2.2.6 Predmetna komisija za matematiko

Število sej in obravnavana tematika

Predmetna komisija za matematiko je v šolskem letu 2005/2006 delala v dveh podskupinah, za drugo obdobje in za tretje obdobje. Komisija je imela v šolskem letu 22 sej, na katerih so obravnavali naslednjo tematiko:

- izhodišča nacionalnega preverjanja znanja v okviru nove zakonodaje in spremenjene vloge,
- načrt dela predmetne komisije, delitve nalog v skupini v skladu s sprejetim rokovnikom dela (Ric)
- struktura nacionalnega preverjanja znanja matematike ob koncu drugega obdobja in tretjega obdobja,
- izdelava oziroma dopolnitev gradiva za pripravo preizkusa glede na strukturo nacionalnega preverjanja znanja (mrežni diagram),
- priprava informacije o preizkusu znanja iz matematike ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja,
- priprava preizkusov znanja in navodil za vrednotenje za drugo obdobje (2 kompleta),
- priprava preizkusov znanja in navodil za vrednotenje za tretje obdobje (3 kompleti),

- priprava modela vrednotenja nacionalnega preverjanja znanja iz matematike v centrih za vrednotenje in izbira pomočnikov glavne ocenjevalke,
- priprava programa in gradiva za usposabljanje pomočnikov glavne ocenjevalke,
- priprava programa in gradiva za izobraževanje učiteljev, ki poučujejo v drugem in tretjem obdobju,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusov ob koncu drugega in tretjega obdobja – redni rok,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusov ob koncu tretjega obdobja – naknadni rok,
- pregled in popravljanje napak pri izpolnjevanju obrazcev za točkovanje,
- analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja in oblikovanje interpretacij.

Pred oddajo končne različice preizkusov znanja in navodil za vrednotenje je komisija upoštevala tudi strokovno mnenje dr. Zlatana Magajne, ki je s komisijo sodeloval kot pregledovalec preizkusov.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz matematike ob koncu drugega obdobja,
- Informacija o preizkusu znanja iz matematike ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz matematike ob koncu drugega obdobja, 2 kompleta,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz matematike ob koncu tretjega obdobja, 3 kompleti,
- gradiva za usposabljanje multiplikatorjev za izvajanje srečanj z učitelji matematike, ki poučujejo v tretjem obdobju,
- gradiva za seminar z naslovom Nacionalno preverjanje znanja iz matematike ob koncu drugega obdobja za učitelje 6. razreda,
- Dodatna informacija o dosežkih učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja (opisi znanj na izbranih območjih dosežkov pri matematiki ob koncu drugega obdobja),
- Dodatna informacija o dosežkih učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja (opisi znanj na izbranih območjih dosežkov pri slovenščini ob koncu tretjega obdobja),
- Poročilo o delu predmetne komisije in analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu drugega in tretjega obdobja kot prispevek za letno poročilo 2005/2006.

Sodelovanje z učitelji

- V januarju in februarju 2006 so člani predmetne komisije v organizaciji Zavoda RS za šolstvo izvajali usposabljanje multiplikatorjev. Ti so v okviru mreže osnovnih šol na 32 študijskih srečanjih izvajali izobraževanje učiteljev matematike za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja.
- Za učitelje matematike na šolah, ki so devetletni program uvajale v prvem in drugem krogu, in so letos izvajali nacionalno preverjanje znanja v 6. razredu, smo člani predmetne komisije organizirali dve izvedbi 16-urnega seminarja. V Ljubljani, dne 6. in 7. 3. 2006, se je izobraževanja udeležilo 43 učiteljev, v Zrečah, dne 13. in 14. 3. 2006, pa 62 učiteljev.
- Po moderaciji navodil za vrednotenje preizkusov rednega roka smo izvedli enodnevni izobraževalni seminar za 32 pomočnikov glavne ocenjevalke, ki so vodili učitelje pri vrednotenju nalog v 16 centrih za vrednotenje.

2.2.7 Predmetna komisija za biologijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je imela Predmetna komisija za biologijo 22 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled izhodišč in pravnih aktov za nacionalno preverjanje znanja v šolskem letu 2005/2006,
- dogovor o razporeditvi in poteku dela predmetne komisije,
- pregled gradiva iz obstoječe baze nalog,

- oblikovanje strukture preizkusa znanja iz biologije,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in z mrežnim diagramom,
- prilagoditve preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami,
- sodelovanje pri pripravi preizkusov znanja za učence v programu z nižjim izobrazbenim standardom,
- priprava modela za moderacijo, vrednotenje in poizvedbe nacionalnega preverjanja znanja iz biologije,
- izbor pomočnikov glavne ocenjevalke,
- moderacija navodil za vrednotenje (redni rok in naknadni rok),
- pregled in popravljane napak pri izpolnjevanju obrazcev za točkovanje,
- pregled dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja iz biologije,
- oblikovanje opisov znanj iz biologije za Dodatno informacijo o dosežkih učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja,
- priprava prispevka za letno poročilo 2005/2006 (analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz biologije),
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2005/2006 (delovno srečanje skupin, ki sodelujejo pri načrtovanju in izvedbi nacionalnega preverjanja znanja).

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz biologije,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 2 kompleta,
- gradivo za izobraževanje učiteljev: vzorčne naloge z navodili za vrednotenje in z mrežnim diagramom,
- navodila za vrednotenje preizkusov nacionalnega preverjanja znanja iz biologije na centrih za vrednotenje,
- poročilo o poizvedbah na centrih za vrednotenje,
- Dodatna informacija o dosežkih učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja (opisi znanj na izbranih območjih dosežkov pri biologiji ob koncu tretjega obdobja),
- prispevek za letno poročilo 2005/2006.

Sodelovanje z učitelji

V aprilu 2006 je predmetna komisija v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo izvedla usposabljanje učiteljev biologije za nacionalno preverjanje znanja. Enodnevna usposabljanja so potekala na treh lokacijah: v Mariboru, v Postojni in v Zrečah. Usposabljanja se je udeležilo 487 slovenskih učiteljev biologije. Program usposabljanja je zajemal: predstavitev strukture nacionalnega preverjanja znanja iz biologije (struktura preizkusa, težavnost nalog, zastopanost vsebin in ciljev); vzorčni primeri nalog s poudarkom na reševanju in vrednotenju nalog; moderiranje vzorčnih nalog; priprava nalog na drugi in na tretji taksonomski ravni (delo v skupinah); analiza nalog in vrednotenje pisnega dela preizkusa.

Izobraževanje za pomočnike glavne ocenjevalke je bilo izvedeno sočasno z moderacijo navodil za vrednotenje iz biologije v rednem roku.

2.2.8 Predmetna komisija za kemijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je imela Predmetna komisija za kemijo 11 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled izhodišč in pravnih aktov za nacionalno preverjanje znanja v šolskem letu 2005/2006,
- dogovor o razporeditvi in o poteku dela predmetne komisije,
- pregled gradiva iz obstoječe baze nalog,
- oblikovanje strukture preizkusa za kemijo,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in z mrežnim diagramom,

- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2005/2006,
- delovno srečanje skupin na Zavod RS za šolstvo, ki so sodelovale pri načrtovanju in izvedbi nacionalnega preverjanja znanja.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz kemije,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 3 kompleti.

2.2.9 Predmetna komisija za fiziko

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je imela Predmetna komisija za fiziko 13 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled izhodišč in pravnih aktov za nacionalno preverjanje znanja v šolskem letu 2005/2006,
- dogovor o razporeditvi in o poteku dela predmetne komisije,
- pregled gradiva iz obstoječe baze nalog,
- oblikovanje strukture preizkusa za fiziko,
- pregled učnega načrta za fiziko v osnovni šoli,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje z navodili za vrednotenje in z mrežnim diagramom,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2005/2006,
- delovno srečanje skupin na Zavodu RS za šolstvo, ki so sodelovale pri načrtovanju in izvedbi nacionalnega preverjanja znanja.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz fizike,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 3 kompleti.

2.2.10 Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je imela Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo 12 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled izhodišč in pravnih aktov za nacionalno preverjanje znanja v šolskem letu 2005/2006,
- dogovor o razporeditvi in o poteku dela predmetne komisije,
- pregled gradiva iz obstoječe baze nalog,
- oblikovanje strukture preizkusa za tehniko in tehnologijo,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in z mrežnim diagramom,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2005/2006,
- delovno srečanje skupin na Zavodu RS za šolstvo, ki so sodelovale pri načrtovanju in izvedbi nacionalnega preverjanja znanja.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz tehnike in tehnologije,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 2 kompleta.

2.2.11 Predmetna komisija za geografijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je imela Predmetna komisija za geografijo 15 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled izhodišč in pravnih podlag za pripravo in izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2005/2006,
- dogovor o nalogah in o poteku dela predmetne komisije,

- pregled učnega načrta za geografijo v osnovni šoli,
- oblikovanje strukture preizkusa znanja iz geografije,
- pregled gradiva iz obstoječe baze nalog,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in z mrežnim diagramom,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in z mrežnim diagramom za učence italijanske in madžarske narodnostne manjšine,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2005/2006.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz geografije,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 3 kompleti,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja za učence italijanske narodnostne manjšine, 3 kompleti,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja za učence madžarske narodnostne manjšine, 3 kompleti.

2.2.12 Predmetna komisija za zgodovino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je imela Predmetna komisija za zgodovino 13 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled izhodišč in pravnih podlag za pripravo in izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2005/2006,
- dogovor o nalogah in o poteku dela predmetne komisije,
- oblikovanje strukture preizkusa znanja iz zgodovine,
- pregled gradiva iz obstoječe baze nalog,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in z mrežnim diagramom,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in z mrežnim diagramom za učence italijanske in madžarske narodnostne manjšine,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2005/2006.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz zgodovine,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 3 kompleti,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja za učence italijanske narodnostne manjšine, 3 kompleti,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja za učence madžarske narodnostne manjšine, 3 kompleti.

2.2.13 Predmetna komisija za državljansko vzgojo in etiko

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je imela Predmetna komisija za državljansko vzgojo in etiko 13 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled izhodišč in pravnih podlag za pripravo in izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2005/2006,
- dogovor o nalogah in o poteku dela predmetne komisije,
- pregled učnega načrta za državljansko vzgojo in etiko,
- izbor vsebinskih sklopov iz učnega načrta,
- oblikovanje strukture preizkusa znanja za državljansko vzgojo in etiko,

- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in z mrežnim diagramom,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2005/2006.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz državljanske vzgoje in etike,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 3 kompleti.

Člani predmetne komisije so se vključili v projekt Državljska in domovinska vzgoja v osnovni in srednji šoli: izbrani zgledi in podlage za strokovno preureditev vsebin.

2.2.14 Predmetna komisija za glasbeno vzgojo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je imela Predmetna komisija za glasbeno vzgojo 17 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled izhodišč in pravnih podlag za pripravo in izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2005/2006,
- dogovor o nalogah in o poteku dela predmetne komisije,
- oblikovanje strukture preizkusa znanja iz glasbene vzgoje,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in z mrežnim diagramom,
- izoblikovanje predlogov za dopolnitev sestave komisije s predstavnikom narodnih manjšin in za ponovno vključitev praktičnega dela preizkusa v nacionalno preverjanje znanja.
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2005/2006.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz glasbene vzgoje,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 3 kompleti,
- gradiva za izobraževanje učiteljev – vzorčni primeri nalog.

Člani predmetne komisije so študijskih skupinah učiteljem predstavili strukturo preizkusa znanja iz glasbene vzgoje in vzorčne primere nalog.

2.2.15 Predmetna komisija za likovno vzgojo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je imela Predmetna komisija za likovno vzgojo 11 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled izhodišč in pravnih podlag za pripravo in izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2005/2006,
- dogovor o nalogah in o poteku dela predmetne komisije,
- oblikovanje strukture preizkusa znanja iz likovne vzgoje,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in z mrežnim diagramom,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2005/2006.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz likovne vzgoje,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 3 kompleti.

2.2.16 Predmetna komisija za športno vzgojo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2005/2006 je imela Predmetna komisija za športno vzgojo 13 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled izhodišč in pravnih podlag za pripravo in izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2005/2006,
- dogovor o nalogah in o poteku dela predmetne komisije,
- oblikovanje strukture preizkusa znanja iz športne vzgoje,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in z mrežnim diagramom,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2005/2006.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz športne vzgoje,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 3 kompleti.

3. PRIPRAVA IN IZVEDBA NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA

3.1 Priprava gradiva za nacionalno preverjanje znanja

Gradivo za nacionalno preverjanje znanja je bilo pripravljeno na Državnem izpitnem centru v rokih, določenih s koledarjem za šolsko leto 2005/2006, in v skladu z Navodili za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli v šolskem letu 2005/2006.

V začetku leta 2006 je bilo pripravljeno in natisnjeno gradivo: Devetletna osnovna šola, informacija za učence in starše (31 000 izvodov), prevod v italijanski jezik Scuola elementare, informazioni per gli alunni e per i genitori (200 izvodov), Navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli v šolskem letu 2005/2006 (740 izvodov) in Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2005/2006 (740 izvodov).

Na spletni strani eRic so bile v marcu objavljene strukture izpitov za predmete, ki so se izvajali na nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2005/2006, po izvajanju pa preizkusi znanja in moderirana navodila za vrednotenje; v juniju je bila objavljena Dodatna informacija o dosežkih učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja.

Priprava gradiva za nacionalno preverjanje znanja se je začela v februarju, takoj po oddaji gradiva, in to za naslednje predmete: za slovenščino, italijanščino, madžarščino, matematiko, angleščino, nemščino, fiziko, biologijo, kemijo, geografijo, zgodovino, likovno vzgojo, glasbeno vzgojo, športno vzgojo, državljansko vzgojo in etiko ter za tehniko in tehnologijo. Za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pa se je pripravljalo gradivo v aprilu za slovenščino, za matematiko in za biologijo. Naloge in vprašanja, ki so jih pripravile predmetne komisije, je oblikoval strokovnjak oblikovalec v končni preizkus znanja, pripravljen za tisk. V procesu oblikovanja je zaradi vnosa lektorskih popravkov in slikovnega gradiva potrebna vrsta preverjanj, da se odpravijo morebitne napake. Postopek poteka ob sodelovanju koordinatorskega in člana ustrezne predmetne komisije, ki je odgovoren za strokovno neoporečnost.

Za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja smo tiskali preizkuse znanja z barvnimi prilogami, z ocenjevalnimi obrazci in z navodili za vrednotenje. Gradivo je bilo prevedeno v italijanščino in v madžarščino. Za redni rok je bilo gradivo natisnjeno na podlagi števila učencev v 9. razredu, za naknadni rok na podlagi prijav učencev. Za prenos je bilo shranjenih po pet preizkusov znanja s pripadajočimi prilogami v posebnih varnostnih vrečkah z oznako »Preizkus znanja – tajno«.

Za redni rok smo tiskali: slovenščino (25 104 izvodov), lingua italiana (59 izvodov), magyar nyelv (54 izvodov), matematiko (24 999 izvodov), biologijo (24 999 izvodov), prevod matematike (59 izvodov) in biologije (59 izvodov) v italijanski jezik ter prevod matematike (139 izvodov) in biologije (139 izvodov) v madžarski jezik. Pripravljenih je bilo 24 povečav, 3 Braillovi zapisi preizkusov znanja za kandidate s posebnimi potrebami in 24 izvodov preizkusov znanja za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom.

Za naknadni rok smo v maju tiskali: slovenščino (929 izvodov), matematiko (669 izvodov) in biologijo (639 izvodov).

Za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja, ki se izvaja samo v enem roku, smo natisnili preizkuse znanja: za slovenščino (3594 izvodov), za lingua italiana (39 izvodov), za magyar nyelv (14), za matematiko (3548 izvodov), za angleščino (3349 izvodov) in za nemščino (244 izvodov). Pripravili smo tudi prevod matematike (39 izvodov) in angleščine (39 izvodov) v italijanski jezik ter matematike (19) in nemščine (19) v madžarski jezik, za kandidate s posebnimi potrebami pa 18 povečav.

3.2 Nacionalno preverjanje znanja za učence s posebnimi potrebami

Učenci s posebnimi potrebami so učenci, ki so slepi in slabovidni, gluhi in naglušni, ki imajo govorno-jezikovno motnjo, so gibalno ovirani, dolgotrajno bolni, imajo primanjkljaje na posameznih področjih učenja, motnje vedenja in osebnosti ali lažjo motnjo v duševnem razvoju. Do prilagojenega izvajanja nacionalnega preverjanja znanja so upravičeni tudi učenci, ki iz opravičljivih razlogov ne morejo izkazati svojega znanja tako, kakor če teh razlogov ne bi bilo (npr. poškodbe). Podlaga za uveljavljanje pravice do prilagojenega izvajanja preverjanja je odločba o usmeritvi v program vzgoje in izobraževanja oziroma mnenje ustrezne ustanove.

Učenci s posebnimi potrebami so opravljali nacionalno preverjanje znanja v skladu z navodili za prilagojeno izvajanje nacionalnega preverjanja znanja, ki so sestavni del Navodil za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli v šolskem letu 2005/2006, ki jih je sprejela Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja na 4. korespondenčni seji dne 14. 2. 2006.

Prijava učencev s posebnimi potrebami k nacionalnemu preverjanju znanja je potekala prek šole, v sodelovanju s starši. Šola je morala za vsakega učenca posebej predlagati prilagoditev preverjanja znanja na posebnem obrazcu (Uveljavljanje pravic učenca/ke s posebnimi potrebami pri opravljanju nacionalnega preverjanja znanja, ločeno za drugo in za tretje obdobje), in to za vsak predmet posebej. V ta namen oziroma kot pomoč šolam pri izpolnjevanju obrazca je Državni izpitni center pripravil nabor možnih prilagoditev.

Šole, ki so za učenca predlagale prilagojeno vrednotenje preizkusov ob koncu tretjega obdobja, je Državi izpitni center posebej zaprosil, naj navedejo tipične učenčeve napake pri reševanju pisnih nalog. Informacijo smo upoštevali pri vrednotenju preizkusa znanja, kjer so sodelovali strokovnjaki za posamezne skupine učencev s posebnimi potrebami.

Na splošno velja, da se tako izvedba kot gradivo nacionalnega preverjanja znanja za učence s posebnimi potrebami prilagodita specifični motnji in posebnim potrebam učencev, ki izhajajo iz te motnje. Glede na odločbo o usmeritvi sta možni dve obliki prilagoditve nacionalnega preverjanja znanja: tehnična in vsebinska.

K tehničnim prilagoditvam prištevamo podaljšan čas pisanja, opravljanje nacionalnega preverjanja znanja s pomočnikom, pretvorbo oblike preizkusa v učencu dostopno komunikacijsko obliko (povečava, prevod v Braillovo pisavo, pretvorba v zvočni zapis).

Vsebinske prilagoditve vsebujejo motnji prilagojene spremembe nalog v preizkusu, prilagoditve naslovnice (dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki, navodila učencu), prilagoditve navodil za vrednotenje in motnji prilagojen načina vrednotenja.

Poleg omenjenih prilagoditev je treba pripraviti tudi dodatna navodila za pomočnika in navodila za prilagojeno vrednotenje.

Oblike in načine prilagoditve na predloge šol in v skladu z odločbo učenca pripravi Državni izpitni center. Vse prilagoditve se izvedejo v skladu s postopki in navodili za prilagajanje preizkusov za učence s posebnimi potrebami.

Tehnične prilagoditve opravi Državni izpitni center, vsebinske prilagoditve posameznih nalog v preizkusu znanja, prilagoditve naslovnice in navodil za vrednotenje za učence s posebnimi potrebami pa opravijo strokovnjaki za motnjo skupaj s člani predmetne komisije za posamezni predmet. Prilagoditve so bile v šolskem letu 2005/2006 potrebne pri nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja za slepo učenko, in to za vse tri predmete nacionalnega preverjanja znanja.

Ustrezno motnji (slepoti) so prilagoditve preizkusov znanja iz slovenščine, iz matematike in iz biologije priredile defektologinja-tiflopedagoginja in glavne ocenjevalke posameznih predmetnih komisij.

Pri slovenščini je bila iz vrednotenja izločena ena naloga; te naloge namreč učenka zaradi motnje ne bi mogla rešiti. preostale naloge so bile prilagojene tako vsebinsko kakor tudi oblikovno. K preizkusu so bila dodana posebna uvodna navodila učenki, namesto ene perforirane priloge pa je dobil vsak del preizkusa svojo prilogo z izhodiščnim besedilom.

V preizkusu znanja iz matematike so posebnim uvodnim navodilom učenki sledila prilagojena navodila in nasveti za reševanje, priloga z obrazci v geometriji je bila natisnjena na foliji za pozitivno risanje. Na folijah za pozitivno risanje sta bili tudi: naloga s koordinatnim sistemom in naloga z geometrijskimi liki. Motnji ustrezno so bile v preizkusu preoblikovane 4 naloge (4., 6., 7. in 11. naloga), tri naloge (3., 15. in 16. naloga) pa so bile iz vrednotenja izločene.

Tudi pri biologiji so bila v preizkus znanja vključena posebna uvodna navodila učenki, grafični prikaz je bil natisnjen na foliji za pozitivno risanje, dve nalogi sta bili iz vrednotenja izločeni (2. in 18. naloga), pet nalog pa je bilo preoblikovanih (13., 15., 16., 17. in 19. naloga).

Pri vseh treh predmetih so bili preskusi znanja ovrednoteni v skladu z moderiranimi navodili za vrednotenje in z dodatnimi navodili za vrednotenje učenke s posebnimi potrebami.

Nekaj podatkov

Ob koncu drugega obdobja devetletne osnovne šole je 95 učencev na 51 osnovnih šolah opravljalo nacionalno preverjanje znanja pri matematiki, pri slovenščini in pri tujem jeziku (angleščina, nemščina) na prilagojen način: 64 učencev s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, 5 dolgotrajno bolnih, 12 učencev z govorno-jezikovnimi motnjami, 3 naglušni in 4 slabovidni učenci, 10 gibalno oviranih učencev, 6 učencev z motnjami vedenja in osebnosti, 2 učenca z mejnimi intelektualnimi sposobnostmi in 10 učencev z lažjo motnjo v duševnem razvoju. Dva učenca pa sta imela zlom roke.

Ob koncu tretjega obdobja devetletne osnovne šole je 495 učencev na 240 osnovnih šolah opravljajo nacionalno preverjanje znanja pri slovenščini, pri matematiki in pri biologiji na prilagojen način: 365 učencev s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, 36 dolgotrajno bolnih učencev, 34 učencev z govorno-jezikovnimi motnjami, 27 naglušnih in 17 slabovidnih učencev, 40 gibalno oviranih učencev, 14 učencev z motnjami vedenja in osebnosti, 7 učencev z mejnimi intelektualnimi sposobnostmi in 38 učencev z lažjo motnjo v duševnem razvoju.

Najpogostejše prilagoditve, ki so bile pripravljene:

- podaljšan čas opravljanja preizkusa za 25, 50 in 100 odstotkov,
- pomočnik,
- odmori med pisanjem,
- povečava na A3,
- pisanje v posebnem prostoru,
- uporaba različnih pripomočkov (računalnik, kalkulator, stotični kvadrat in drugi pripomočki),
- prevod v Braillovo pisavo,
- opravljanje preizkusa v bolnici,
- prilagojeno ocenjevanje.

V poročilu o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja za učence s posebnimi potrebami večina šol ni navajala nobenih pomanjkljivosti. Ena od šol je opozorila na nesmiselnost, da morata ob enem učencu s posebnimi potrebami v posebnem prostoru nadzorovati proces dva nadzorna učitelja. Ena od šol meni, da pomočnikova pomoč ni dovolj natančno opredeljena že pri navodilih za organizacijo pouka za takšnega učenca in kot posledica tega tudi pri izvajanju nacionalnega preverjanja znanja oziroma, da je vprašanje, kako daleč naj gre njegova pomoč. Pri nekaterih motnjah so težave s slušnim razumevanjem, kljub večkratnemu poslušanju posnetka.

3.3 Nacionalno preverjanje znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom

Ker učenci v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom v primerjavi z vrstniki ne dosegajo enakovrednega izobrazbenega standarda, se njihovo znanje preverja z nalogami, ki so prilagojene njihovim kognitivnim zmožnostim in sposobnostim reševanja problemov. Preizkuse znanja za slovenščino, za matematiko in za biologijo sta s pomočjo predmetnih komisij pripravili specialni pedagoginji, ki poučujeta v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom. Tako sta pri pripravi nalog upoštevali posebnosti učencev, ki izhajajo iz učnih načrtov za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom za predmete slovenščina, matematika in naravoslovje.

3.4 Nacionalno preverjanje znanja za odrasle

Odrasli, vključeni v osnovnošolsko izobraževanje, opravljajo nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja enako in pod istimi pogoji kot učenci osnovnih šol v Sloveniji. Nacionalno preverjanje znanja opravljajo v organizaciji, v katero so vključeni. Če niso redno vpisani, opravljajo nacionalno preverjanje znanja v katerikoli osnovni šoli oziroma organizaciji za izobraževanje odraslih, ki izvaja program osnovnošolskega izobraževanja za odrasle.

V šolskem letu 2005/2006 je v rednem roku znanje preverjalo 367 odraslih, 349 odraslih je preverilo svoje znanje iz slovenščine, 342 odraslih iz matematike in 343 odraslih iz biologije. Manj odraslih (19) je opravljalo nacionalno preverjanje znanja v naknadnem roku. Tako se je preverjanja iz slovenščine udeležilo 16 odraslih, preverjanja iz matematike 7 odraslih, enako število odraslih pa je opravljalo tudi nacionalno preverjanje znanja iz biologije.

3.5 Dostava in zbiranje gradiva

3.5.1 Dostava zaupnega gradiva na šole

1. Dostavo pošiljk z zaupnim gradivom je opravila Pošta Slovenije, s katero je Državni izpitni center podpisal pogodbo za prenos gradiva na osnovne šole.
2. Dostava gradiva na šole je potekala v skladu s Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja 2005/2006, med 10. in 12. uro. Rok za dostavo je bil najpozneje tri dni pred preverjanjem.
3. Pošiljko je moral na šoli prevzeti ravnatelj ali njegov pooblaščenec.
4. Poštni uslužbenec je ob izročitvi gradiva od ravnatelja ali pooblaščenca zahteval osebni dokument, s katerim je ta izkazal svojo istovetnost. Od pooblaščenca je zahteval še pooblastilo, ki ga je moral podpisati ravnatelj.
5. Ravnatelj ali njegov pooblaščenec je prejem gradiva potrdil s podpisom.
6. Gradivo je bilo pakirano v modri vreči, ki je bila zaprta z zapiralko, na kateri je bila nazivnica. Na nazivnici sta bila navedena naslov šole in ime ravnatelja, ki je bil odgovoren za prevzem gradiva.
7. Šole so morale takoj pri poštnem uslužbencu reklamirati morebitno poškodovano vrečo ali zapiralko z nazivnico in skupaj z njim izpolniti zapisnik o poškodovani pošiljki.
8. Vrečo so šole odprle tako, da so zapiralko prerezale.
9. Poškodovano zapiralko z nazivnico so šole zavrgle, modro vrečo pa po dodatnih navodilih, ki so jih prejele z vsako pošiljko, shranile za vračanje gradiva ali vrnile poštnemu uslužbencu.
10. V štirih urah so šole preverile, ali so prejele vse gradivo po seznamu, ki je bil priložen k pošiljki.
11. Pravilnost prejetega gradiva po seznamu so šole potrdile prek spletnih strani Državnega izpitnega centra.
12. Državni izpitni center je morebitne nepravilnosti odpravil v enem dnevu.

13. Če je poštni uslužbenec ob dostavi gradiva ugotovil, da je ravnatelj ali njegov pooblaščenec nedosegljiv, pošiljke na šoli ni izročil. Vrnil jo je na pošto, da so jo shranili v trezorju do nadaljnjih navodil Državnega izpitnega centra.

3.5.2 Vračanje zaupnega gradiva

1. Prenos zaupnega gradiva s šol na Državni izpitni center je prav tako opravila Pošta Slovenije.
2. Pobiranje gradiva po šolah je potekalo v skladu s koledarjem nacionalnega preverjanja znanja, med 12. in 14. uro.
3. Vsak dan je po posamičnem preizkusu znanja tajnik šolske komisije zbral varnostne vrečke z gradivom, ki so mu jih izročili nadzorni učitelji.
4. Skupaj z gradivom je tajnik šolske komisije še isti dan na Državni izpitni center poslal fotokopije pripadajočih zapisnikov o poteku nacionalnega preverjanja znanja.
5. Gradivo so šole zapakirale v modre vreče in zaprle z zapiralko rdeče barve, na kateri je bila nazivnica z ustreznim naslovom. Potrebno število modrih vreč, zapiralk in nazivnic z ustreznim naslovom so šole dobile s prejetim gradivom.
6. Ob izročitvi gradiva je predsednik ali tajnik šolske komisije podpisal obrazec o prejemu pošiljke v dvojniki in en izvod obdržal.
7. Gradivo je na šolah prevzel poštni delavec in ga naslednjega dne dostavil na Državni izpitni center.

3.6 Vrednotenje in ocenjevanje

3.6.1 Moderacije navodil za vrednotenje

Moderacija navodil za vrednotenje se izvede dan ali dva po tem, ko učenci pišejo nacionalno preverjanje znanja, in to tako, da predmetna komisija pregleda vzorec rešenih preizkusov znanja iz posameznega predmeta. Vzorec za moderacijo navodil ob koncu drugega obdobja vsako leto posebej določi Državni izpitni center, pobira pa se na izbranih šolah. Velikost vzorca za moderacijo navodil ob koncu tretjega obdobja v dogovoru s posameznimi predmetnimi komisijami določi in izbere Državni izpitni center.

Predmetna komisija pregleda rešene naloge učencev in upošteva vse strokovno sprejemljive rešitve, ki jih najdejo v vzorcu. Vključi jih v navodila za vrednotenje. Moderirana navodila poleg rešitev nalog in točkovnika vsebujejo tudi splošna navodila za vrednotenje nalog in navodila za označevanje napak v preizkusih znanja, pri slovenščini, pri italijanščini in pri tujih jezikih pa tudi opisnike za vrednotenje pisnih sestavkov.

Moderacijo navodil ob koncu drugega obdobja izvede predmetna komisija, na moderacijo navodil ob koncu tretjega obdobja pa so poleg članov predmetnih komisij vabljeni še pomočniki glavnih ocenjevalcev, to so svetovalci Zavoda RS za šolstvo in učitelji osnovnih šol; Državni izpitni center je glede moderacije navodil ob koncu tretjega obdobja o datumu in uri moderacije obvestil tudi ravnatelje šol, iz katerih so bili vabljeni učitelji.

Po moderaciji se moderirana navodila za vrednotenje v roku, ki je določen s koledarjem nacionalnega preverjanja znanja, objavijo na spletni strani Državnega izpitnega centra; ta je šolam in učiteljem dostopna s posebnim geslom.

Moderacije navodil za vrednotenje ob koncu drugega obdobja, redni rok

Moderacije navodil za vrednotenje ob koncu drugega obdobja pri predmetih slovenščina, matematika, angleščina in nemščina so na Državnem izpitnem centru opravili člani predmetnih komisij. Moderacija za nacionalno preverjanje znanja iz madžarščine je potekala na Dvojezični osnovni šoli Genterovci pod vodstvom predsednice Predmetne komisije za madžarščino in glavne ocenjevalke za ta predmet, obema se je pridružil učitelj madžarščine, določen za vrednotenje preizkusov znanja iz madžarščine.

Moderacijo navodil za vrednotenje za italijanščino je na območni enoti Zavoda RS za šolstvo v Kopru vodila predsednica komisije, navzoči so bili člani Predmetne komisije za italijanščino in učiteljice z italijanskih šol na Obali.

Moderacije navodil za vrednotenje ob koncu tretjega obdobja, redni rok

Predmetna komisija za slovenščino je moderacijo navodil za vrednotenje za preizkus znanja iz slovenščine rednega roka izvedla skupaj s pomočniki glavne ocenjevalke, z učitelji in s svetovalci Zavoda RS za šolstvo na Državnem izpitnem centru. Vabilu na moderacijo se je odzvalo 23 od skupaj 24 pomočnikov, ki niso člani predmetnih komisij. Po uvodni predstavitvi strukture preizkusa znanja in ciljev preverjanja je vsak pomočnik pregledal 20 rešenih preizkusov. Pomočniki so si zabeležili dodatne rešitve učencev, vprašanja in dileme v zvezi z vrednotenjem posamezne naloge pa so razrešili ob pregledu vzorca preizkusov. Sprejeli so vsebinsko ustrezne odgovore učencev, dopolnili navodila in se dogovorili o poteku vrednotenja na centrih. Moderacijo je vodila glavna ocenjevalka; ob podpori članic Predmetne komisije za slovenščino je poskrbela za vnos dopolnil v elektronski obliki in podpisala končno verzijo navodil za vrednotenje na centrih.

Moderaciji navodil za italijanščino in madžarščino sta potekali na dan vrednotenja preizkusov znanja na centrih za vrednotenje, in to za italijanščino v Kopru, za madžarščino pa v Murski Soboti. Pred razlago navodil za vrednotenje sta predmetni komisiji, odgovorni za izvedbo moderacije, pregledali vse preizkuse znanja učencev in učitelje popravljavce seznanili z navodili za vrednotenje in z ustreznimi dopolnitvami.

Moderacija navodil za vrednotenje iz matematike je potekala na Državnem izpitnem centru, po pisanju preizkusa znanja iz matematike. Člani predmetne komisije so pod vodstvom glavne ocenjevalke pregledali vzorec preizkusov znanja (300 preizkusov). Na podlagi vzorca so izvedli moderacijo navodil tako, da so upoštevali vse strokovno sprejemljive rešitve. Navodila za vrednotenje so člani komisije še dodatno razčlenili. Po končani moderaciji je popravke v navodila vnesla glavna ocenjevalka, končno verzijo moderiranih navodil pa je s podpisom potrdila predsednica komisije.

Moderacija navodil za vrednotenje pri biologiji je potekala tako, da so vzorec rešenih preizkusov znanja najprej pregledale članice predmetne komisije in na podlagi vzorca v navodila za vrednotenje vnesle dodatne, strokovno sprejemljive odgovore učencev. Natisnjena dopolnjena navodila za vrednotenje so razdelile pomočnikom glavne ocenjevalke, kajti mnenje članic je bilo, da je treba navodila dopolniti in preoblikovati ter šele nato zapisati v končni obliki. Pomočniki glavne ocenjevalke so pregledali dopolnjena navodila, ponekod so predlagali spremembe in dodatne pravilne odgovore. Z usklajeno različico navodil za vrednotenje so člani predmetne komisije in pomočniki ponovno pregledali vzorec rešenih preizkusov znanja in nato soglasno potrdili končno različico moderiranih navodil za vrednotenje. To različico so na centrih za vrednotenje prejeli učitelji popravljalci.

Po vrednotenju je zaradi vsebinske napake Predmetna komisija za biologijo izločila nalogo 20.1, zato se je skupno število točk pri nalogi 20 zmanjšalo s 3 na 2 točki, skupno število točk preizkusa pa se je kot posledica tega znižalo za eno točko, z 32 na 31 točk. Šole so bile o spremembi obveščene z dopisom, hkrati pa so bila popravljena moderirana navodila z izločeno nalogo 20.1 objavljena na spletni strani Državnega izpitnega centra, ki je šolam dostopna s posebnim geslom.

Moderacije navodil za vrednotenje ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok

Moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja naknadnega roka je potekala na dan vrednotenja na Državnem izpitnem centru. Pri vseh treh predmetih nacionalnega preverjanja znanja, pri katerih se je preverjalo znanje v naknadnem roku (slovenščina, matematika, biologija), so se moderacije udeležili člani predmetnih komisij in večina tistih pomočnikov glavnih ocenjevalcev, ki so reševali poizvedbe v naknadnem roku.

Predmetna komisija za slovenščino je izvedla moderacijo navodil za vrednotenje za preizkus znanja iz slovenščine skupaj s pomočniki glavne ocenjevalke, to je s predmetnimi svetovalci Zavoda RS za

šolstvo, ki niso člani predmetne komisije. Na podlagi vzorca rešenih preizkusov (120 preizkusov) so dopolnili nemoderirana navodila, tako da so sprejeli vse vsebinsko ustrezne odgovore učencev. Moderacijo je vodila glavna ocenjevalka; skupaj s članico predmetne komisije z Zavoda RS za šolstvo, OE Ljubljana je poskrbela za vnos dopolnil v elektronski obliki in podpisala končno verzijo moderirane različice navodil. Na podlagi moderirane različice navodil za vrednotenje so nato člani predmetne komisije in pomočniki glavne ocenjevalke ovrednotili 221 preizkusov znanja iz slovenščine.

Predmetna komisija za matematiko je skupaj s predmetnimi svetovalci za matematiko z Zavoda RS za šolstvo pod vodstvom glavne ocenjevalke pregledala navodila za vrednotenje preizkusov. Navodila za vrednotenje so še dodatno razčlenili. Po končani moderaciji je glavna ocenjevalka vnesla popravke v navodila. Nato so vsi navzoči popravili in ovrednotili 135 preizkusov naknadnega roka.

Pri moderaciji navodil za vrednotenje naknadnega roka iz biologije je poleg članov Predmetne komisije za biologijo sodelovalo še šest pomočnikov. Tako kot v rednem roku so vsi prisotni najprej rešili preizkus znanja, ga nato primerjali z navodili za vrednotenje in nazadnje uskladili dodatne možne odgovore in rešitve. Sledilo je pregledovanje vzorca rešenih preizkusov, ki se je končalo z dokončno oblikovanimi moderiranimi navodili. Po moderaciji so prisotni ovrednotili 130 preizkusov znanja iz biologije v naknadnem roku.

3.6.2 Izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca, poročilo Državnega izpitnega centra

Predmetna komisija izmed svojih članov predlaga glavnega ocenjevalca, ki ga nato ob soglasju predsednika predmetne komisije uradno imenuje direktor Državnega izpitnega centra. Glavni ocenjevalec je praviloma predmetni učitelj v osnovni šoli, odgovoren za pravilnost postopkov pri moderaciji navodil za vrednotenje, pri vrednotenju in pri poizvedbah.

Zavod RS za šolstvo je v letošnjem šolskem letu organiziral vrednotenje preizkusov znanja iz slovenščine, iz matematike in iz biologije na 16 centrih za vrednotenje (vrednotenje madžarščine se je izvedlo na enem centru, prav tako na enem centru tudi vrednotenje italijanščine). Predvideno je bilo, da bo na posameznem centru posamezni predmet v povprečju vrednotilo 50 učiteljev popravljavcev (najmanj 28 in največ 98), zato je bilo treba za uspešno izvedbo in strokovno vrednotenje preizkusov znanja poleg članov predmetnih komisij, ki jih je bilo od najmanj 4 pri biologiji do največ 8 pri slovenščini in pri matematiki, k sodelovanju povabiti tudi zunanje sodelavce.

Predmetne komisije so za zunanje sodelavce, ki jih v nadaljevanju imenujemo pomočniki glavnega ocenjevalca, izbrale svetovalce Zavoda RS za šolstvo in učitelje, ki so v preteklih letih večkrat sodelovali pri vrednotenju zunanjih preizkusov znanja v osemletni in devetletni osnovni šoli ali pa so se izkazali kot multiplikatorji.

Posamezne predmetne komisije (slovenščina, matematika, biologija) so izbrale 31 pomočnikov (1 pomočnik koordinira delo 25-33 popravljavcev; v povprečju 2 pomočnika na center) in se z Državnim izpitnim centrom in Zavodom RS za šolstvo uskladile, da so naloge pomočnikov v skladu s koledarjem nacionalnega preverjanja znanja naslednje:

- sodelovanje na moderaciji navodil za vrednotenje (v rednem in naknadnem roku),
- koordiniranje dela učiteljev popravljavcev v času vrednotenja na centrih za vrednotenje (v rednem in v naknadnem roku),
- reševanje poizvedb na območnih enotah Zavoda RS za šolstvo (v rednem in v naknadnem roku).

Organizacija in izvedba vrednotenja nacionalnega preverjanja znanja sta bili v letošnjem letu spremenjeni glede na prejšnja leta, zato je bilo treba izbrane pomočnike seznaniti z novimi pravili, in kar je najpomembnejše: pred začetkom vrednotenja jih je bilo treba seznaniti z navodili za vrednotenje. Ker so bili pomočniki izbrani šele v aprilu 2006, je bilo izobraževanje za pomočnike

organizirano tik pred vrednotenjem preizkusov znanja rednega roka: potekalo je na Državnem izpitnem centru, sočasno z moderacijami navodil za vrednotenje.

Člani predmetnih komisij so na izobraževanju pomočnike seznanili z organizacijo in izvedbo vrednotenja preizkusov znanja na centrih za vrednotenje in s poizvedbami na območnih enotah Zavoda RS za šolstvo, največjo pozornost pa so namenili usposabljanju pomočnikov za strokovno vodenje vrednotenja na centrih.

Izobraževanje pomočnikov za izvedbo vrednotenja je potekalo na dan in v okviru moderacije navodil za vrednotenje za preizkus znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja. Predmetna komisija za slovenščino je moderacijo navodil izvedla skupaj s pomočniki glavne ocenjevalke, z učitelji in s svetovalci Zavoda RS za šolstvo. Po uvodni predstavitvi strukture preizkusa znanja in ciljev preverjanja je vsak pomočnik pregledal 20 rešenih preizkusov za slovenščino. Pomočniki so si zabeležili dodatne rešitve učencev, vprašanja in dileme v zvezi z vrednotenjem posameznih nalog pa so razrešili po pregledu vzorca preizkusov. Sprejeli so vse vsebinsko ustrezne odgovore učencev in se dogovorili za potek vrednotenja na centrih. Po moderaciji je glavna ocenjevalka pomočnikom predstavila tudi postopek vrednotenja na centrih za vrednotenje.

Člani predmetne komisije za matematiko so moderacijo navodil za vrednotenje rednega roka izvedli v dopoldanskem času, usposabljanje pomočnikov pa je potekalo v popoldanskem času. Pomočniki so najprej rešili preizkus znanja iz matematike rednega roka, nato pa jim je glavna ocenjevalka podrobneje predstavila naloge v preizkusu in moderirana navodila za vrednotenje. Seznanila jih je tudi z znaki za označevanje napak v preizkusih in z obrazcem za točkovanje. Sledila so navodila za opis njihovih nalog med vrednotenjem: »Pred vrednotenjem pomočnik učiteljem popravljavcem predstavi preizkus znanja in moderirana navodila za vrednotenje; med vrednotenjem si beleži vprašanja, dileme, posebnosti in odločitve pri vrednotenju; pregleda (vzorec) ovrednotenih preizkusov in obrazcev za točkovanje; se posvetuje z drugim in tretjim pomočnikom na centru, po eni uri vrednotenja eden od pomočnikov na centru sporoči glavni ocenjevalki potek dela, morebitna vprašanja in dileme; na koncu napiše poročilo o poteku vrednotenja.« Pomočnikom sta bila predstavljena tudi organizacijska izvedba vrednotenja na centrih in postopek poizvedb na območnih enotah Zavoda RS za šolstvo.

Usposabljanje pomočnikov pri biologiji je potekalo podobno kot pri matematiki. Pomočniki so najprej rešili preizkus znanja iz biologije, nato pa so svoje odgovore primerjali z dopolnjenimi navodili za vrednotenje, ki so jih pripravile članice Predmetne komisije za biologijo. Razlaganje navodil, odpiranje vprašanj in usklajevanje točkovanja po posameznih nalogah je vodila glavna ocenjevalka za biologijo, organizacijo dela na centrih in postopek poizvedb pa je pomočnikom predstavila koordinatorka Državnega izpitnega centra.

Želja članic Predmetne komisije za biologijo je bila, da bi s pomočniki izvedli še simulacijo izvedbe vrednotenja preizkusov v skupinah na centrih za vrednotenje, ki naj bi ji sledili diskusija in povratna informacija o organizaciji dela na centrih in razreševanje morebitnih težav, vendar zaradi pozne ure tega ni bilo mogoče opraviti.

Izkušnje v šolskem letu 2005/2006 so pokazale, da je bilo časa za izobraževanje pomočnikov premalo, zato bi bilo treba v prihodnje izobraževanju nameniti več časa. Moderacija navodil za vrednotenje je namenjena predvsem usklajevanju navodil, zato bi morali pomočnike z organizacijo vrednotenja, s koordinacijo dela učiteljev popravljavcev in s postopkom poizvedb seznaniti pred moderacijo, najbolj primeren čas bi bil v mesecu aprilu.

3.6.3 Usposabljanje ravnateljev in učiteljev za nacionalno preverjanje znanja; poročilo Zavoda RS za šolstvo

Usposabljanje ravnateljev

Čeprav usposabljanje ravnateljev ni posebej zapisana naloga zavoda, smo na Zavodu RS za šolstvo ocenili, da je prav ustrezna priprava ravnateljev ključna za uspešno izvedbo nacionalnega preverjanja. Za pripravo in izvedbo nacionalnega preverjanja znanja na šoli je odgovoren ravnatelj (8. člen Pravilnika o nacionalnem preverjanju znanja), zato menimo, da z enotnim usposabljanjem ravnateljev lahko bistveno pripomoremo k enotni izvedbi nacionalnega preverjanja znanja.

S predstojniki območnih enot Zavoda RS za šolstvo smo načrtovali in izvedli po dve srečanja z vsemi ravnatelji osnovnih šol:

- Na 1. srečanju v decembru 2005 oziroma januarju 2006 smo obravnavali: predstavitev normativnih rešitev za nacionalno preverjanje znanja (Zakon o OŠ, Pravilnik o NPZ, Pravilnik o šolskem koledarju, Pravilnik o šolski dokumentaciji, Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja); cilje nacionalnega preverjanja znanja; naloge Zavoda RS za šolstvo pri NPZ; naloge šole pri NPZ – posebej naloge in odgovornosti ravnatelja pri organizaciji in izvedbi NPZ; organizacijo vrednotenja preizkusov; pomen usposabljanja učiteljev za NPZ in vlogo ravnateljev pri tem.
- Na 2. srečanju v marcu 2006 oziroma aprilu 2006 smo obravnavali (sodelovali so tudi predstavniki Državnega izpitnega centra): pregled aktivnosti po datumih (natančen koledar dogodkov); izvedbeni načrt šole – z ravnatelji smo pripravili vzorec priporočenega izvedbenega načrta šole; natančno smo pregledali potek preverjanja in vrednotenja za posamezno območno enoto; ravnatelje smo seznanili s preverjanjem v bolnišničnih oddelkih; dali smo natančno informacijo o izvedbi vpogledov in poizvedb.
- Ravnatelji so na obeh srečanjih spoznali novosti pri nacionalnem preverjanju znanja in so bili natančno seznanjeni s svojimi nalogami pri izvedbi na šoli.

Usposabljanje učiteljev

Pri usposabljanju učiteljev smo imeli nekaj težav, ker je bil novi koncept nacionalnega preverjanja znanja dorečen in zakonsko podprt šele poleti 2005, ko so bile vsebine za študijska srečanja z učitelji že načrtovane. Predvsem pa so bili dogovorjeni, odobreni in razpisani seminarji za usposabljanje učiteljev za nacionalno preverjanje znanja. Ti seminarji so bili še del prejšnjega koncepta nacionalnih preizkusov znanja, to pa pomeni, da so se učitelji prijavljali prostovoljno, predvsem tisti, ki so nameravali sodelovati (po pogodbi) pri vrednotenju preizkusov. Po spremenjenem konceptu naj bi bili deležni usposabljanja vsi učitelji predmeta, ki se preverja. Ker je postal tretji predmet znan šele v mesecu marcu, bi bilo treba usposablјati kar vse učitelje predmetov, ki bi bili lahko določeni kot tretji predmet, vendar pa zaradi omejenih sredstev to ni bilo izvedljivo.

Tako smo sprejeli nekaj začasnih kompromisnih rešitev. Načrtovali smo, da razpisane seminarje uporabimo za drugačen koncept nacionalnega preverjanja znanja tako, da vključimo vanje vse učitelje posameznega predmeta. Ta rešitev je prinesla povečano število ponovitev razpisanih seminarjev in več potrebnih sredstev.

Za učitelje predmetov, ki niso imeli razpisanih seminarjev (potencialni tretji predmeti), smo se odločili za začasno kompromisno rešitev. Na študijskih srečanjih v mentorski mreži smo učiteljem posredovali osnovne informacije o nacionalnem preverjanju znanja.

Poseben problem je pomenilo usposabljanje za izbran tretji predmet, ker smo to usposabljanje lahko začeli šele po 15. marcu, ko je postal tretji predmet znan. Skupini za biologijo (tretji predmet) je uspelo v kratkem času pripraviti program usposabljanja in v mesecu aprilu za silo usposobiti večino od približno 600 učiteljev tega predmeta.

Preglednica 3.6.3.1 Seminarji o nacionalnem preverjanju znanja in srečanja v mentorski mreži – udeležba učiteljev

Predmet	Učitelji drugega obdobja		Učitelji tretjega obdobja	
	Št. učiteljev na usposabljanju	Št. ponovitev seminarjev	Št. učiteljev na usposabljanju	Št. ponovitev seminarjev
SL	100	2	107	2 skupini
			800	40 skupin učiteljev
MAD	12	1	12	1
AN	103	3	63	1
NEM	21	1	/	/
MA	105	2	800	40 skupin učiteljev
BIO	/	/	487	3
SKUPAJ	341	9	2269	87 skupin

Kot je razvidno iz tabele, se je usposabljanja za nacionalno preverjanje znanja v šolskem letu 2005/2006 udeležilo 341 učiteljev drugega obdobja in 2269 učiteljev tretjega obdobja.

Vsebinsko je delo z učitelji potekalo zelo različno zaradi časovne omejitve. Kjer je potekalo v obliki dvodnevni seminarjev, je bilo usposabljanje dovolj izčrpno in učitelji so se primerno seznanili s cilji nacionalnega preverjanja znanja, s preizkusi in z vrednotenjem, v mentorski mreži pa smo se omejili le na osnovno informacijo o poteku preverjanja in o nalogah učiteljev pri tem.

3.6.4 Vrednotenje preizkusov

Vrednotenje preizkusov znanja ob koncu drugega obdobja

Vrednotenje preizkusov nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja so izvedle šole same po postopkih, ki smo jih zapisali v Navodilih za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2005/2006. Navodila so bila poslana vsem šolam, dodatno pa smo s postopki seznanili ravnatelje na ravnateljskih aktivih. Ta del nacionalnega preverjanja znanja smo letos izvedli le na šolah, ki so imele učence v 6. razredu, to so šole, ki so se vključile v program devetletne šole v prvem in v drugem krogu (93 osnovnih šol). Pri tem vrednotenju, ki so ga izvedle šole same, nismo zaznali posebnih težav, iz tega pa sklepamo, da so bila navodila jasna in naloga izvedljiva.

Vrednotenje preizkusov znanja ob koncu tretjega obdobja

Vrednotenje preizkusov ob koncu tretjega obdobja je potekalo organizirano na centrih za vrednotenje, ki smo jih porazdelili po vsej državi glede na število preizkusov – skupaj 16 centrov. Predstojniki(-ce) območnih enot Zavoda RS za šolstvo smo za vrednotenje izbirali(-e) šole, ki so omogočale učiteljem najkrajši dostop in zagotavljale dovolj prostora za izvedbo naloge. Na vseh šolah, kjer smo izvajali vrednotenje, je vodstvo šol poskrbelo za optimalne pogoje.

Preglednica 3.6.4.1 Centri za vrednotenje preizkusov

	Območna enota	Število šol	Število učencev	Število centrov za vrednotenje	Centri za vrednotenje
1.	LJ	121	6520	5	1. OŠ Mirana Jarca, Ljubljana 2. OŠ Maksa Pečarja, Ljubljana 3. OŠ Livada, Ljubljana 4. OŠ Gradec (Litija) 5. OŠ Tabor (Logatec)
2.	MB	81	3146	3	6. OŠ Maksa Durjave – 1. skupina 7. OŠ Maksa Durjave – 2. skupina 8. OŠ Maksa Durjave – 3. skupina
3.	CE	62	2858	2	9. OŠ Petrovče – 1. skupina 10. OŠ Petrovče – 2. skupina
4.	KR	38	2254	1	11. OŠ M. Čopa Kranj
5.	NM	55	2012	1	12. OŠ Grm Novo mesto
6.	KP	37	1228	1	13. OŠ Hrpelje/Kozina
7.	MS	39	1220	1	14. OŠ III Murska Sobota
8.	NG	24	1070	1	15. OŠ Šempeter pri Novi Gorici
9.	SG	20	788	1	16. OŠ Ravne na Koroškem
	SKUPAJ:	477	21 096	16	

Podatek o učencih v preglednici 3.6.4.1 se nanaša na dejansko število učencev po šolah v območnih enotah in se deloma razlikuje od števila učencev, ki so se udeležili preverjanja. Preverjanja pa se je v obeh rokih udeležilo naslednje število učencev in odraslih:

Preglednica 3.6.4.2 Udeležba na preverjanju v rednem in naknadnem roku skupaj (2005/2006)

	SL (MAD, IT)	MA	BIO
Mladina	20 977	20 967	20 963
Odrasli	365	349	350
Skupaj	21 342	21 316	21 313

Vrednotenje je potekalo:

- v torek, 10. maja 2006, za slovenščino, madžarščino in italijanščino,
- v četrtek, 12. maja 2006, za biologijo in
- v ponedeljek, 15. maja 2006, za matematiko.

Vrednotenje smo vsakokrat začeli ob 11. uri; do 13. ure so pomočniki glavnega ocenjevalca posredovali učiteljem moderirana navodila za vrednotenje, ob 13. uri smo začeli vrednotiti. Pri vrednotenju preizkusov vseh predmetov je sodelovalo skoraj 3000 učiteljev, 96 pomočnikov glavnih ocenjevalcev in 16 vodij centrov za vrednotenje (delavci Zavoda RS za šolstvo).

Preglednica 3.6.4.3 Število preizkusov, ki jih je ovrednotila posamezna skupina učiteljev po predmetih

Predmet	Število preizkusov	Število učiteljev	Število skupin (po 7 učiteljev, nekaj skupin nepopolnih)	Povprečno število preizkusov, ki jih je ovrednotila posamezna skupina
SL	21 342	1060	157	136
MA	21 316	1026	149	143
BIO	21 313	821	121	176

Pri vrednotenju preizkusov iz biologije je sodelovalo 592 učiteljev biologije in 229 učiteljev drugih predmetov (asistentov), ki so pomagali vrednotiti. Za takšno rešitev smo se odločili, da bi bilo mogoče tako obsežno nalogo opraviti v enem dnevu. Rešitev se je pokazala kot ustrezna, potem ko je Predmetna komisija za biologijo določila, katera dela lahko v okviru vrednotenja opravijo učitelji drugih predmetov, nebiologi.

Posebej smo organizirali predmetne skupine za prilagojeno vrednotenje preizkusov. To vrednotenje je potekalo za vse tri predmete na OŠ Mirana Jarca v Ljubljani.

Vrednotenje je potekalo z manjšimi zapletmi, ki so v glavnem nastali, ker je mnogo vključenih to nalogo letos opravljalo prvič. Večino teh zapletov je možno pri naslednji izvedbi odpraviti brez večjih težav. Zabeležili smo tudi nekaj pripomb učiteljev, ki se nanašajo na organizacijo vrednotenja (začetek vrednotenja, potek in konec, posredovanje navodil). Tudi te pripombe bomo upoštevali pri organizaciji vrednotenja v naslednjem šolskem letu.

Vrednotenje preizkusov znanja za program z nižjim izobrazbenim standardom

Preizkuse znanja za program z nižjim izobrazbenim standardom (3 preizkusi) sta ovrednotili konzulentki Državne komisije, ki sta preizkuse znanja iz vseh treh predmetov nacionalnega preverjanja znanja v letošnjem letu (slovenščina, matematika, biologija) s pomočjo predmetnih komisij tudi prilagodile. Preizkuse sta konzulentki ovrednotili na Državnem izpitnem centru.

3.6.5 Posvet o nacionalnem preverjanju znanja; poročilo Zavoda RS za šolstvo

Ob koncu šolskega leta 2005/2006 (7. julija 2006) smo organizirali enodnevni posvet o nacionalnem preverjanju znanja za vse člane predmetnih komisij, ki pripravljajo preizkuse za nacionalno preverjanje znanja, in za vse druge člane predmetnih skupin na Zavodu RS za šolstvo, ki sodelujejo pri usposabljanju učiteljev. Na posvetu so sodelovali vsi člani Državne komisije. Cilj posveta je bil, da bi po prvem letu spremenjene vloge nacionalnega preverjanja znanja poglobili in uskladili strokovno poglede na cilje, na organizacijo in na izvedbo preverjanja. Predvsem pa smo želeli vse, ki sodelujejo pri tej nalogi, seznaniti z možnostmi in s predvidenim strokovnim razvojem nacionalnega preverjanja znanja.

Ocenjujemo, da je bil cilj posveta dosežen, saj so prisotni aktivno sodelovali in prispevali vrsto koristnih pripomb, ki jih bomo uporabili v novem šolskem letu.

3.7 Vpogledi v ovrednotene preizkuse in poizvedbe

Učenec in njegovi starši imajo pravico do vpogleda v učenčeve ovrednotene preizkuse nacionalnega preverjanja znanja v navzočnosti učitelja na šoli in v roku, določenem s podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju in s koledarjem nacionalnega preverjanja znanja:

- poizvedbe za redni rok v ponedeljek, 29. maja,
- poizvedbe za naknadni rok pa v torek, 13. junija.

Učenec ima po vpogledu v ovrednotene preizkuse možnost poizvedbe, s katero preveri, ali je preizkus ovrednoten v skladu z moderiranimi navodili za vrednotenje. Poizvedbe potekajo v rokih, ki so navedeni v podrobnejših navodilih o šolskem koledarju in v koledarju nacionalnega preverjanja znanja.

Ob koncu drugega obdobja se vpogled in poizvedba izvedeta na šoli.

Ob koncu tretjega obdobja se vpogled izvede na šoli, poizvedbo pa opravi ravnatelj šole ali njegov namestnik na območni enoti Zavoda RS za šolstvo (v šolskem letu 2005/2006 od 9. do 13. ure). Preizkuse učencev, ki uveljavljajo pravico do poizvedbe, ponovno pregleda glavni ocenjevalec oziroma njegov pomočnik. Glavni ocenjevalec oziroma njegov pomočnik preveri, ali so naloge v preizkusu ovrednotene v skladu z moderiranimi navodili za vrednotenje. Če ugotovi, da je poizvedba upravičena, ustrezno navodilom za vrednotenje nalog, ponovno ovrednoti nalogo (ali več nalog) in popravi tako število točk pri nalogi kakor tudi skupno število točk v preizkusu. Vsako poizvedbo posebej zabeleži v obrazec za poizvedbe; tja med drugim zapiše tudi skupno število točk pred poizvedbo in po njej in vrsto napake. Po končanih poizvedbah glavni ocenjevalec ali njegov pomočnik preda obrazce za poizvedbe vodji območne enote Zavoda RS za šolstvo, ta pa spremembe po poizvedbah s pomočjo računalniške aplikacije sporoči Državnemu izpitnemu centru. Državni izpitni center nato v rokih, ki so določeni s podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju in s koledarjem nacionalnega preverjanja znanja, šolam posreduje spremembe dosežkov po poizvedbah.

3.7.1 Poizvedbe rednega roka

V letošnjem letu so poizvedbe rednega roka pri predmetih slovenščina, matematika in biologija potekale na vseh devetih območnih enotah Zavoda RS za šolstvo, poizvedbe pri madžarščini na Zavodu RS za šolstvo, območna enota Murska Sobota, poizvedbe pri italijanščini pa na Zavodu RS za šolstvo, območna enota Koper.

V preglednici 3.7.1 je prikazano število učencev, ki so se udeležili nacionalnega preverjanja znanja iz posameznega predmeta, razen treh učenk, ki so nacionalno preverjanje znanja izvajale po prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom (»Število učencev na NPZ«), število in delež učencev, ki so uveljavljali pravico do poizvedb v rednem roku za posamezni predmet (»Poizvedbe«) ter število in delež sprememb po poizvedbah (»Spremembe po poizvedbah«).

Preglednica 3.7.1. Število poizvedb in spremembe po poizvedbah, redni rok

Predmet	Št. učencev na NPZ	Poizvedbe		Spremembe po poizvedbah		
		Število	Delež (odstotki)		Število	Delež (odstotki)
SL	20 686	1572	7,6	večje število točk	1346	85,6
				manjše število točk	64	4,1
				enako število točk	162	10,3
ITA	35	3	8,6	večje število točk	3	100,0
				manjše število točk	/	
				enako število točk	/	
MAD	32	6	18,8	večje število točk	5	83,3
				manjše število točk	1	16,7
				enako število točk	/	
MA	20 829	525	2,5	večje število točk	448	85,3
				manjše število točk	38	7,2
				enako število točk	39	7,4
BIO	20 830	993	4,8	večje število točk	804	81,0
				manjše število točk	41	4,1
				enako število točk	148	14,9
SKUPAJ	62 412	3099	5,0	večje število točk	2606	84,1
				manjše število točk	144	4,7
				enako število točk	349	11,3

V rednem roku so učenci uveljavili pravico do poizvedb v 3099 primerih, to pomeni 5,0 odstotka vseh 62 412 preizkusov, ki so jih učenci pisali na rednem roku nacionalnega preverjanja znanja. Od tega jih je bilo največ pregledanih pri madžarščini (18,8 odstotka), sledita ji italijanščina (8,6 odstotka) in slovenščina (7,6 odstotka), medtem ko sta pri matematiki (2,5 odstotka) in pri biologiji (4,8 odstotka) deleža poizvedb manjša.

Od 3099 ponovno pregledanih preizkusov se je po poizvedbi število točk zvišalo pri 2606 preizkusih (84,1 odstotka). Skupno število točk se je največkrat, v 2038 primerih, povečalo za eno točko, v 416 primerih za dve točki, v 89 primerih za tri točke, za več kot tri točke pa v 63 primerih.

Skupno število točk je pri 349 ponovno pregledanih preizkusih ostalo nespremenjeno. Popravljalci so v 144 preizkusih učencem za napačno rešeno nalogo dodelili preveč točk, zato se jim je pri poizvedbah število točk zmanjšalo. Skupno število točk se je v 102 primerih zmanjšalo za eno točko, za dve točki pri 24 preizkusih in za več kot dve točki pri 18 preizkusih.

Napake, ki so jih pri vrednotenju naredili učitelji popravljalci, katerih posledica je bilo veliko število poizvedb, so nastale iz naslednjih razlogov:

- popravljalec ni pravilno izpolnil obrazca za točkovanje, zato se število točk na izpisih, ki so jih prejele šole, ni ujemalo s številom točk v preizkusih (Državni izpitni center namreč število doseženih točk posameznega učenca na nacionalnem preverjanju znanja odbere z obrazca za točkovanje in ne preizkusa znanja),
- popravljalec za posamezno nalogo ali del preizkusa ni vpisal doseženih točk in jih ni upošteval v skupnem seštevku,

- popravljalec ni pravilno seštel točk v preizkusu ali v obrazcu za točkovanje,
- popravljalec nalog v preizkusu ni ovrednotil v skladu z moderiranimi navodili za vrednotenje; učencu je za pravilno rešeno nalogo dodelil premalo točk ali za napačno rešeno nalogo preveč točk.

Pri slovenščini so bile najpogostejše napake pri vrednotenju naslednje:

- napačen seštevek točk prvega ali drugega dela oziroma skupni seštevek,
- odkljukan pravilni odgovor vrednoten z nič točkami ali s premalo točkami (6. naloga prvega dela),
- seštevek ni bil vpisan,
- serijske napake (5. naloga v drugem delu preizkusa – za dva pravilna odgovora 0 točk namesto 1 točka ali pa za pravilen vrstni red 0 točk),
- zdaleč največ ugovorov je bilo na obe tvorbnici nalogi (18. v prvem delu in 12. v drugem delu), kjer popravljanci niso vrednotili v skladu z navodili.

Pri madžarščini je glavna ocenjevalka obravnavala šest poizvedb, vse so bili upravičene. V enem primeru je nastopilo zmanjšanje števila točk (ovrednoten je bil napačen odgovor), v drugih primerih pa pravilen odgovor ni bil priznan, zato se je število točk povečalo. Razlika v točkah pred poizvedbami in po njih je bila v petih primerih +1 točka, v enem primeru pa –1 točka.

Pri italijanščini so v vseh treh primerih poizvedbe nastopile zaradi napak pri seštevanju točk 21. naloge.

Pri matematiki je bilo največ poizvedb pri 5. nalogi, napaka pri vrednotenju je večinoma nastala zato, ker so popravljanci spregledali pravilno rešitev.

Pozitivno so bile rešene tudi poizvedbe pri nalogah (naloge si sledijo po upadanju števila poizvedb):

- 16. naloga, kjer je bila interpretacija smiselna glede na izračun v b) nalogi,
- 9. naloga, kjer je učenec pravilno nadaljeval odgovore glede na izračun petinskega deleža, čeprav je bil ta izračunan napačno,
- 12. naloga, kadar je učenec upošteval prikaz odnosa med višino stebra in dolžino sence,
- 13. naloga za pravilno narisani enakokraki trikotnik, ki ga je popravljalec spregledal,
- 3. naloga za pravilen postopek ali pa smiselno nadaljevanje glede na rezultat v a) nalogi,
- 4. naloga za pravilno utemeljitev rešitve enačbe, ki je popravljalec ni upošteval; pri tej nalogi je bilo kar nekaj primerov, ko se je število točk po poizvedbi znižalo, ker zapisana enačba ni ustrezala tabeli.

Pri biologiji je bilo največ poizvedb zaradi nedoslednega in površnega dela popravljavcev, največ napak je bilo seštevalnih (učitelj popravljalec ni pravilno seštel točk v preizkusu ali na obrazcu za točkovanje). Sledijo napake zaradi neupoštevanja moderiranih navodil za vrednotenje, to se je najbolj očitno pokazalo pri nalogi 13.1 (lokacija trebušne slinavke v telesu); pravilna rešitev v navodilih za vrednotenje (in samo ta se je tudi upoštevala kot pravilna) je bila zapisana s črko in ne z besedo.

Pri nalogah 15.2 (celica v slani raztopini) in 20.3 (Kaj vpliva na hitrost gibanja organizmov?) Predmetna komisija za biologijo ugotavlja, da bi bili vprašanji lahko zastavljeni bolj zaprto, to pa bi omejilo število zelo različnih, vendar pravilnih odgovorov, za posledico pa bi imelo tudi bolj objektivno vrednotenje.

Na visok odstotek poizvedb v rednem roku je vplivalo predvsem veliko število nepravilno, napačno ali nepopolno izpolnjenih obrazcev za točkovanje. Napake na obrazcih so bile različne, najpogostejše med njimi so bile:

- zapisano število točk (npr. 2) ni ustrezalo obarvanemu krogu (npr. 1),
- obarvani so bili vsi krogi na obrazcu za točkovanje,
- število točk ni bilo vpisano niti ni bil obarvan krog.

V rednem roku nacionalnega preverjanja znanja je bilo število obrazcev, ki jih je bilo zaradi omenjenih napak treba popraviti, naslednje:

- slovenščina: 2376 od 20 686 obrazcev ali 11,5 odstotka,
- matematika: 2930 od 20 829 obrazcev ali 14,1 odstotka,
- biologija: 3526 od 20 830 obrazcev ali 16,9 odstotka.

Odpravljanje napak na obrazcih je trajalo od dva do tri dni, to dodatno delo so opravili člani predmetnih komisij in koordinatorke Državnega izpitnega centra. Nepredvideni popravki so zavlekli postopek obdelave in vnosa podatkov, saj dosežkov učencev ni bilo mogoče dobiti, dokler niso bile odpravljene vse napake na obrazcih za točkovanje. Iz tega sledi, da sta pravilnost in natančnost izpolnjevanja obrazcev za točkovanje (vpis točk in barvanje krogcev) enako pomembni opravili kot vrednotenje preizkusov znanja.

3.7.2 Poizvedbe naknadnega roka

Poizvedb naknadnega roka je bilo 12, to pa pomeni 2,5 odstotka vseh 486 preizkusov, ki so jih učenci pisali na naknadnem roku nacionalnega preverjanja znanja (preglednica 3.7.2). Učenci so uveljavljali pravico do poizvedb pri slovenščini (4 primeri), pri matematiki (5 primerov) in pri biologiji (3 primeri).

Preglednica 3.7.2 Število poizvedb in spremembe po poizvedbah, naknadni rok

Predmet	Št. učencev na NPZ	Poizvedbe		Spremembe po poizvedbah		
		Število	Delež (odstotki)		Število	Delež (odstotki)
SL	221	4	1,8	večje število točk	2	50,0
				manjše število točk	1	25,0
				enako število točk	1	25,0
MA	135	5	3,7	večje število točk	4	80,0
				manjše število točk	1	20,0
				enako število točk	/	
BIO	130	3	2,3	večje število točk	3	100,0
				manjše število točk	/	
				enako število točk	/	
SKUPAJ	486	12	2,5	večje število točk	9	75,0
				manjše število točk	2	16,7
				enako število točk	1	8,3

V naknadnem roku so bili pri slovenščini ponovno pregledani štiri preizkusi (1,8 odstotka), in to v Ljubljani. Pri dveh preizkusih se je skupno število točk povečalo, pri enem je ostalo nespremenjeno, pri enem pa se je zmanjšalo.

Razloga za povečanje števila doseženih točk:

- naloga ni bila ocenjena v skladu z navodili,
- popravljalec se je zmotil pri seštevanju.

Razlog za zmanjšanje števila doseženih točk na enem preizkusu je bil napačen seštevček točk v prvem delu preizkusa. Pri preizkusu, kjer se ni spremenilo doseženo število točk, je bila naloga popravljena v skladu z navodili.

Pri matematiki je bilo ponovno pregledanih pet preizkusov (3,7 odstotka), od tega se je skupno število točk povečalo štirim preizkusom, pri enem pa se je skupno število točk zmanjšalo. V vseh primerih so poizvedbe nastale, ker naloge niso bile ovrednotene v skladu z navodili za vrednotenje.

Tri poizvedbe pri biologiji (2,5 odstotka) so bile posledica neupoštevanja navodil za vrednotenje in napačnega seštevka točk; v vseh treh primerih se je število točk po poizvedbi povečalo.

3.7.3 Splošne ugotovitve

V veliki večini poizvedb so se dosežki spremenili navzgor, zato lahko domnevamo, da je bilo neustrezno ovrednotenih še precej več preizkusov, kot je bilo poizvedb. Če k tem številkam dodamo še število neustrezno izpolnjenih ocenjevalnih obrazcev pri vseh treh predmetih, se zdi, da je napak nekoliko preveč. Kje vidimo vzroke za to?

- Nacionalno preverjanje znanja se je prvič izvajalo na celotni generaciji učencev (obseg naloge).
- Prvikrat so pri vrednotenju sodelovali vsi učitelji predmeta, ki se je preverjal; v preteklosti smo za vrednotenje opravili izbor, razpis (motivacija).
- Vrednotenje je postalo del učiteljeve delovne obveznosti in ni posebej honorirano kot v preteklosti (pridobljene pravice).
- Nekateri učitelji so pred vrednotenjem poučevali (preutrujenost).
- Posamezni učitelji niso dobro razumeli navodil za vrednotenje (skoncentrirane informacije, premalo časa za navodila).
- Po navedbah posameznih učiteljev so bili nekateri tipi nalog novi, tudi to naj bi bil vzrok za napake pri vrednotenju.

4. DOSEŽKI IN REZULTATI NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA

4.1 Uvod v analize dosežkov nacionalnega preverjanja znanja

V tem poglavju so poročila predmetnih komisij o analizah dosežkov pri letošnjem nacionalnem preverjanju znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja. Predmetne komisije so opisale izhodišča za sestavo preizkusov znanja, osnovne statistične podatke o dosežkih na preizkusu in analize in ugotovitve o dosežkih po posameznih nalogah oziroma po smiselnih sklopih nalog.

Osnovni statistični podatki o preizkusih nacionalnega preverjanja znanja so predstavljeni v preglednicah v poročilu vsake komisije. Preglednice prikazujejo število učencev, ki so se udeležili nacionalnega preverjanja znanja v rednem in naknadnem roku, najmanjše in največje število odstotnih točk, ki so jih učenci dosegli na preizkusu znanja, povprečje doseženih odstotnih točk, standardni odklon in zanesljivost preizkusa znanja. Indeks zanesljivosti (Cronbachov alfa) kaže natančnost merjenja s preizkusom znanja. Čim višji je koeficient zanesljivosti, tem večja je verjetnost, da bi pri ponovnem preverjanju znanja učencev z istim preizkusom dobili enake ali podobne dosežke, pod pogojem, da se njihovo znanje v vmesnem času ne bi spremenilo.

Iz preglednic so razvidni dosežki na preizkusih znanja. Prikazani so: število nalog (postavk), možno število točk, povprečje doseženih točk in težavnost preizkusa znanja. Indeks težavnosti oziroma povprečje doseženih odstotnih točk pove, kako zahteven je preizkus znanja. Višji indeks težavnosti pomeni manj zahteven preizkus. Indeks diskriminativnosti za posamezno nalogo je pokazatelj stopnje ločevanja med manj uspešnimi in bolj uspešnimi učenci in je izračunan kot korelacija med dosežkom na nalogi in skupnim dosežkom na preostalih nalogah. Število možnih točk pri nalogi vpliva na diskriminativnost naloge, prav tako njena težavnost. V preglednici z osnovnimi podatki je za celoten preizkus predstavljen povprečni indeks diskriminativnosti po nalogah v preizkusu. Primerjave indeksov med predmeti niso primerne, saj so preizkusi vsebovali različno težke naloge z različnimi števili možnih točk.

Preglednicam z osnovnimi statističnimi podatki sledijo analize in ugotovitve predmetnih komisij o dosežkih na preizkusu. V analize predmetnih komisij so vključeni tudi kvalitativni opisi znanj, ki so jih predmetne komisije za slovenščino, za matematiko in za biologijo pripravile v juniju 2006 za dosežke učencev ob koncu tretjega obdobja, predmetne komisije za slovenščino, za matematiko in za angleščino pa v začetku šolskega leta 2006/2007 za dosežke učencev ob koncu drugega obdobja. Te informacije so šolam dostopne na spletnih straneh e-Ric, vključili pa smo jih tudi v analize dosežkov v tem poglavju letnega poročila. Priprava kvalitativnih opisov znanj je podrobneje razložena v naslednjem razdelku, barvne grafične predstavitve, na katere se opisi predmetnih komisij nanašajo, pa so v prilogi na koncu tega letnega poročila.

V prilogi na koncu letnega poročila so še nadaljnje grafične predstavitve dosežkov: grafični prikazi dosežkov učencev po spolu, povprečnih dosežkov na šolah in primerjave povprečnih dosežkov učencev po geografskih regijah. Te podstavitve so dodatna podlaga analizam predmetnih komisij in ugotovitvam in ocenam Državne komisije, ki so predstavljene v zadnjem razdelku tega poglavja.

4.1.1 Priprava kvalitativnih opisov znanj na izbranih območjih dosežkov

Pomemben cilj nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2005/2006 je učencem, njihovim staršem, učiteljem in šolam ponuditi dodatno informacijo o doseženem znanju učencev. Del te informacije so učenci prejeli v obliki doseženih točk in odstotkov ob vpogledu v svoje preizkuse nacionalnega preverjanja znanja. Člani predmetnih komisij in sodelavci Državnega izpitnega centra pa smo pripravili še kvalitativne opise izbranih območij na lestvici dosežkov na nacionalnem preverjanju

znanja. Pri pripravi opisov so se zgledovali po mednarodnih raziskavah znanja, kot so PISA, TIMSS in PIRLS.

Grafične predstavitve dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja smo izdelali tako, da smo dosežke vseh učencev, ki so sodelovali na nacionalnem preverjanju znanja iz danega predmeta, razvrstili od najnižjega do najvišjega, nato pa smo z višino stolpca prikazali število učencev z danim dosežkom. Na slikah v prilogi letnega poročila so tako predstavljeni letošnji dosežki učencev ob koncu tretjega obdobja pri slovenščini, pri matematiki in pri biologiji, in dosežki učencev ob koncu drugega obdobja pri slovenščini, pri matematiki in pri angleščini. Dosežki so predstavljeni v odstotnih točkah, s piko pa je označen povprečni slovenski dosežek.

Na vsaki grafični predstavitvi dosežkov učencev so s posebno barvo označena štiri območja: zeleno, rumeno, rdeče in modro območje.

Zeleno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (glede na ostale dosežke). V tem območju je 10 odstotkov učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 20 odstotkov in nižji od 70 odstotkov preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 20. in 30. kvantilom.)

Rumeno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov. V tem območju je 10 odstotkov učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 45 odstotkov in hkrati nižji od 45 odstotkov preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 45. in 55. kvantilom.)

Rdeče območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov. V tem območju je 10 odstotkov učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 70 odstotkov in nižji od 20 odstotkov preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 70. in 80. kvantilom.)

Modro območje označuje učence, katerih skupni dosežki so v zgornji desetini dosežkov. V tem območju je 10 odstotkov učencev z najvišjimi dosežki; njihovi dosežki so višji od 90 odstotkov dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki nad 90. kvantilom.)

Za vsako od navedenih območij smo določili naloge, ki so jih učenci reševali uspešno – uspešnost reševanja pomeni, da je dano nalogo pravilno rešilo vsaj 65 odstotkov učencev z dosežki v danem območju (tako določajo uspešnost tudi v mednarodnih raziskavah znanja). To v splošnem pomeni, da so učenci z višjimi dosežki uspešno reševali tudi naloge iz nižjih območij (znanje namreč razumemo kot naraščajoče) – učenci z dosežki v rumenem območju so zato v splošnem uspešno reševali tako naloge iz rumenega območja kot tudi naloge iz zelenega območja; učenci z dosežki v rdečem območju so poleg nalog iz rdečega območja v splošnem uspešno reševali tudi naloge iz zelenega in rumenega območja; učenci z dosežki v modrem območju pa so v splošnem uspešno reševali tako naloge iz modrega območja kot tudi tiste, ki so uvrščene v ostala območja. Za dosežke izven izbranega območja pa lahko v splošnem sklepamo naslednje: Če ima učenec dosežek pod prvim (to je zelenim) območjem, lahko rečemo, da z nižjo verjetnostjo (to je manj kot 65-odstotno) izkazuje znanje, uvrščeno na prvo območje; če ima dosežek med dvema območjema, lahko rečemo, da z visoko verjetnostjo (to je več kot 65-odstotno) izkazuje znanje, ki je uvrščeno na spodnje območje, in z nižjo verjetnostjo (to je manj kot 65-odstotno) izkazuje znanje, uvrščeno na zgornje območje.

Predmetne komisije za nacionalno preverjanje znanja so po pregledu tako razvrščenih nalog pripravile opis oziroma sintezo vsebin, ki so skupne nalogam iz posameznega območja. Kvalitativni (oziroma vsebinski) opisi območij predstavljajo vsebino tistega znanja, ki ga (s 65-odstotno verjetnostjo) izkazujejo učenci z dosežki v izbranem območju.

Opisi izbranih območij na lestvicah dosežkov letošnjega nacionalnega preverjanja znanja so enaki za vse šole. Pri uporabi teh podatkov (še zlasti podatkov o povprečnih dosežkih na šolah) pa je treba

opozoriti, da niso namenjeni neposrednim primerjavam med šolami. Na povprečne dosežke namreč vpliva veliko raznovrstnih dejavnikov, zato ni primerno, da se o uspešnosti šolskega dela sklepa le na podlagi povprečnega dosežka na nacionalnem preverjanju znanja. Prav tako je pomembno vedeti, da izbira območij na lestvici dosežkov nikakor ni povezana s šolskimi ocenami, temveč temelji le na porazdelitvi dosežkov na preizkusih nacionalnega preverjanja znanja. Pri uporabi opisov vsebin znanja po območjih je treba upoštevati tudi, da temeljijo na manjšem številu nalog iz letošnjih preizkusov in da bi že navidezno manjše spremembe v nalogi morda vplivale na uvrstitev naloge v drugo skupino. Opisi so tako pripravljene kot splošno vodilo pri ugotavljanju vsebine znanja učencev.

4.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2005/2006

4.2.1 Predmetna komisija za slovenščino

Izhodišča/podlage

Strokovno podlago za pripravo nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine predstavlja Učni načrt, Slovenščina (sprejet na 20. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje dne 29. 10. 1998, drugo obdobje in tretje obdobje).

Potek preverjanja znanja in obseg preizkusa znanja

Preizkus sestoji iz dveh delov: v I. delu so neznano neumetnostno besedilo in naloge, s katerimi se preverja doseganje ciljev in standardov iz učnega načrta ob neumetnostnem besedilu, v II. delu pa so neznano umetnostno besedilo in naloge za preverjanje doseganja ciljev in standardov iz učnega načrta ob umetnostnem besedilu. Ob koncu drugega obdobja obsega preizkus znanja 40 točk – prvi del 24 točk (60 odstotkov točk v skupnem številu točk) in drugi del 16 točk (40 odstotkov točk v skupnem številu točk); razmerje med točkami je enako razmerju med številom ur za obravnavo neumetnostnih in umetnostnih besedil, določenemu v UN, in je enako tudi za tretje obdobje; ob koncu tretjega obdobja obsega preizkus znanja 60 točk – prvi del 36 točk in drugi del 24 točk. Število nalog v preizkusu je lahko različno, ob koncu drugega obdobja jih je v obeh delih skupaj lahko do 35 in ob koncu tretjega obdobja do 40.

Namen nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja

Z znanjem so v tem besedilu poimenovane naslednje zmožnosti (v skladu s cilji in standardi UN):

- zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega in umetnostnega besedila,
- zmožnost razumevanja, vrednotenja in razčlenjevanja neumetnostnega besedila (to je okoliščinska/pragmatična, naklonska, pomenska, besedno-slovnična, tvarna in metajezikovna razčlemba),
- zmožnost razumevanja in vrednotenja umetnostnega besedila (to je samostojno konstituiranje pomena prebranega besedila na osnovi jezikovne/metaforične, spoznavno-izkušenske in literarnovedne zmožnosti),
- zmožnost tvorjenja pisnega neumetnostnega besedila dane besedilne vrste ter
- zmožnost tvorjenja besedila, s katerim učenec dokaže književno znanje.

Tipi nalog in taksonomija

Preizkus znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja je sestavljen iz nalog objektivnega tipa (izbirni tip, naloge kratkih odgovorov oziroma naloge dopolnjevanja, urejanja in povezovanja, naloge alternativnega tipa in naloga odpravljanja napak/substitucijska naloga). V vsakem delu preizkusa je tudi naloga, pri kateri gre za vodeno samostojno tvorjenje krajšega besedila: v prvem delu učenec napiše kratko neumetnostno besedilo zahtevane besedilne vrste, v učnem načrtu predvidene pod dejavnostjo pisanje, v drugem delu pa krajše besedilo, povezano z umetnostnim besedilom.

Vsebina preizkusa znanja

Z nalogami ob neznanem neumetnostnem besedilu se preverjajo učenčeva zmožnost samostojnega tihega branja, razumevanja in vrednotenja prebranega besedila, njegova poimenovalna, upovedovalna/skladenjska, pravopisna, slogovna in metajezikovna zmožnost in zmožnost pisanja krajšega neumetnostnega besedila dane besedilne vrste. Z nalogami ob neznanem umetnostnem besedilu se preverjajo razumevanje in vrednotenje prebranega umetnostnega besedila, učenčeva metaforična zmožnost in zmožnost pisanja krajšega besedila ob izhodiščnem umetnostnem besedilu, ob koncu tretjega obdobja pa še književno znanje in zmožnost pisnega medbesedilnega vrednotenja umetnostnih besedil ob še drugem danem besedilu ali primerjava izhodiščnega besedila s katerim od kanonskih besedil, določenih v UN.

4.2.1.1 Preizkus znanja iz slovenščine ob koncu drugega obdobja

Podatki v preglednici 4.2.1.1 kažejo, da je svoje znanje preverilo 2277 učencev 6. razreda devetletne osnovne šole (postopno uvajanje devetletne osnovne šole). Maksimalno število točk, ki jih je bilo mogoče doseči, je bilo 40. Povprečno število točk, ki so jih učenci dosegli, je bilo 28,5 (71,3 odstotka). 1 učenec je pri tem dosegel 3 točke, maksimalno število točk pa je doseglo 15 učencev (0,7 odstotka). Grafična predstavitev razporeditve po doseženih točkah kaže ustrezno krivuljo, nekoliko pomaknjeno v desno (slika 5.3.1.1 v prilogi).

Preglednica 4.2.1.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	2277	Indeks težavnosti	0,71
Število postavk	28	Indeks zanesljivosti	0,84
Možne točke	40	Indeks diskriminativnosti	0,39
Povprečno št. točk	28,5		
Povprečno št. odstotnih točk	71,3		
Standardni odklon odstotnih točk	16,8		

I. del preizkusa znanja

Neznanemu neumetnostnemu besedilu (prirejeno po dnevniku Delo, objavljeno dne 22. 1. 2005, naslov: Sončeva pega v očeh mladega astronoma) je dodan slovar oziroma razlaga strokovnih poimenovanj (astronomija, binokular, observatorij, okular, teleskop). V tem delu preizkusa je 13 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk I. dela je 24. Z nalogami se preverjata zmožnost sprejemanja/razumevanja neznanega neumetnostnega besedila (12 nalog, 18 točk) in zmožnost tvorjenja krajšega besedila dane besedilne vrste (1 naloga, 6 točk).

Zmožnost sprejemanja/razumevanja neznanega neumetnostnega besedila se preverja z nalogami, ki zahtevajo pomensko razčlemba (4., 5., 6., delno 7., 8. in delno 11. naloga, skupaj 8 točk), okoliščinsko/pragmatično in naklonsko razčlemba (1., 2. in 3. naloga, skupaj 3 točke) in besedno-slovnično razčlemba (delno 7., 9., 10., delno 11. in 12. naloga, skupaj 7 točk). Zmožnost tvorjenja pisnega neumetnostnega besedila se preverja s 13. nalogo (to je pisanje besedila dane besedilne vrste, ki zajema vrsto podzmožnosti, med drugim tudi pravopisno; skupaj 6 točk).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za pomensko razčlemba (4., 5., 6., delno 7., 8. in delno 11. naloga): S temi nalogami se preverjata razumevanje pomena posameznih besed (tudi iskanje protipomenk) in razumevanje sporočenega pomena (smisla) besedila oziroma delov besedila. Pri 7. in 11. nalogi je pomenska razčlemba dopolnjena z vrednotenjem zapisa odgovora, ki mora biti zapisan kot poved (učenec dobi točko, če je odgovor v povedi zapisan pravopisno brezhizbno, pri 7. nalogi dobi točko tudi za zapis z eno napako). Pri preostalih nalogah (4., 5., 6. in 8.) se pravopisa ne vrednoti (naloga alternativnega, izbirnega tipa in nalogi z zapisom posameznih besed). Indeks težavnosti (IT) pri teh nalogah: 4. naloga – IT 0,94; 5. naloga – IT 0,85; 6. naloga – IT 0,96; 7. naloga – IT 0,83; 8. naloga – IT 0,69 in 11. naloga – IT 0,39). IT je najnižji pri 11. nalogi, in sicer 0,39 – uspešnost reševanja je 39 odstotkov in je najnižja v prvem delu preizkusa znanja. Naloga zahteva, da se učenec

pravilno vpraša po odvisnem stavku in vprašanje pravilno zapiše; takšen odgovor je ovrednoten z 2 točkama; če zapis ni povsem pravilen, je odgovor ovrednoten z 1 točko. Iz podatkov ni mogoče razbrati, koliko se je odstotek uspešnosti znižal oziroma koliko se je zvišal indeks težavnosti naloge zaradi zahteve po pravopisni pravilnosti odgovora. Pri 7. nalogi je IT 0,83, kar pomeni, da so bili učenci pri reševanju razmeroma zelo uspešni (uspešnost znaša 83 odstotkov). Pri tej nalogi se prav tako vrednoti pravopis, vendar je v tem primeru tudi pravilen odgovor z napako v zapisu ovrednoten s točko (pričakovan je daljši in skladenjsko zahtevnejši odgovor, s katerim učenec pojasni svoje sklepanje o starosti osebe, predstavljene v besedilu). Večino teh nalog so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo spodnje četrtine dosežkov (v informaciji o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja, poslani osnovnim šolam junija 2006, je to tako imenovano zeleno območje). Izjemi sta le 8. naloga (iskanje protipomenk), ki so jo uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo med polovicama dosežkov (rumeno območje), in 11. naloga (vprašati se je bilo treba po odvisnem stavku in odgovor napisati brez pravopisno-slovnične napake). To nalogo so pravilno rešili le učenci, katerih skupni dosežki so v zgornji desetini dosežkov (modro območje).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za pragmatično razčlemba (1., 2. in 3. naloga): Naloge preverjajo razumevanje okoliščin nastanka besedila (kdo je besedilo napisal, kje je bilo objavljeno, komu je namenjeno in s katerim namenom je bilo napisano). Pri 1. nalogi je v drugem primeru pravopisna pravilnost nujna – pravilen zapis imena časopisa je pogoj za pridobitev točke (učenec dobi 1 točko za oba odgovora). IT je 0,75, iz podatkov pa ni mogoče ugotoviti, koliko odgovorov je bilo ovrednotenih z 0 točkami zaradi napačnega zapisa drugega odgovora. Pri 3. nalogi je IT najnižji (0,72); z nalogo se ugotavlja avtorjev namen pisanja besedila. IT je najvišji (0,76) pri 2. nalogi (komu je besedilo namenjeno). Obe nalogi sta oblikovani kot nalogi izbirnega tipa (obkroževanja) z enim pravilnim odgovorom med štirimi ponujenimi. 2. nalogo so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo med spodnjo četrtino dosežkov in preostalimi dosežki (zeleno območje); 1. in 3. nalogo so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo med polovicama dosežkov (rumeno območje).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za besedno-slovnično razčlemba (delno 7., 9., 10., delno 11., 12. in delno 13. naloga): To so naloge, s katerimi se preverja metajezikovna zmožnost učencev: uvrščanje besed med pridevnike in samostalnike (spol, sklon in število, 9. in 10. naloga) in praktično obvladovanje pravopisa (delno 7., delno 11. naloga, 12. naloga in delno 13. naloga). Pri 10. nalogi (IT je 0,71) mora biti prvi odgovor napisan z veliko začetnico, drugače ne velja kot pravilen odgovor (Sončeva ploskev). Kako je ta zahteva vplivala na uspešnost reševanja naloge, iz podatkov ni mogoče razbrati. Samostojno se pravopis vrednoti le v 12. nalogi (odpravljanje pravopisnih napak v povedi, IT je 0,62). Pri treh nalogah pa je vrednotenje pravopisa le eden od kriterijev za vrednotenje. Pri 7. in 11. nalogi ni mogoče razbrati, koliko so bili učenci uspešni pri zapisu pravilnih odgovorov, pri 13. nalogi pa je to iz podatkov razvidno: IT za pravopis pri tvorbi besedila zahtevane besedilne vrste je nekoliko nižji kot pri vrednotenju ustreznosti besedilne vrste (IT 0,73 : IT 0,77); pri vrednotenju pravilnosti zapisa naslova pa je IT še nekoliko višji (ni potrebna tvorba povedi), in sicer znaša 0,84. Če primerjamo IT 12. in 13. naloge (samo pravopis), ugotovimo, da so bili učenci pri samostojni tvorbi povedi oziroma pisanju besedila uspešnejši kot pri popravljanju pravopisnih napak v dani povedi, kar je pričakovano, saj je pri popravljanju napak dana poved ustrežno zahtevna in vključuje različne vidike pravilnega zapisa (velika začetnica na začetku povedi, vejica in zapis zemljepisnega lastnega imena). 7., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16. in 17. nalogo so uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki spadajo v različna območja (13., 14., 15., 16. in 17. naloga – kot samostojne naloge so opredeljene: ustreznost besedilni vrsti, pravopisno-slovnična pravilnost in čitljivost zapisa pri tvorbi nalogi, to je 13. nalogi v preizkusu znanja). 7., 9., 13., 15., 16. in 17. nalogo so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo med spodnjo četrtino dosežkov in ostalimi dosežki; 10., 12. in 14. nalogo so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo med polovicama dosežkov (rumeno območje), 11. nalogo pa le učenci, katerih skupni dosežki so v zgornji desetini dosežkov (modro območje).

Uspešnost učencev pri tvorbnih nalogi (13. naloga v I. delu preizkusa znanja): Skupni IT za 13. nalogo je 0,80. Naloga je dvodelna: v prvem delu je treba napisati uradno čestitko, v drugem pa pravilno izpolniti pisemsko ovojnico. Učenci so bili uspešnejši v drugem delu naloge: pisanje potrebnih podatkov (15. naloga, IT 0,81) in pravilnost zapisa podatkov (16. naloga, IT 0,84); čitljivost zapisa se nanaša na celotno nalogo (17. naloga, IT 0,87). V prvem delu naloge sta se vrednotili ustreznost besedilni vrsti (13. naloga, IT 0,77) in pravopisno-slovnična pravilnost besedila (14. naloga, IT 0,73). Indeksa težavnosti za ti sestavini sta najnižja – pri vrednotenju teh elementov so učenci največ izgubljali. Treba pa je izpostaviti, da je zahtevnost tega dela naloge drugače zelo ustrežna. Pregled uspešnosti učencev pri reševanju tvorbnih nalog (ustreznost besedilni vrsti, podatki na pisemski ovojnici in njihova pravopisno-slovnična pravilnost ter čitljivost zapisa besedila in podatkov na pisemski ovojnici) na osnovi končnih rezultatov kaže, da so nalogo po teh kriterijih uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo med spodnjo četrtino dosežkov in preostalimi dosežki (zeleno območje); pri pravopisno-slovnični pravilnosti besedila pa so bili uspešni tudi učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo med polovicama vseh dosežkov (rumeno območje).

Ravni zahtevanega znanja v I. delu preizkusa zajemajo znanje in poznavanje (1. in 4. naloga, skupaj 3 točke), razumevanje in uporabo (večina nalog, skupaj 15 točk) ter samostojno reševanje novih problemov (13. naloga, 6 točk). Taksonomska stopnja pa ni edini dejavnik določanja zahtevnosti naloge; ta je vsaj toliko odvisna tudi od cilja, ki se z nalogo preverja, in od danega primera, ob katerem morajo učenci pokazati svoje znanje.

II. del preizkusa znanja

Naloga se navezuje na odlomek iz besedila Mihe Mateta Bosopeta družčina. V tem delu preizkusa je 9 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk je 16. Z nalogami se preverjata zmožnost samostojnega branja neznanega umetnostnega besedila (razumevanje in vrednotenje besedila; 8 nalog, skupaj 10 točk) in zmožnost tvorjenja krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom (1 naloga, skupaj 6 točk – preverja se recepcijska zmožnost/književno znanje učenca, prav tako pa tudi učenčeva poimenovalna, upovedovalna, slogovna in pravopisna zmožnost).

Uspešnost učencev pri samostojnem razumevanju in razčlenjevanju izhodiščnega umetnostnega besedila (1., 2., 3., 4., 5. in 6. naloga): S temi nalogami se preverjajo prepoznavanje teme, ločevanje glavne in stranskih oseb, zmožnost razumevanja in urejanja dogajanja v skladu z besedilom ter prepoznavanje časa in kraja dogajanja. Pri 2. in 3. nalogi (zapis imen književnih oseb) je pogoj za pridobitev točke tudi zapis imena/imen z veliko začetnico. IT sta 0,81 in 0,71; koliko je na uspešnost pri reševanju vplivala zahteva po pravilnem zapisu, iz podatkov ni mogoče ugotoviti. IT tega sklopa šestih nalog so razvrščeni od 0,60 (6. naloga, prepoznavanje dogajalnega prostora) do 0,86 (1. naloga, prepoznavanje teme). 1., 2., 4. in 5. nalogo so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje), 3. nalogo pa tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo med obema polovicama dosežkov; 6. nalogo so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov (rdeče območje).

S 7. in 8. nalogo se preverja razumevanje preproste metafore in stalne besedne zveze. IT za prvo od teh nalog je 0,87, za drugo pa 0,70. Uspešnost pri reševanju 8. naloge je pričakovano nekoliko nižja, ker naloga zahteva samostojen zapis povedi (razlaga stalne besedne zveze »imeti kaj za bregom«). Za pravopisno-slovnično brezhiben zapis odgovora učenec dobi 1 točko. Iz podatkov ni mogoče ugotoviti, kako je ta zahteva vplivala na uspešnost reševanja naloge. 7. nalogo so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje), 8. nalogo pa tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama vseh dosežkov (rumeno območje).

Uspešnost učencev pri tvorbnih nalogi (9. naloga v II. delu preizkusa znanja): Vrednotijo se vsebina (književno znanje), značilnosti obnove in pravopisno-slovnična pravilnost. Skupni IT za to nalogo znaša 0,49; ločeno za vsebino je IT 0,46, za obnovo 0,75 in za pravopisno-slovnično pravilnost 0,39. Najnižji IT je za vrednotenje zapisa, nekoliko višji za vsebino. Pri reševanju tvorbnih nalog ob umetnostnem besedilu so bili torej učenci, če njihovo uspešnost primerjamo s tvorbnimi nalogami ob

neumetnostnem besedilu, bistveno manj uspešni. To je mogoče razložiti s tem, da so besedilne vrste, ki jih morajo učenci znati tvoriti, znane (zapisane v UN) – v vzgojno-izobraževalnem procesu se ta zmožnost očitno načrt(ova)no in postopoma razvija. Tudi besedilo, ki ga napišejo učenci pri nacionalnem preverjanju znanja ob umetnostnem besedilu, mora biti v skladu s cilji in standardi, zapisanimi v učnem načrtu za drugo obdobje. Na raven zahtevnosti vpliva več dejavnikov, zagotovo tudi to, da se proces pomenske in estetske realizacije (samostojno branje in razumevanje) književnega besedila razlikuje od procesiranja neumetnostnega besedila. Iz IT za pravopisno-slovnično pravilnost, ki je pri tej nalogi bistveno nižji kot pri tvorbi nalogi v I. delu preizkusa (IT 0,39 : IT 0,73 in IT 0,84), pa lahko sklepamo, da učenci tovrstnih besedil pri pouku ne pišejo pogosto oziroma ne dovolj. Značilnosti obnove so pri tvorbi besedila upoštevali tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje), pravopisno-slovnična pravilnost besedila je upoštevana že v odgovorih učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov (rdeče območje), vsebinska ustreznost (književno znanje) pa je značilna le za besedila/odgovore učencev, katerih skupni dosežki so v zgornji desetini dosežkov (modro območje).

Ravni zahtevanega znanja v II. delu preizkusa zajemajo znanje in poznavanje (3., 5. in 6. naloga, skupaj 3 točke), razumevanje in uporabo (večina nalog, skupaj 7 točk) ter samostojno reševanje novih problemov (9. naloga, 6 točk). Taksonomska stopnja ni edini dejavnik določanja zahtevnosti naloge, res pa je, da se v tem delu preizkusa ujema s taksonomsko zahtevnostjo zadnje naloge (najvišja zahtevnost in najnižji IT – 0,49).

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Opisi znanj za izbrana območja dosežkov se nanašajo na grafični prikaz dosežkov učencev na sliki 5.3.1.1 v prilogi.

Zeleno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine od koncu drugega obdobja določajo mejo spodnje četrtine dosežkov, so uspešno rešili 13 (2 nalogi delno) od skupaj 22 nalog v preizkusu znanja, in sicer

naslednje naloge v I. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu – časopisni članek) – 7 nalog (od teh ena delno):

- (4., 5., 6. in delno 7. naloga – ta preverja tudi pravopisno-slovnično zmožnost);
- nalogo, ki preverja pragmatično/okoliščinsko razčlemba, to je prepoznavanje naslovnika (2. naloga);
- naloge, ki preverjajo zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila in njegovega razumevanja, to je pomenska razčlemba naloge, ki preverja metajezikovno zmožnost, to je prepoznavanje/poimenovanje pridevnikov (9. naloga);
- delno nalogo, ki preverja zmožnost tvorjenja čestitke (13. naloga) – pokazali so, da znajo napisati besedilo, ki ustreza besedilni vrsti, pravilno zapisati potrebne podatke na pisemsko ovojnico ter čestitko in naslov napisati čitljivo; ne obvladajo pa dovolj dobro pravopisnih in slovničnih pravil (zapis čestitke);

naslednje naloge v II. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu – odlomek iz proznega besedila) – 6 nalog (od teh ena delno):

- nalogo, ki preverja zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanega umetnostnega besedila (odlomka), to je teme besedila (1. naloga);
- nalogo, ki preverja razumevanje, katera oseba je glavna književna oseba (2. naloga);
- nalogo, ki preverja razumevanje dogajanja, povezanega v trden vzročno-posledični sistem (4. naloga);
- nalogo, ki preverja razumevanje dogajalnega časa (5. naloga);
- nalogo, ki preverja razumevanje preproste metafore/stalne besedne zveze (7. naloga);

- delno nalogo, pri kateri so morali napisati kratko obnovo odlomka (9. naloga) – pokazali so obvladovanje značilnosti besedilne vrste (obnove), niso pa dokazali praktičnega obvladovanja pravopisnih in slovničnih pravil in zmožnosti samostojnega obnavljanja konkretnega besedila.

Učenci s skupnimi dosežki v zelenem območju so v I. delu preizkusa znanja, ki obsega 13 nalog in skupaj 24 točk, v povprečju uspešno rešili 7 nalog (od tega eno delno), za katere so prejeli v povprečju 13 točk. V taksonomskem pogledu 4. naloga preverja zmožnost/znanje na ravni poznavanja, 4 naloge (2., 5., 6. in delno 7. naloga) na ravni razumevanja, 2 nalogi (9. in delno 7. naloga) na ravni uporabe; pri 13. nalogi, katere težišče je na ravni sinteze (samostojna tvorba glede na sporočilni namen ustreznega besedila), pa so ti učenci pokazali le poznavanje značilnosti besedilne vrste in zapis podatkov (znanje/razumevanje).

V II. delu preizkusa znanja, ki obsega 9 nalog in skupaj 16 točk, so učenci v povprečju uspešno rešili 6 nalog (od tega eno delno), za katere so prejeli v povprečju 7 točk. Taksonomsko so te naloge na ravni poznavanja (5. naloga), razumevanja (1., 2., 4., 7. naloga); pri 9. nalogi, katere težišče je na ravni sinteze, pa so učenci pokazali le razumevanje osnovnih značilnosti obnove (razumevanje).

Naloge iz I. in II. dela predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta za drugo obdobje/prvo obdobje: pridevnik, samostalnik, glagol, čestitka (prvo obdobje).

Rumeno območje

Učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še 8 nalog (od teh eno delno) v preizkusu znanja, in sicer

naslednje naloge v I. delu preizkusa znanja – 6 nalog (od tega eno delno):

- nalogo, ki preverja razumevanje pomena besed (8. naloga);
- nalogi, ki preverjata pragmatično/okoliščinsko razčlemba, to je prepoznavanje tvorca besedila in namena pisca besedila (1., 3. naloga);
- nalogo, ki preverja metajezikovno zmožnost (10. naloga), to je tvorbo ustreznih oblik samostalnika;
- nalogi, ki preverjata pravopisno zmožnost (12., delno 13. naloga), to je popravljanje pravopisnih napak v povedi in pravopisno-slovnično pravilen zapis čestitke;

naslednje naloge v II. delu preizkusa znanja – 2 nalogi:

- nalogo, s katero se ugotavlja, kdo so stranske književne osebe (3. naloga);
- nalogo, ki preverja razumevanje stalne besedne zveze (8. naloga).

Naloge I. dela preizkusa preverjajo zmožnost/znanje na ravni poznavanja (1. naloga), razumevanja (3., 8. naloga), uporabe (10., 12. naloga in delno pri preverjanju pravopisne zmožnosti 13. naloga, ki je sicer na ravni sinteze).

Nalogi II. dela preizkusa preverjata zmožnost/znanje na ravni poznavanja (3. naloga) in na ravni razumevanja (8. naloga).

Naloge iz I. in II. dela predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta za drugo obdobje: protipomenka.

Rdeče območje

Učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov, so poleg nalog iz zelenega območja in rumenega območja v povprečju uspešno rešili še 2 nalogi (od teh 1 delno) v preizkusu znanja, in sicer

naslednji nalogi v II. delu preizkusa znanja – 2 nalogi (od tega 1 delno):

- nalogo, ki preverja razumevanje dogajalnega prostora (6. naloga);
- delno nalogo, pri kateri so morali napisati kratko obnovo odlomka (9. naloga) – pokazali so obvladovanje značilnosti besedilne vrste (obnove) in dokazali praktično obvladovanje pravopisnih in slovničnih pravil, niso pa dokazali zmožnosti samostojnega obnavljanja konkretnega besedila.

6. naloga preverja zmožnost/znanje na ravni poznavanja (bistveni podatki), 9. naloga, ki je sicer na ravni sinteze, pa je pri dokazovanju praktičnega obvladovanja pravopisnih in slovničnih pravil na ravni uporabe.

Nalogi ne predvidevata poznavanja strokovnih izrazov iz učnega načrta.

Modro območje

Učenci, katerih skupni dosežki določajo zgornjo desetino dosežkov, so poleg nalog iz zelenega, rumenega in rdečega območja v povprečju uspešno rešili še 2 nalogi (od teh 1 delno) v preizkusu znanja, in sicer

naslednjo nalogo v I. delu preizkusa znanja – 1 naloga:

- nalogo, ki preverja pomensko razčlemba v povezavi z metajezikovno zmožnostjo, to je učenec se mora vprašati po podčrtanem delu povedi in vprašalno poved pravilno napisati (11. naloga);

naslednjo nalogo v II. delu preizkusa znanja – 1 naloga:

- delno nalogo, pri kateri so morali napisati kratko obnovo odlomka (9. naloga) – pokazali so obvladovanje značilnosti besedilne vrste (obnove), dokazali praktično obvladovanje pravopisnih in slovničnih pravil ter tudi zmožnost samostojnega obnavljanja konkretnega besedila.

11. naloga v I. delu preizkusa je na ravni razumevanja in uporabe, 9. naloga v II. delu preizkusa pa je na ravni sinteze.

Naloga iz I. dela predvideva poznavanje naslednjega strokovnega izraza iz učnega načrta za prvo obdobje: vprašalna poved.

V učnem načrtu za slovenščino so za prvo in drugo obdobje vsi cilji zapisano enako (za tretje obdobje so zapisani kot minimalni, temeljni in višji), standardi znanja pa so za prvo in drugo obdobje zapisani kot minimalni in temeljni.

Preizkus znanja na nacionalnem preverjanju znanja je sestavljen v skladu z razmerjem med temi standardi – v učnem načrtu so skoraj vsi standardi označeni kot minimalni. Domala vse naloge v preizkusu znanja zato preverjajo minimalne standarde, temeljna standarda v I. delu preizkusa znanja pa nalogi, ki zahtevata odpravljanje pravopisnih napak v besedilu (12. naloga) in tvorba naloga (13. naloga) – pri tej nalogi gre za uporabo vejice pred obravnavanimi vezniki. Preverjanje tega standarda je zajeto tudi v tvorbnih nalogi v II. delu preizkusa znanja (9. naloga, vrednotenje pravopisno-slovnične pravilnosti zapisa obnove).

V skladu z učnim načrtom je tudi razmerje med funkcionalnimi (preverjanje zmožnosti, raba jezika) in izobraževalnimi cilji (vedenje o jeziku oziroma književnosti, uporaba strokovnih jezikoslovnih in literarnovednih izrazov). Teh je pri obravnavi književnega besedila v učnem načrtu razmeroma malo,

v preizkusu znanja pa so v vprašanih namesto le-teh uporabljene nevtralne vprašalnice (npr.: namesto spraševanja po književni osebi/prostoru je v vprašanju zapisano kdo govori, kje se to dogaja ipd.).

Podatki o uspešnosti reševanja posameznih nalog potrjujejo,

- da na uspešnost reševanja ne vpliva tip nalog (npr. naloge samostojnega zapisa odgovora so v celotnem preizkusu znanja v povprečju uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki spadajo v vsa območja; tudi taksonomsko so te naloge v razponu od poznavanja do uporabe);
- da so tudi učenci, katerih skupni dosežki spadajo v zeleno območje, uspešno rešili taksonomsko zahtevnejše naloge (razumevanje, uporaba).

V preizkusu znanja je v vsakem delu tudi tvorba naloga, ki zahteva z navodili vodeno samostojno tvorbo besedila. Primerjava uspešnosti učencev pri tvorbi besedila zahtevane besedilne vrste (čestitka, I. del preizkusa) in obnove dela prebranega besedila (II. del preizkusa) pokaže dokaj visoko stopnjo razhajanja (skupni IT tvorbnih nalog v I. delu preizkusa je 0,80; skupni IT tvorbnih nalog v II. delu preizkusa je 0,49). Na raven zahtevnosti obeh nalog vpliva več dejavnikov, gotovo tudi to, da se proces pomenske in estetske realizacije (samostojno branje in razumevanje) književnega besedila razlikuje od procesiranja neumetnostnega besedila. Razlike v uspešnosti reševanja tvorbnih nalog v I. delu preizkusa so predvsem na ravni pravopisno-slovnične pravilnosti zapisa besedila (uspešno so to opravili učenci, katerih skupni dosežki spadajo v rumeno, rdeče in modro območje). Pri vseh ostalih elementih, ki so se pri tej nalogi vrednotili, razlike ni – pri reševanju so bili uspešni tudi učenci, katerih skupni dosežki spadajo v zeleno območje. To je mogoče razložiti s tem, da so besedilne vrste, ki jih učenci v skladu z učnim načrtom pišejo, v procesu pouka obravnavane pri dejavnostih sprejemanja (poslušanje, branje) in tvorjenja (govorjenje in/ali pisanje) ter torej načrtno in dovolj utrjene. Zdi se, da je pri književnem pouku manj pisnih odzivov na umetnostno besedilo, s čimer je mogoče razložiti tako nizko stopnjo uspešnosti na ravni vsebine/obnove besedila (v vsebinskem pogledu so nalogo namreč uspešno rešili le učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo zgornjo desetino dosežkov – modro območje). Negotovost učencev pri vsebini se najbrž odraža tudi na ravni praktične/funkcionalne uporabe pravopisnih in slovničnih pravil – uspešno so jih uporabili le učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo zgornje četrtine dosežkov (rdeče območje), in učenci, katerih skupni dosežki so v zgornji desetini dosežkov (modro območje).

4.2.1.2 Preizkus znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja, redni rok

Preizkus znanja v rednem roku je opravljalo 20 686 učencev 9. razreda, prvič od začetka uvajanja devetletnega programa osnovne šole celotna generacija učencev (glej tudi preglednico 4.2.1.2). Zaradi prilagoditev preizkusa za tri učenke, ki so vključene v Prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, preglednica in analize njihovih podatkov ne vključujejo. Od možnih 60 točk so učenci povprečno dosegli 39,3 točke (65,5 odstotka). 31 učencev (0,2 odstotka) je doseglo 5 točk ali manj, maksimalno število točk je doseglo 13 učencev, 1304 učenci (6,3 odstotka) so dosegli od 54 do 59 točk. Največje število učencev je doseglo točke v intervalih od 42 do 47 točk (4673 učencev, 22,6 odstotka), od 36 do 41 točk (4061 učencev, 19,6 odstotka), od 48 do 53 točk (3772 učencev, 18,2 odstotka), od 30 do 35 točk (2960 učencev, 14,3 odstotka) ter od 24 do 29 točk (2009 učencev, 9,7 odstotka). Grafična predstavitev razporeditve po doseženih točkah kaže pravilno zvonasto krivuljo, nekoliko pomaknjeno v desno (slika 5.3.2.1 v prilogi). Standardni odklon odstotnih točk je 17,7, indeks diskriminativnosti pa 0,76.

Preglednica 4.2.1.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	20 686	Indeks težavnosti	0,65
Število postavk	33	Indeks zanesljivosti	0,89
Možne točke	60	Indeks diskriminativnosti	0,76
Povprečno št. točk	39,3		
Povprečno št. odstotnih točk	65,5		
Standardni odklon odstotnih točk	17,7		

I. del preizkusa znanja

Izhodiščno besedilo v I. delu preizkusa je neznano neumetnostno besedilo – časopisni članek iz revije Jana, december 2004, Iščemo najlepšo slovensko besedo. Odstavki besedila so oštevilčeni, za lažje razumevanje je dodana razlaga dveh besed iz besedila (lenta, etimolog). V tem delu preizkusa je 18 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk I. dela je 36. Z nalogami se preverjata zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega neumetnostnega besedila (17 nalog, 28 točk) in zmožnost tvorjenja krajšega besedila dane besedilne vrste (2 nalogi, 8 točk).

Zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega neumetnostnega besedila se preverja z nalogami, ki zahtevajo pomensko razčlemba (2., 3., 4., 6., 7., 8., delno 11. naloga, skupaj 9 točk), pragmatično oziroma naklonsko razčlemba (1. naloga, 1 točka) in besedno-slovnično razčlemba (5. naloga, 9., delno 10., delno 11., 12., 13., 14., 15., 16. in 17. naloga, skupaj 18 točk). Zmožnost tvorjenja pisnega neumetnostnega besedila se preverja delno z 10. nalogo in z 18. nalogo (to je pisanje besedila dane besedilne vrste, ki zajema vrsto podzmožnosti, med drugim tudi pravopisno; skupaj 6 točk).

Razmerje med nalogami in točkami za posamezno razčlemba je povezano z izborom izhodiščnega besedila (odvisno je od besedilne vrste in zanjo značilnih jezikovnih sredstev oziroma gradnikov in od vsebine).

Od možnih 36 točk v I. delu preizkusa znanja so učenci povprečno dosegli 24,72 točke (69 odstotkov).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za pomensko razčlemba: Naloge preverjajo zmožnost učenčev samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in najdenja v njem. 2., 3., 4. in delno 11. naloga preverjajo razumevanje besedila kot celote in posameznih delov besedila, 6., 7. in 8. naloga pa preverjajo razumevanje sporočenega pomena (smisla) besed oziroma besednih zvez v besedilu (poimenovalno zmožnost). Pri 3., 6. in 11. nalogi se poleg pomenske/vsebinske vrednoti tudi jezikovna pravilnost zapisanega odgovora (pravopisna in slovnična zmožnost) – zapis polglasnika, branje dvojine in uporaba pravilne sklonske oblike, jezikovno pravilen zapis povedi. Naloge so različno zahtevne, primerljiv indeks težavnosti (IT) imajo 2. (IT 0,81), 6. (IT 0,77), 7. (IT 0,81) in 11. naloga (IT 0,80) ter 4. (IT 0,97) in 8. naloga (IT 0,96). Uspešnost reševanja nalog za pomensko razčlemba je (pričakovano) visoka, uspešno so jih rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (v informaciji o nacionalnem preverjanju znanja, poslani osnovnim šolam v začetku junija, imenovani zeleno območje). Izjema je 3. naloga z 1 točko in z najnižjim IT v celotnem preizkusu – 0,28. Naloga preverja poimenovalno in pravopisno zmožnost, to je tvorjenje in zapis »pravopisno kritične« privedniške izpeljanke iz samostalnika (december – decembrski). Cilj oziroma standard, ki ga naloga preverja, je v učnem načrtu opredeljen kot temeljni, zahteven pa je izbrani primer. Na nižji dosežek naloge ne vpliva način točkovanja, saj je kot pravilen odgovor zaradi cilja naloge upoštevan tudi zapis z veliko začetnico ali s tiskanimi črkami. Taksonomsko je naloga na ravni uporabe. Uspešno so jo rešili učenci, katerih skupni dosežki določajo zgornjo desetino dosežkov (modro območje).

Podatki potrjujejo/kažejo, da na zahtevnost oziroma težavnost ne vpliva oblika oziroma tip naloge (2., 4., 7. in 8. naloga so naloge izbirnega tipa (obkroževanja) s po enim pravilnim odgovorom, 3. in 6. naloga sta nalogi dopolnjevanja, 11. zahteva samostojno tvorbo pomensko ustrezne vprašalne povedi), ampak njena taksonomska zahtevnost in zahtevnost izbranega primera/jezikovnega sredstva iz izhodiščnega besedila.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za pragmatično razčlemba: Okoliščine nastanka besedila – kaj je glavni namen pisca izhodiščnega besedila – preverja 1. naloga, naloga izbirnega tipa za 1 točko. Taksonomsko preverja znanje na ravni razumevanja, IT je primerljiv z nalogami za pomensko razčlemba, znaša pa 0,82. Pragmatično zmožnost – ustrezno rabo jezikovnih sredstev glede na okoliščine besedila in besedilno vrsto – v preizkusu znanja preverja še 18., tvorba naloga.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za besedno-slovnično razčlemba: Naloge preverjajo metajezikovno (slovnično) zmožnost učencev, in to tako funkcionalne kot izobraževalne cilje/standarde iz UN. 5. naloga preverja upovedovalno zmožnost, to je uporabo pravilne sklonske oblike osebnih lastnih imen v dani povedi (IT 0,85), 9. naloga prepoznava samostalnikov moškega spola (IT 0,74), 10. naloga prepoznava časovne glagolske oblike (IT 0,63), 11. naloga zmožnost tvorjenja in zapisovanja vprašalnih povedi (IT 0,80), 12. naloga prepoznava svojilnega zaimka in njegove vloge v besedilu (IT 0,42), 14. naloga prepoznava medmeta in njegove vloge v besedilu (IT 0,89), 15. naloga prepoznava stavčnih členov (IT, 0,82), 16. naloga prepoznava števila stavkov v povedi, razumevanje vloge odvisnega stavka in rabo strokovnega izraza (IT 0,43). Pravopisno zmožnost v tem sklopu preverjajo deloma 5. naloga (pravilen odgovor je samo zapis pravilno sklanjanega lastnega imena z veliko začetnico), deloma 10. naloga, odgovor b) (zapis s pravopisno(-imi) napako(-ami) je vreden 1 točko namesto 2, iz podatkov ni mogoče ugotoviti, koliko je uspešnost odvisna od jezikovne pravilnosti zapisanega odgovora) in deloma 11. naloga (1 točka od 3 za jezikovno pravilen zapis obeh povedi), kot samostojni nalogi pa 13. naloga – zapis glavnega števika (IT 0,55) in 17. naloga – prepoznavanje stvarnega in zemljepisnega lastnega imena (izobraževalni cilj), IT 0,61.

Podatki kažejo ustrezno razvrstitev zahtevnosti nalog v skladu z razmerjem med minimalnimi, temeljnimi in zahtevnejšimi cilji in standardi v učnem načrtu za metajezikovno zmožnost kot celoto in za posamezne gradnike: IT nalog iz oblikoslovja je od 0,42 do 0,89; IT nalog iz skladnje je od 0,43 do 0,82; IT pravopisnih nalog v tem sklopu je od 0,55 do 0,85. Metajezikovna zmožnost (vedenje/znanje o jeziku) je tista, pri kateri učni načrt za slovenščino predvideva po ravneh zahtevnosti največjo različnost. Pozitivno je, da je višja uspešnost taksonomsko zahtevnejših nalog in nalog, ki zahtevajo samostojno tvorjenje in zapis daljšega odgovora v obliki povedi (10., 11. naloga), ter nalog, ki preverjajo funkcionalne cilje (5., 6., naloga). Glede na porazdelitev točk v skupnem dosežku je 5., 11., 14., in 15. nalogo uspešno rešila večina učencev, tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje), 9., 10. in 17. nalogo so uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov (rumeno območje), 13. nalogo (taksonomsko preverja znanje/zmožnost na najnižji stopnji, na ravni poznavanja) učenci, katerih dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov (rdeče območje), dve nalogi iz tega sklopa, 12. in 16., pa so uspešno rešili le učenci, katerih skupni dosežki so v zgornji desetini dosežkov (v junijski informaciji osnovnim šolam opredeljeni kot modro območje).

Uspešnost učencev pri tvorbnih nalogah: Naloge tvorjenja v obeh delih preizkusa so v primerjavi s starim učnim načrtom najbolj nove/drugačne in najbolj celovito preverjajo pisno sporazumevalno zmožnost učencev. Zmožnost samostojnega tvorjenja besedila v preizkusu znanja preverjata delno 10. naloga in 18. naloga. 10. naloga preverja upovedovalno zmožnost, tvorjenje preteklika in zapis preoblikovane povedi, oblikovana je kot naloga objektivnega tipa, IT je 0,63. 18. naloga preverja zmožnost tvorjenja uradnega opravičila, povezanega z izhodišnim besedilom in z danimi podatki, in se ocenjuje ločeno po treh kriterijih s po 2 točkama. IT za celotno nalogo je 0,62. Učenci so bili uspešnejši v delu naloge, ki zahteva vsebino jedrnega dela uradnega opravičila (izražen sporočilni namen in naveden razlog za neudeležbo na prireditvi), kriterij B, IT je 0,73. Ta del naloge so uspešno rešili tudi učenci z nižjim dosežkom na preizkusu (zeleno območje). Nižji pa je dosežek pri obvladovanju besedilne vrste (sestavine uradnega opravičila, ki so vsebinsko pravilne in na pravem mestu), kriterij A, IT je 0,58, in pri pravopisni in slovnični pravilnosti ter ustreznosti besed glede na dano besedilno vrsto (pragmatična zmožnost), kriterij C, IT je 0,56. Ta dva dela so uspešno rešili učenci, katerih dosežki spadajo v zgornjo četrtino skupnih dosežkov (rdeče območje). Taksonomsko naloga preverja znanje na ravni sinteze.

Ravni zahtevanega znanja v I. delu preizkusa: večina nalog preverja zmožnost/znanje na ravni razumevanja in uporabe, znanje na ravni poznavanja zahtevajo naloge 12.a), 13., 14.a), 15. in 17., 18. naloga pa znanje na ravni sinteze oziroma samostojnega reševanja novih problemov.

II. del preizkusa znanja

Naloge se navezujejo na pesem Jake Koširja Pišem. V tem delu preizkusa je 12 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk II. dela je 24. Z nalogami se preverjata zmožnost samostojnega književnega branja neznanega umetnostnega besedila (razumevanje in razčlenjevanje besedila; 11 nalog, 18 točk) in zmožnost tvorjenja krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom (1 naloga, 6 točk).

Zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja umetnostnega besedila se preverja z nalogami, ki preverjajo zmožnost razumevanja neznane lirske pesmi (2. in 5. naloga, skupaj 3 točke), z nalogami, ki preverjajo metaforično zmožnost (3., 4., 6., delno 7. naloga, 8. naloga, skupaj 7 točk), in z nalogami, ki preverjajo literarnovedno (1., delno 7. naloga, 9. in 10. naloga, skupaj 6 točk) in literarnozgodovinsko znanje (11. naloga, 2 točki). Zmožnost tvorjenja poustvarjalnih in strokovnih besedil o literaturi oziroma zmožnost pisnega medbesedilnega vrednotenja se preverja s primerjavo izhodiščnega besedila s še drugim danim besedilom, s pesmijo Nika Grafenauerja Življenje (kanonsko besedilo; 12. naloga, 6 točk).

Od možnih 24 točk v II. delu preizkusa znanja so učenci povprečno dosegli 14,51 točke (60 odstotkov). Nižja uspešnost II. dela preizkusa v primerjavi s I. delom je pričakovana glede na namen in značilnosti umetnostnega besedila v primerjavi z neumetnostnim in glede na sporočilno zahtevnost izhodiščnega umetnostnega besedila (metaforična zmožnost, razumevanje prenesenega pomena).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo razumevanje izhodiščnega umetnostnega besedila: Nalogi preverjata zmožnost branja in razumevanja neznane lirske pesmi – 2. naloga preverja razumevanje sporočila pesmi/besedila kot celote in je oblikovana kot naloga izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom med štirimi ponujenimi (IT 0,96), 5. naloga pa preverja razumevanje sporočila posameznih kitic/delov besedila in je oblikovana kot naloga povezovanja (IT 0,86). Nalogi preverjata temeljni cilj/standard, uspešno so ju rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo metaforično zmožnost: Naloge, ki preverjajo metaforično zmožnost, razumevanje prenesenega pomena, so v II. delu preizkusa najzahtevnejše. Najuspešneje so učenci rešili 4. nalogo (izpis verza, IT 0,82), primerljiv IT imata 3. naloga, ki preverja prepoznavanje teme lirske pesmi (naloga izbirnega tipa z dvema pravilnima odgovoroma med štirimi ponujenimi /v navodilu podčrtano obkroži črki/, IT 0,66), in 7.a) naloga, ki preverja razumevanje verza: pišem z močnim peresnikom srca (IT 0,62). Pri tej nalogi ni mogoče ugotoviti, koliko je na uspešnost reševanja vplivala zahteva po pravopisno-slovnični pravilnosti odgovora (1 točka za pravilen in smiseln odgovor, 1 točka za odgovor brez napak ali z eno napako). Za polovico nižja pa je uspešnost reševanja pri 8. nalogi (IT 0,30) in pri 6. nalogi (IT 0,35), obe nalogi imata po 1 točko, uspešno pa so ju rešili samo učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo zgornjo desetino dosežkov (modro območje). 6. naloga zahteva izpis besedne zveze, s katero pesnik v prvi kitici poimenuje samega sebe (razumevanje metafore večni zvezdogled), 8. pa je oblikovana kot naloga izbirnega tipa (obkroževanja) z enim pravilnim odgovorom med štirimi ponujenimi. Taksonomsko zahteva znanje na ravni analize in sinteze, zahtevna pa je tudi zaradi nikalnice v navodilu (podčrtano; katero od ponujenih nasprotij ni značilno za celotno pesem). Nalogi sta po merskih karakteristikah ustrezni, namenjeni sta razločevanju znanja med najuspešnejšimi učenci. Vse naloge v tem sklopu preverjajo temeljne cilje/standarde iz UN.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo literarnovedno in literarnozgodovinsko znanje: Cilji/standardi, ki jih preverjajo naloge v tem sklopu, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni, taksonomsko pa naloge preverjajo znanje na prvi ravni zahtevnosti, zahtevajo poznavanje terminologije (izobraževalni cilji). 1. naloga preverja prepoznavanje književnih zvrsti (IT 0,72), 7.b) naloga prepoznavanje pesniškega sredstva (IT 0,62; kolikšna je uspešnost reševanja samo tega dela naloge, ni mogoče ugotoviti), 9. naloga pa preverja zmožnost zaznavanja zvočnosti pesniškega jezika (IT 0,77). Naloge so oblikovane kot naloge izbirnega tipa. Po zahtevnosti v tem sklopu izstopa 10. naloga, ki preverja razumevanje vloge refrena in ima IT 0,41. Taksonomsko preverja znanje na ravni

analize in sinteze, tako kot 8. naloga v prejšnjem sklopu pa je zahtevnejša tudi zaradi nikalnice v navodilu. Minimalni cilj/standard – pregledno poznavanje književnikov in njihovih del – in znanje na ravni poznavanja preverja tudi 11. naloga, literarnozgodovinska. IT te naloge je 0,58, uspešno so jo rešili učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov.

Uspešnost učencev pri tvorbnih nalogah: 12., tvorba naloge v II. delu preizkusa znanja preverja zmožnost tvorjenja poustvarjalnih oziroma strokovnih besedil o literaturi, primerjavo izhodiščnega besedila z besedilom Življenje Nika Grafenauerja. Odgovor je treba oblikovati kot besedilo z največ 5 povedmi in v njem izpostaviti po eno podobnost in različnost glede na temo (sporočilo) in po eno podobnost in različnost glede na obliko. Skupni IT te naloge je enak kot pri tvorbnih nalogah v II. delu preizkusa za drugo obdobje, znaša 0,49. Kriterija za vrednotenje sta dva, 4 točke od 6 za primerjavo besedil (kriterij A, vsak element ločeno po 1 točko) in 2 točki za pravopisno-slovnično pravilnost in slogovno ustreznost (kriterij B). IT sta primerljiva, kriterij A IT 0,50, kriterij B IT 0,47. Tako kot ob koncu drugega obdobja so bili učenci pri tvorjenju naloge ob umetnostnem besedilu manj uspešni kot pri tvorjenju besedilne vrste ob neumetnostnem besedilu (IT 0,49 : IT 0,62), enako je s pravopisno-slovnično pravilnostjo (IT 0,47 : IT 0,56). V primerjavi s I. delom preizkusa je uspešnost nižja tudi pri nalogah, ki preverjajo zmožnost razumevanja umetnostnega besedila, in je glede na cilje/standarde ene in druge vrste besedil pričakovana. Sklepati je mogoče, da obravnava umetnostnih besedil tudi pri pouku v večji meri poteka transmissijsko. Pri obeh vrstah tvorbnih nalog pa je treba upoštevati postopnost, saj je preizkus znanja ob koncu tretjega obdobja celotna generacija letos opravljala prvič, cilji, ki jih preverjajo tovrstne naloge, pa so procesni.

Ravni zahtevanega znanja v II. delu preizkusa: V tem delu preizkusa znanja večji delež nalog kot v I. delu preverja znanje na prvi (znanje/poznavanje) in na tretji ravni zahtevnosti (analiza, sinteza, vrednotenje).

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Opisi znanj za izbrana območja dosežkov se nanašajo na grafični prikaz dosežkov učencev na sliki 5.3.2.1 v prilogi.

Zeleno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo spodnje četrtine dosežkov, so uspešno rešili

naslednje naloge v I. delu (ob neznanem neumetnostnem besedilu – časopisnem članku):

- naloge, ki preverjajo zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja (1., 2. in 4. naloga) in znanja v njem (6. naloga);
- nalogi, ki preverjata poimenovalno zmožnost, to je razumevanje besede in besedne zveze iz izhodiščnega besedila (7. in 8. naloga);
- nalogo, ki preverja upovedovalno zmožnost, to je uporabo pravilne sklonske oblike osebnih lastnih imen v dani povedi (5. naloga);
- nalogi, ki preverjata metajezikovno zmožnost, to je prepoznavanje medmeta in njegove vloge v besedilu (14. naloga) in prepoznavanje stavčnih členov (15. naloga),
- nalogo, ki preverja zmožnost tvorjenja in zapisovanja vprašalnih povedi (11. naloga), ter
- nalogo, ki preverja zmožnost tvorjenja uradnega opravičila (18. naloga) – pokazali so, da obvladajo vsebino jedrnega dela uradnega opravičila, ne pa značilne zgradbe te besedilne vrste ter slovničnih, pravopisnih in slogovnih pravil;

naslednje naloge v II. delu (ob neznanem umetnostnem besedilu – lirski pesmi):

- nalogi, ki preverjata zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanе lirске pesmi (2. in 5. naloga);
- nalogo, ki preverja metaforično zmožnost, to je razumevanje metafore (4. naloga), in
- nalogo, ki preverja literarnovedno znanje (9. naloga).

Učenci s skupnimi dosežki v zelenem območju so v I. delu preizkusa od skupaj 18 nalog s 36 točkami v povprečju uspešno rešili 10 nalog z 18 točkami. Vsi cilji oziroma standardi, ki jih preverjajo te rešene naloge, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni. Velika večina nalog preverja zmožnost/znanje na ravni razumevanja in uporabe; 14. in 15. naloga preverjata poleg uporabe še poznavanje, 18. naloga pa znanje na ravni sinteze.

V II. delu preizkusa so od skupaj 12 nalog s 24 točkami v povprečju uspešno rešili 4 naloge s 6 točkami. Tri naloge (to je 2., 4. in 5.) preverjajo cilje oziroma standarde, ki so v učnem načrtu opredeljeni kot temeljni, taksonomsko pa so te naloge na ravni razumevanja oziroma uporabe; ena naloga (to je 9.) preverja cilj oziroma standard na minimalni ravni, taksonomsko pa je na ravni analize.

Naloge iz I. in II. dela predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta za tretje obdobje: medmet, osebek, prislovno določilo časa, uradno opravičilo; verz, kitica, rima, nagovor, ponavljanje, onomatopojia.

Rumeno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo med polovicama dosežkov, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še 5 nalog s skupaj 10 točkami, in sicer

naslednje naloge v I. delu (ob neznanem neumetnostnem besedilu – časopisnem članku):

- naloge, ki preverjajo metajezikovno zmožnost, to je prepoznavanje samostalnikov moškega spola (9. naloga), prepoznavanje glagolske časovne oblike, tvorjenje preteklika in zapis preoblikovane povedi (10. naloga) ter prepoznavanje stvarnega in zemljepisnega lastnega imena (17. naloga);

naslednji nalogi v II. delu (ob neznanem umetnostnem besedilu – lirski pesmi):

- nalogo, ki preverja metaforično zmožnost, to je prepoznavanje teme lirske pesmi (3. naloga), in
- nalogo, ki preverja poznavanje literarnovednih pojmov (1. naloga).

Cilji oziroma standardi, ki jih preverjajo navedene naloge, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni (vse naloge v I. delu ter 1. naloga v II. delu) oziroma temeljni (3. naloga v II. delu); naloge preverjajo zmožnosti/znanje na ravni poznavanja in uporabe oziroma razumevanja in uporabe.

Naloge predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta za drugo in tretje obdobje: samostalnik, sklon, glagol, čas, preteklik, zemljepisno, stvarno lastno ime; povest, balada, komedija, lirska pesem.

Rdeče območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo zgornje četrtine dosežkov, so poleg nalog iz zelenega in rumenega območja v povprečju uspešno rešili še 5 nalog s skupaj 16 točkami, in sicer

naslednji nalogi v I. delu (ob neznanem neumetnostnem besedilu – časopisnem članku):

- nalogo, ki preverja pravopisno zmožnost, to je zapis glavnega števnik (13. naloga), in
- nalogo, ki preverja zmožnost tvorjenja uradnega opravičila (18. naloga) – pokazali so, da obvladajo tudi značilno zgradbo uradnega opravičila ter slovnična, pravopisna in slogovna pravila;

naslednje naloge v II. delu (ob neznanem umetnostnem besedilu – lirski pesmi):

- nalogo, ki preverja razumevanje metafore in literarnovedno znanje (7. naloga),
- nalogo, ki preverja literarnozgodovinsko znanje (11. naloga), in
- nalogo, ki preverja zmožnost tvorjenja poustvarjalnih in strokovnih besedil o literaturi (12. naloga).

Cilji oziroma standardi, ki jih preverjata nalogi v I. delu, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni; 13. naloga preverja zmožnosti/znanje na ravni poznavanja, 18. pa na ravni sinteze. Cilji oziroma standardi, ki jih preverjata 7. in 12. naloga v II. delu, so v učnem načrtu opredeljeni kot temeljni, cilj oziroma standard 11. naloge pa kot minimalni; 11. naloga preverja zmožnosti/znanje na ravni poznavanja, 7. na ravni razumevanja in 12. na ravni sinteze.

Naloge predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta za tretje obdobje: števnik, uradno opravičilo, metafora, primera, posebitev, okrasni pridevek, sodobna književnost, moderna, tema (sporočilo), oblika.

Modro območje

Učenci, katerih skupni dosežki določajo zgornjo desetino dosežkov, so poleg nalog iz zelenega, rumenega in modrega območja v povprečju rešili še 6 nalog s skupaj 10 točkami, in sicer naslednje naloge v I. delu (ob neznanem neumetnostnem besedilu – časopisnem članku):

- nalogo, ki preverja poimenovalno in pravopisno zmožnost, to je tvorjenje in zapis »pravopisno kritične« pridevniške izpeljanke iz samostalnika (3. naloga);
- nalogo, ki preverja metajezikovno zmožnost, to je prepoznavanje svojilnega zaimka in razumevanje njegove vloge v besedilu (12. naloga), in
- nalogo, ki preverja metajezikovno in upovedovalno zmožnost, to je prepoznavanje števila stavkov v povedi, razumevanje vloge odvisnega stavka in rabo strokovnega izraza (16. naloga);

naslednji nalogi v II. delu (ob neznanem umetnostnem besedilu – lirski pesmi):

- nalogo, ki preverja metaforično zmožnost, to je razumevanje metafore (6. naloga), in
- nalogo, ki preverja razumevanje vloge izbranega pesniškega sredstva in literarnovedno znanje (10. naloga).

Cilji oziroma standardi, ki jih preverjajo naloge v I. delu, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni in temeljni; 3. in 12. naloga preverjata zmožnosti/znanje na ravni razumevanja in uporabe, 16. naloga pa na ravni poznavanja in uporabe. Naloge iz II. dela preverjajo temeljne cilje oziroma standarde, so pa zahtevnejše taksonomsko (analiza, sinteza) in zaradi nikalnic v navodilu.

Naloge predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta za tretje obdobje: svojilni zaimek, poved, odvisnik; kitica, refren.

Učni načrt za slovenščino (in pouk) je zasnovan tako, da so izhodišče cilji in standardi na temeljni ravni; to pomeni, da na vseh treh ravneh zahtevnosti (oziroma v vseh nivojskih skupinah) obravnavamo minimalne in temeljne cilje/standarde, na 3. ravni še višje. Doseganje minimalnih ciljev pri slovenščini (pri notranjem/učiteljevem ocenjevanju) pomeni doseganje največ 6 točk oziroma oceno 3, doseganje ciljev/standardov za pozitivno oceno pa opredeli učitelj sam. Načini in oblike ocenjevanja so enaki za vse učence; učenci v vseh nivojskih skupinah opravljajo iste preizkuse znanja z istimi kriteriji in opisniki, višji cilji/standardi so preverjeni predvsem z globino oziroma zahtevnostjo istih ciljev in pri ustnem spraševanju.

Preizkus znanja na nacionalnem preverjanju znanja je sestavljen v skladu z razmerjem med minimalnimi, temeljnimi in zahtevnejšimi cilji/standardi v učnem načrtu; tretja raven oziroma zahtevnejše naloge so v preizkus vključene predvsem z različno globino (zahtevnejšimi taksonomskimi stopnjami) istih ciljev/standardov in z različno zahtevnimi primeri znotraj nalog. V skladu z učnim načrtom je tudi razmerje med funkcionalnimi (zmožnosti, raba jezika) in izobraževalnimi cilji (vedenje o jeziku oziroma književnosti, uporaba strokovnih jezikoslovnih in literarnovednih pojmov). Podatki o uspešnosti reševanja posameznih nalog potrjujejo,

- da se dosežki ne razlikujejo toliko po različnosti ciljev/standardov kot po različni globini obvladovanja istih ciljev/standardov,

- da na uspešnost reševanja ne vpliva tip nalog (naloge npr. izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom niso »najlažje« in so tudi taksonomsko zelo različne) in
- da so učenci v vseh območjih uspešno rešili tudi taksonomsko zahtevnejše naloge.

V preizkusu znanja so v obeh delih nove predvsem tvorbnе naloge; te najbolj kompleksno preverjajo sporazumevalno zmožnost učencev. Razlike v uspešnosti reševanja se kažejo predvsem v kriteriju obvladovanja značilne zgradbe dane besedilne vrste v I. delu in v vsebini oziroma zmožnosti samostojne primerjave dveh besedil v II. delu. Obe nalogi preverjata procesne cilje, zato je uspešnost reševanja teh nalog pri celotni generaciji učencev, ki je letos prvič v celoti zaključila tretje obdobje, v skladu s pričakovanji.

Primerjava dosežkov po spolu

Dosežki pri nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja v rednem roku po spolu so prikazani na grafičnem prikazu na sliki 5.3.2.2 v prilogi. Krivulji ločeno prikazujeta dosežke učencev in dosežke učenk na osnovi končnih dosežkov v odstotnih točkah. Predmetna komisija ugotavlja, da se krivulji med seboj opazno razlikujeta – krivulja, ki prikazuje dosežke učencev, je pravilna zvonasta, kaže enakomernejšo razvrstitev dosežkov in manj odstopanj tako v spodnji kot v zgornji četrtini dosežkov; krivulja, ki prikazuje dosežke učenk, je v desno pomaknjena zvonasta krivulja; kaže več dosežkov in večjo razpršenost v spodnji četrtini ter več dosežkov v zgornji četrtini dosežkov in med temi dosežki nižjo diferenciranost. Več najnižjih in več najvišjih dosežkov kaže krivulja, ki prikazuje dosežke učenk.

Predmetna komisija za slovenščino meni, da je za strokovno interpretacijo razlik v dosežkih po spolu premalo podatkov. To bi lahko bilo zanimivo področje raziskovanja v naslednjih letih v povezavi z razširjenim naborom podatkov, ki bi te razlike lahko pojasnili.

4.2.1.3 Preizkus znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok

Preizkus znanja v naknadnem roku je opravljalo 221 učencev 9. razreda (glej preglednico 4.2.1.3). Od možnih 60 točk so učenci povprečno dosegli 33,6 točke (56,0 odstotka), 5,6 točke manj kot v rednem roku. 2 učenca sta dosegla 5 točk ali manj, 7 učencev (3,2 odstotka) je doseglo od 54 do 59 točk. Največje število učencev je doseglo točke v intervalih od 30 do 35 točk (43 učencev, 19,5 odstotka), od 42 do 47 točk (30 učencev, 13,6 odstotka) in od 24 do 29 točk (27 učencev, 12,2 odstotka). Standardni odklon je 19,7, indeks diskriminativnosti pa 0,80.

Preglednica 4.2.1.3 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	221	Indeks težavnosti	0,56
Število postavk	35	Indeks zanesljivosti	0,91
Možne točke	60	Indeks diskriminativnosti	0,80
Povprečno št. točk	33,6		
Povprečno št. odstotnih točk	56,0		
Standardni odklon odstotnih točk	19,6		

Zaradi majhnega števila učencev, ki so opravljali nacionalno preverjanje znanja v naknadnem roku, podatkov ni mogoče interpretirati kot povsem primerljivih s tistimi v rednem roku.

I. del preizkusa znanja

Izhodiščno besedilo v I. delu preizkusa je neznano neumetnostno besedilo – življenjepisa, prirejen po reviji Proteus, 2001, Albin Belar – naravoslovec, seizmolog in naravovarstvenik. Besedilo je nekoliko daljše kot besedilo v rednem roku, bistveni za to besedilno vrsto so podatki in časovno zaporedje dogodkov. V tem delu preizkusa je 18 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk I. dela je 36. Zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega neumetnostnega besedila preverja 17 nalog (28 točk), zmožnost tvorjenja besedila pa preverjata 2 nalogi (8 točk).

Zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega neumetnostnega besedila se preverja z nalogami, ki zahtevajo pomensko razčlemba (1., 4., 5., 6., 8., delno 9. naloga, skupaj 9 točk), okoliščinsko/pragmatično in naklonsko razčlemba (2. in 3. naloga, 2 točki) ter besedno-slovnično razčlemba (7., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17. in 18. naloga, skupaj 17 točk). Zmožnost tvorjenja pisnega neumetnostnega besedila se preverja z 19. nalogo (to je pisanje besedila dane besedilne vrste, ki zajema vrsto podzmožnosti, med drugim tudi pravopisno; skupaj 6 točk) in deloma z 9. nalogo (2 točki), skupaj 8 točk.

Od možnih 36 točk v I. delu preizkusa znanja so učenci povprečno dosegli 19,2 točke (53 odstotkov), 5,5 točke manj kot v rednem roku, uspešnost reševanja je nekoliko nižja v vseh sklopih nalog.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za pomensko razčlemba: Večina nalog preverja razumevanje prebranega besedila ali delov besedila, 4. in 9. naloga pa poimenovalno zmožnost, razumevanje besed oziroma besednih zvez iz izhodiščnega besedila. IT nalog v tem sklopu je od 0,69 (4. in 8. naloga, obe sta izbirnega tipa; 8. naloga je zahtevnejša zaradi nikalnice in dvojine v navodilu /oboje je podčrtano/) do 0,86 (5. naloga – razvrstitev dogodkov po časovnem zaporedju).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za pragmatično razčlemba: 2. naloga preverja zmožnost razumevanja besedila, ugotavljanje namena in teme, 3. naloga pa prepoznavanje besedilne vrste. Nalogi imata enak IT: 0,80.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za besedno-slovnično razčlemba: Naloge preverjajo metajezikovno (slovnično) zmožnost učencev – uporabo ustreznih predlogov (7. naloga, IT 0,48), prepoznavanje glagolske časovne oblike v besedilu (10. naloga, IT 0,87), prepoznavanje in razumevanje neosebne glagolske oblike (11. naloga, 1. in 2. taksonomska raven, IT 0,42), prepoznavanje pridevnika in presežnika (12. naloga, IT 0,50), prepoznavanje zaimka in njegove vloge v besedilu (13. naloga, IT 0,25; primerljiva naloga v rednem roku ima IT 0,42), uporabo pravilne sklonske oblike osebnih lastnih imen v dani povedi (14. naloga, IT 0,46, ker je pravilen odgovor samo zapis lastnih imen z veliko začetnico, naloga preverja tudi pravopisno zmožnost; primerljiva naloga v rednem roku ima IT 0,85). Skladenjske naloge preverjajo prepoznavanje podčrtanega stavčnega člena (15. naloga, izbirni tip, IT 0,37), pretvorbo podčrtanega desnega prilastka v levega (16. naloga, 1 točka, IT je najnižji v celotnem preizkusu, 0,18; ker je pravilen odgovor samo zapis z malo začetnico: ljubljanski (potres), ni mogoče ugotoviti, koliko je na nizko uspešnost vplivala pravopisna zmožnost), prepoznavanje podčrtanega zloženega stavčnega člena in njegovo pretvorbo v ustreznih odvisnik (17. naloga, IT 0,52) in prepoznavanje posledičnega razmerja (18. naloga, naloga izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom med štirimi ponujenimi, IT 0,48). Uspešnost reševanja nalog v tem sklopu je tako kot v rednem roku najnižja in je tudi nižja kot v rednem roku; razlog je morda v tem, da naloge preverjajo več izobraževalnih (vedenje o jeziku) in manj funkcionalnih ciljev (rabo jezikovnih sredstev). Naloge v večji meri kot v rednem roku preverjajo minimalne cilje/standarde in znanje na prvi taksonomski ravni in zahtevajo poznavanje terminologije.

Uspešnost učencev pri tvorbnih nalogah: Zmožnost samostojnega tvorjenja besedila v preizkusu znanja preverjata delno 9. naloga in 18. naloga. 9. naloga preverja upovedovalno zmožnost, utemeljitev izbire in zapis smiselno ustreznega odgovora v povedi, IT je 0,28. 19. naloga preverja zmožnost tvorjenja uradnega vabila, povezanega z izhodiščnim besedilom in z danimi podatki. Učenci so bili tako kot v rednem roku uspešnejši v delu naloge, ki zahteva vsebino jedrnega dela uradnega opravičila (izražen sporočilni namen in navedeni nujni podatki), kriterij B, IT je 0,65 (v rednem roku 0,73). Tako kot v rednem roku pa je nižji dosežek pri obvladovanju besedilne vrste (sestavine uradnega vabila, ki so vsebinsko pravilne in na pravem mestu), kriterij A, IT je 0,47 (v rednem roku 0,58), in pri pravopisni in slovnični pravilnosti ter ustreznosti besed glede na dano besedilno vrsto (pragmatična zmožnost), kriterij C, IT je 0,50 (ta del je najbolj primerljiv z IT v rednem roku: 0,56).

Ravni zahtevanega znanja v I. delu preizkusa: Znanje na prvi ravni zahtevnosti v celoti ali deloma preverjajo 1., 4., 6., 15. in 16. naloga, na tretji ravni 9., 10. in 19. naloga, preostale naloge pa preverjajo znanje na ravni razumevanja in uporabe.

II. del preizkusa znanja

Naloge se navezujejo na odlomek iz dramskega besedila Milana Jesiha Deseti raček. V tem delu preizkusa je 13 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk II. dela je 24. Z nalogami se preverjata zmožnost samostojnega branja neznanega umetnostnega besedila (razumevanje besedila; 12 nalog, 18 točk) in zmožnost tvorjenja krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom (1 naloga, 6 točk).

Zmožnost samostojnega tihega branja umetnostnega besedila se preverja z nalogami, ki preverjajo zmožnost razumevanja odlomka iz dramskega besedila (3. in 7. naloga, skupaj 3 točke), z nalogami, ki preverjajo metaforično zmožnost (4., 5., delno 6. naloga, 8. naloga, skupaj 5 točk), in z nalogami, ki preverjajo literarnovedno (1., 2., 9. in 10. naloga, skupaj 7 točk) in literarnozgodovinsko znanje (11. in 12. naloga, skupaj 3 točke). Zmožnost tvorjenja poustvarjalnih in strokovnih besedil o literaturi, pisanje obnove, preverja 13. naloga, 6 točk.

Od možnih 24 točk v II. delu preizkusa znanja so učenci povprečno dosegli 14,37 točke (60 odstotkov), kar je enaka uspešnost kot v rednem roku.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo razumevanje izhodiščnega umetnostnega besedila: Nalogi preverjata zmožnost branja in razumevanja odlomka iz dramskega besedila – 3. naloga preverja zmožnost razumevanja/vrednotenja književnih oseb in je oblikovana kot naloga izbirnega tipa (IT 0,63), 7. naloga pa preverja razumevanje dela besedila in zahteva samostojen zapis odgovora (IT 0,76). Cilja sta v učnem načrtu opredeljena kot minimalni in kot temeljni cilj.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo metaforično zmožnost: Naloge v tem sklopu preverjajo zmožnost razumevanja prenesenega pomena. 4. naloga preverja razumevanje motivov za ravnanje književnih oseb, oblikovana je kot naloga izbirnega tipa (IT 0,87), 5. naloga (IT 0,57) in 8. naloga (IT 0,70) preverjata razumevanje dela besedila in zahtevata odgovor z besedo/besedno zvezo ali v povedi, 6. naloga pa zahteva izpis povedi, ki pomensko ustreza danemu pregovoru (IT 0,66). Naloge preverjajo minimalne in temeljne cilje/standarde in taksonomsko znanje na 2. ravni, na ravni razumevanja. Uspešnost reševanja tega sklopa nalog je zaradi drugačnega besedila in manj zahtevnih primerov višja kot v rednem roku.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo literarnovedno in literarnozgodovinsko znanje: Naloge, ki preverjajo literarnovedno znanje, preverjajo prepoznavanje književnih zvrsti (1. naloga, IT 0,52), vlogo odrskih navodil (2. naloga, IT 0,63; naloga preverja tudi upovedovalno zmožnost – točkovnik predvideva 1 točko za odgovor z 0–2 pravopisno-slovničnima napakama), prepoznavanje rimanih besed in poimenovanje rime (9. naloga, IT 0,78) in prepoznavanje navedenega primera pesniškega sredstva iz besedila (10. naloga, IT 0,65). Literarnozgodovinski nalogi preverjata minimalni cilj/standard – 11. naloga primerjavo književnih oseb (IT 0,64) in 12. naloga pregledno poznavanje književnikov in njihovih del (IT 0,54). Uspešnost reševanja nalog v tem sklopu je nekoliko nižja kot v rednem roku.

Uspešnost učencev pri tvorbi nalogi: 12., tvorba nalog v II. delu preizkusa znanja preverja zmožnost tvorjenja poustvarjalnih in strokovnih besedil o literaturi, (vodeno) obnovo dogajanja v odlomku. Nalogo je treba oblikovati kot besedilo z največ 6 povedmi. Kriterija za vrednotenje sta dva, 4 točke od 6 za obnovo (kriterij A) in 2 točki za pravopisno-slovnično pravilnost in slogovno ustreznost (kriterij B). IT sta nižja kot pri tvorjenju besedila v rednem roku: kriterij A IT 0,43 in kriterij B IT 0,38.

Ravni zahtevanega znanja v II. delu preizkusa: Znanje na prvi taksonomski ravni (znanje/poznavanje) v celoti ali delno preverjajo 1., 2., 7., 9., 10. in 12. naloga, na drugi ravni (razumevanje/uporaba) delno 3. naloga, 4., 5., 6. in 8. naloga in na tretji ravni (analiza/sinteza/vrednotenje) delno 3. naloga, 11. naloga in 13. naloga.

4.2.1.4 Povzetek ugotovitev

Rezultati nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja (opravljali so ga učenci na šolah, ki so v devetletko s 1. razredom vstopile v prvem in drugem krogu postopnega uvajanja) in ob koncu tretjega obdobja (prvič ga je opravljala celotna generacija učencev, ki so v devetletko vstopili s 7. razredom) kažejo, da so cilji in standardi iz UN, ki jih je mogoče preverjati s sprejetim načinom (s pisnim preizkusom znanja objektivnega tipa), zadovoljivo doseženi. Noben cilj/standard posebej ne izstopa, razlike v dosežkih po posameznih sklopih in po posameznih nalogah znotraj sklopov so v skladu z zahtevnostjo ciljev/standardov v učnem načrtu in v skladu s taksonomsko zahtevnostjo nalog. V obeh delih preizkusov znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja je (pričakovano) nekoliko višja uspešnost reševanja nalog, ki preverjajo funkcionalne cilje/zmožnosti. Pri doseganju izobraževalnih ciljev so v skladu z zasnovano učnega načrta tako pri obravnavi neumetnostnih kot umetnostnih besedil razlike v dosežkih nekoliko večje. Podatki kažejo, da so tudi učenci z nižjim skupnim dosežkom uspešno reševali tudi taksonomsko zahtevnejše naloge in nekatere elemente v tvorbnih nalogah, ki so v preizkusih znanja najbolj nove in najbolj celovito preverjajo učenčevo sporazumevalno zmožnost.

Podatki in ugotovitve so v skladu z namenom nacionalnega preverjanja znanja smiselna in potrebna dodatna informacija o znanju učencev tako za same učence (in njihove starše) kot za učitelje in za delo strokovnih aktivov učiteljev slovenščine na šolah. Informacija bo celovitejša, ko bo nacionalno preverjanje znanja izvedeno večkrat in bodo možne primerjave med posameznimi leti.

4.2.2 Predmetna komisija za italijanščino

Strokovno podlago za pripravo nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine predstavlja učni načrt Italijanščina kot materinščina, ki je bil potrjen leta 1999.

Preizkus znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja je sestavljen iz enega dela in traja 60 minut. Z nalogami ob neznanem (ne)umetnostnem besedilu preverjamo zmožnost razumevanja in vrednotenja prebranega besedila ter poimenovalno, upovedovalno, skladijsko, pravopisno, slogovno in metajezikovno zmožnost. Vsak preizkus znanja vsebuje tudi nalogo, pri kateri preverjamo zmožnost pisanja krajšega neumetnostnega besedila dane besedilne vrste.

Preizkus znanja sestavljajo naloge objektivnega tipa in naloge vodene tvorjenja krajšega besedila.

4.2.2.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, drugo obdobje

Preizkus znanja (6. razred) je pisalo dvanajst (12) učencev. Povprečno število točk je 22,9 od 40 možnih.

Preglednica 4.2.2.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	12	Indeks težavnosti	0,57
Število postavk	13	Indeks zanesljivosti	0,83
Možne točke	40	Indeks diskriminativnosti	0,47
Povprečno št. točk	22,9		
Povprečno št. odstotnih točk	57,3		
Standardni odklon odstotnih točk	22,0		

Preizkus znanja je vseboval prirejeno umetnostno besedilo (Primo Levi: *Sula sponda del torrente*) in dvanajst nalog, ki so izhajale iz tega neznanega besedila. Trinajsta naloga je preverjala zmožnost vodene pisanja krajšega neumetnostnega besedila. V tem primeru je šlo za opis kraja.

Preizkus znanja je vseboval naslednje naloge:

- štiri naloge s skupaj 6 točkami so preverjale zmožnost bralnega razumevanja na manj zahtevni ravni (prva in druga raven), ena naloga z 2 točkama pa je preverjala razumevanje in vrednotenje prebranega besedila (tretja raven)

- sedem nalog je preverjalo poimenovalno, upovedovalno, skladijsko, metajezikovno in slogovno zmožnost; naloge so ovrednotene s triindvajsetimi (23) točkami.
- naloga pri kateri smo zahtevali, da učenci na podlagi vizualne iztočnice opišejo kraj, pa je ovrednotena z 9 točkami; nalogo smo vrednotili s sporočilnega, jezikovnega in pravopisnega vidika.

Učenci so preizkus znanja dobro reševali. Iz dosežkov smo razbrali, da imajo občasno še težave pri nalogah, ki zahtevajo poznavanje in uporabo besedišča. Manj natančni so tudi pri pisanju krajšega pisnega sestavka, kjer so prisotne jezikovne in pravopisne napake. Uspešni so bili pri reševanju nalog, ki preverjajo zmožnost razumevanja in vrednotenja prebranega umetnostnega besedila.

4.2.2.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, tretje obdobje

Preizkus znanja (9. razred) je pisalo 35 učencev. Povprečno število točk je bilo 26,5 od 60 možnih, to pa kaže na nekoliko nižji uspeh kandidatov v primerjavi z dosežki na preizkusih znanja pri slovenščini oziroma pri madžarščini.

Preglednica 4.2.2.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	35	Indeks težavnosti	0,43
Število postavk	21	Indeks zanesljivosti	0,77
Možne točke	60	Indeks diskriminativnosti	0,36
Povprečno št. točk	26,5		
Povprečno št. odstotnih točk	44,2		
Standardni odklon odstotnih točk	16,4		

Preizkus znanja je bil nekoliko prezahteven. Pri analizi dosežkov pa moramo upoštevati tudi dejstvo, da je rezultat pri tako majhnem številu kandidatov nepredvidljiv.

Preizkus znanja je vseboval neumetnostno besedilo, članek iz dnevnega časopisa *Il Piccolo*, ki je opisoval dogodke ob odkritju mumije Otzi. Besedilo je bilo izvirno, zato tudi precej zahtevno. Dvanajst nalog je preverjalo zmožnost razumevanja in vrednotenja prebranega besedila, sedem nalog je preverjalo jezikovno in metajezikovno zmožnost. Pri dveh nalogah so učenci povzemali vsebino besedila, pri eni pa so samostojno tvorili krajše besedilo. Preizkus znanja je vseboval naslednje naloge:

- dvanajst nalog s skupaj šestnajstimi (16) točkami je preverjalo razumevanje prebranega besedila, štiri naloge so bile na zahtevnejši ravni (tretja raven);
- sedem nalog je preverjalo poimenovalno, upovedovalno, skladijsko, metajezikovno in slogovno zmožnost; tri naloge so preverjale te zmožnosti na najvišji ravni; naloge so bile ovrednotene s petindvajsetimi (25) točkami;
- dve nalogi sta zahtevali povzemanje vsebine članka; pri eni so učenci povzemali vsebino z gledišča mumije Otzi; naloge so bile ovrednotene s sedmimi (7) točkami;
- naloga, ki je preverjala zmožnost pisnega sporočanja, je od učencev zahtevala, da povedo svoje mnenje v zvezi z obstojem nadnaravnih sil in pojavov; nalogo smo vrednotili s sporočilnega, jezikovnega in pravopisnega vidika; ovrednotena je bila z dvanajstimi (12) točkami.

Preizkus je bil vsebinsko preobširen: učenci so morali napisati dve obnovi in krajši vodeni sestavek, v katerem so izrazili svoje mnenje. Tudi naloge, ki so preverjale poimenovalno, upovedovalno, skladijsko, metajezikovno in slogovno zmožnost, so bile prezahtevne. Dosežki na tem preizkusu so bili zato nekoliko pod pričakovanji.

4.2.3 Predmetna komisija za madžarščino

4.2.3.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, drugo obdobje

Nacionalno preverjanje znanja iz madžarščine ob koncu drugega obdobja, ki je obsegalo 60 minut trajajoč preizkus znanja, sta v šolskem letu 2005/2006 opravljala dva učenca.

Preglednica 4.2.3.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	2	Indeks težavnosti	0,60
Število postavk	23	Indeks zanesljivosti	/
Možne točke	60	Indeks diskriminativnosti	/
Povprečno št. točk	24,0		
Povprečno št. odstotnih točk	60,0		
Standardni odklon odstotnih točk	/		

Preizkus znanja je bil zgrajen iz dveh delov. Naloge prvega dela so se nanašale na neznano neumetnostno besedilo (opis živali) in so preverjale bralno razumevanje, pravopis, rabo jezika in besedni zaklad učencev. Drugi del pisnega preizkusa je temeljil na razumevanju neznanega umetnostnega besedila (madžarska ljudska pravljica, basen) in na preverjanju književnega znanja, preverjal pa je tudi zmožnost samostojne tvorbe krajšega besedila (obnova zgodbe v vlogi enega od glavnih junakov basni). Maksimalno število točk v preizkusu je bilo 40, v prvem delu 24 točk, v drugem delu pa 16 točk. Povprečno število doseženih točk je bilo 24 oziroma 60 odstotkov. Učenca in učiteljica so z doseženim rezultatom zadovoljni in posebnih pripomb k preizkusu niso imeli. Analiza dosežkov je pokazala, da učenca nista rešila dveh nalog prvega dela, in sicer 13. in 14. naloge. Obe nalogi sta preverjali slovnično znanje, pri 13. nalogi je bilo treba v povedi prepoznati glagol, določiti njegovo število, osebo, čas in naklon in obkrožiti ustrezen odgovor. Pri 14. nalogi pa je bilo treba nezloženo pripovedno poved pretvoriti v velelno. Učenca nista dosegla točke niti pri C postavki zadnje naloge drugega dela, ki se je nanašala na strukturo in obseg samostojno tvorjenega besedila. Navodila za reševanje nalog so bila jasno oblikovana.

Naloge preizkusa so večinoma preverjale cilje, ki izhajajo s spoznavnega (kognitivnega) področja, zajemale pa so pa predvsem prve tri ravni (znanje, razumevanje, uporaba). Pri sestavljanju nalog in pri oblikovanju preizkusa je predmetna komisija uporabila taksonomsko lestvico, ki opredeljuje deleže posameznih taksonomskih stopenj v celotnem preizkusu znanja.

4.2.3.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, tretje obdobje

Nacionalno preverjanje znanja iz madžarščine ob koncu tretjega obdobja je v šolskem letu 2005/2006 pisalo 32 učencev. Preizkus je trajal 60 minut in je bil sestavljen iz dveh delov. V prvem delu so učenci reševali naloge na podlagi neumetnostnega besedila (besedilo je bilo publicistične zvrsti), s katerimi smo preverjali njihovo bralno razumevanje, pravopis, rabo jezika, besedni zaklad in zmožnost samostojne tvorbe neumetnostnega besedila (uradno vabilo). Izhodiščno umetnostno besedilo drugega dela je bil odlomek iz novele sodobnega madžarskega pisatelja. Naloge drugega dela so preverjale bralno razumevanje, književno znanje in samostojno tvorbo umetnostnega besedila (oznaka glavne junakinje). Možne točke prvega in drugega dela so bile v razmerju 60 odstotkov : 40 odstotkov.

Preglednica 4.2.3.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	32	Indeks težavnosti	0,64
Število postavk	37	Indeks zanesljivosti	0,94
Možne točke	60	Indeks diskriminativnosti	0,82
Povprečno št. točk	38,0		
Povprečno št. odstotnih točk	64,0		
Standardni odklon odstotnih točk	248		

V I. delu preizkusa je največ nalog z druge ravni zahtevnosti (36,3 odstotka). 30,5 odstotka nalog ima najnižjo raven zahtevnosti, 33,3 odstotka nalog pa zajema cilje z višje ravni. Tudi v II. delu preizkusa je največ nalog z druge taksonomske ravni (37,5 odstotkov), najmanj nalog pa je z najnižje ravni (29,2 odstotka). Drugih 33,3 odstotkov nalog je s tretje zahtevnostne ravni. Deleži se okvirno ujemajo z deleži taksonomskih stopenj, ki jih je komisija določila za sestavljanje nalog.

Analiza dosežkov je pokazala, da so učenci rešili vse naloge. Navodila za reševanje nalog so bila jasno oblikovana in učenci niso imeli večjih težav pri samostojnem delu. Iz preglednice 4.2.3.2 je razvidno, da je bilo možno število točk na preizkusu 60. Povprečno število absolutnih točk pred poizvedbami je bilo 38, standardni odklon (enota 1) je bil 0,23, indeks težavnosti preizkusa je znašal 0,63, indeks zanesljivosti pa 0,94. Analize po poizvedbah so pokazale, da so končne razlike minimalne: povprečno število absolutnih točk po poizvedbah je 38,4 (minimalno število točk je 5, maksimalno število točk pa 57), indeks težavnosti preizkusa je 0,64, standardni odklon pa 23,7.

Nad 88 odstotkov učencev pravilno rešilo 3., 5 in 19A nalogo I. dela preizkusa, nad 70 odstotkov učencev je bilo uspešnih pri 1., 7., 11., 13., 14. in 17. nalogi I. dela ter 2., 4., 7., in 9. nalogi II. dela. Manj kot polovica jih je pravilno rešila 12. in 19.B, C in D nalogo I. dela in 1., 10, 11 in 12.D nalogo. Za najtežjo nalogo se je izkazala 10. naloga II. dela, ki je preverjala književno znanje (učenci so morali razvrstiti obravnavane literarne zvrsti med lirske in epske). Z izjemo 2. naloge I. dela in 1., 3., 8. ter 9. naloge II. dela imajo vse naloge ID nad 0,4, to pa pomeni, da večina nalog dobro ločuje med učenci z višjimi in učenci z nižjimi dosežki. Povprečni ID preizkusa je 0,56.

4.2.3.3 Povzetek in sklepna ugotovitev

Z dosežkom 60 odstotkov ob koncu drugega obdobja in 64 odstotkov ob koncu tretjega obdobja smo zelo zadovoljni, saj po mnenju učiteljic dosežki odražajo dejansko znanje učencev. Preizkus znanja ob koncu tretjega obdobja je pokazal razlike v znanju in zmožnostih učencev. Učenci in učitelji so preizkus znanja ocenili pozitivno.

Oba preizkusa sta pokazala, da učenci dobro obvladajo bralno razumevanje besedila, težave pa imajo pri pravopisu in z besediščem, pomanjkljivosti so tudi v književnem znanju in pri samostojni tvorbi neumetnostnega besedila. Dosežke preizkusa znanja in ugotovitve bomo predstavili učiteljem na srečanjih študijskih skupin.

4.2.4 Predmetna komisija za angleščino

4.2.4.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, drugo obdobje

Nacionalno preverjanje znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja preverja doseganje ciljev in standardov iz Učnega načrta za angleščino. Poleg učnega načrta predmetna komisija pri sestavi preizkusov znanja upošteva tudi sodobne smernice preverjanja znanja v Evropi in po svetu, tako na primer Skupni evropski jezikovni okvir za učenje, poučevanje in preverjanje (ang. CEFR), ki temelji na komunikacijskem pristopu poučevanja in preverjanja jezikovnih spretnosti. Dobra praksa testiranja tujih jezikov sloni na preverjanju zmožnosti pisnega in ustnega sporazumevanja, medtem ko je preverjanje slovničnih pravil in besedišča izven sobesedila na osnovnošolski stopnji učenja tujega jezika neprimerno in neustrezno. V preizkusu so se tako učenci lahko preverili, kako dobro znajo poslušati, brati in pisati, ali razumejo pomen posameznih besed, ali te besede znajo uporabiti tudi v sobesedilu.

Preglednica 4.2.4.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	2171	Indeks težavnosti	0,72
Število postavk	8	Indeks zanesljivosti	0,87
Možne točke	40	Indeks diskriminativnosti	0,73
Povprečno št. točk	29,0		
Povprečno št. odstotnih točk	72,4		
Standardni odklon odstotnih točk	20,4		

Preizkus znanja iz angleščine je v šolskem letu 2005/2006 vključeval preverjanje naslednjih jezikovnih spretnosti in znanja:

1. del: slušno razumevanje (1 naloga s 7 postavkami),
2. del: besedišče (2 nalogi, naloga A z 8 in naloga B s 6 postavkami),
3. del: bralno razumevanje (2 nalogi, naloga A in B s po 6 postavkami),
4. del: pisno sporazumevanje (1 naloga, 3 kriteriji: vsebina, besedišče in pravopis, slovnica).

Nacionalno preverjanje znanja iz angleščine je potekalo v maju 2006 in je trajalo 60 minut brez odmora. Svoje znanje je preverilo 2171 učencev 6. razreda osnovne šole. Maksimalno število točk, ki jih je bilo mogoče doseči, je bilo 40. Povprečno število točk, ki so jih učenci dosegli, je bilo 29,0 (72,4 odstotka). Grafična predstavitev razporeditve po doseženih točkah kaže krivuljo, nekoliko pomaknjeno v desno (slika 5.3.1.3 v prilogi).

Preverjanje slušnega razumevanja

Z nalogami slušnega razumevanja učenci pokažejo, da prepoznajo in razumejo prilagojena avtentična angleška besedila in besedila, posebej govornjena za potrebe poučevanja angleščine kot tujega jezika. Navodila za reševanje nalog slušnega razumevanja so učenci lahko prebrali in hkrati poslušali v svojem materinem jeziku, da bi se tako izognili preverjanju navodil namesto vsebine naloge.

Naloga slušnega razumevanja se je nanašala na temo iz učnega načrta z naslovom sporazumevanje, in sicer so učenci poslušali 8 zgodbic in med poslušanjem izbrali sliko, ki je ustrezala posamezni zgodbi. Najprej so učenci poslušali primer in šele nato začeli reševati. Besedilo so slišali dvakrat, tako da so pri drugem poslušanju lahko potrdili oziroma ovrgli zapisane rešitve. Naloga ni vsebovala nobenega bralnega vnosa, tako da so se učenci lahko posvetili zgolj poslušanju in reševanju. Predvidevamo, da je naloga kar najbolj preverjala slušno razumevanje učencev in da so bili moteči dejavniki izključeni, kolikor je bilo najbolj možno. Posnetek je bil zvočno dobro slišen in govorci so govorili razločno in dokaj počasi, primerno ravni znanja šestošolcev.

Večina učencev je nalogo rešila več kot uspešno, saj znaša indeks težavnosti (IT) za celotno nalogo 0,79. To nalogo so rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini se uvrščajo v zeleno območje in določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (njihovi dosežki so višji od spodnjih 20 odstotkov in nižji od 70 odstotkov). Pri slušnem razumevanju govorimo o receptivni zmožnosti in ta je tudi prva, s katero se učenec sreča na poti usvajanja tujega jezika, zato so bili visoki dosežki tudi pričakovani.

Naloga slušnega razumevanja s 7 postavkami vključuje kar nekaj ciljev iz Učnega načrta za angleščino:

- Učenci pozorno poslušajo krajša besedila, ki so ustrezno zahtevna in zanimiva.
- Učenci ob poslušanju besedila rešujejo naloge, ki so opremljene z vizualnim gradivom.
- Učenci med poslušanjem razlikujejo glasove in glasovne sklope.
- Učenci se na določeno informacijo odzovejo z nebesednim oziroma kratkim besednim odzivom (zapišejo ustrezno črko).
- Učenci razumejo glavne misli sporočil(-a).
- Učenci razumejo podrobnosti v besedilu.

- Učenci prepoznajo zunajbesedilne okoliščine, na primer govorce, razmerja med njimi, razpoloženja itd.

Besedišče

Preverjanje besedišča je ob koncu drugega obdobja izredno pomembno, saj se učenci prav na začetku usvajanja tujega jezika vsak dan srečujejo z novimi besedami, njihov nabor besed in besednih zvez pa se strmo povečuje. Znano je, da učenci v začetku dojemajo posamezne samostalnice, nato glagole in pridevnike in preostale besedne vrste. Naloga A je zato preverjala prepoznavanje posameznih pogosto rabljenih samostalnikov iz njihovega bližnjega okolja. Učenci so tako morali med danimi besedami poiskati ustrezen izraz v angleščini za posamezen predmet, prikazan na sliki in označen s številko. Na primer: okno, steklenica, ravnilo, kozarec itd.

Naloga B je glede na taksonomsko raven posegala med višje cilje: poleg prepoznavanja posameznih besed je merila še na rabo besedišča v sobesedilu. Učenci so dopolnili vrzeli v danem besedilu z ustrežno besedo iz nabora. Pri tem so morali razumeti dano besedišče pred vrzeljo in za njo, da so lahko smiselno dopolnili besedilo. Kot smo pričakovali, se je ta naloga izkazala za zahtevnejšo od naloge A, to kaže tudi indeks težavnosti 0,75; IT naloge A je nekoliko višji (0,79). Nalogo B so uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo med polovicama dosežkov, (njihovi dosežki so višji od spodnjih 45 odstotkov in nižji od 45 odstotkov preostalih dosežkov).

Skupni rezultati preverjanja besedišča kažejo, da učenci dobro poznajo najosnovnejše besede in da so jih večinoma tudi zmožni povezovati s sobesedilom.

Naloga A (preverjanje besedišča na prepoznavni ravni) in naloga B (raba besedišča v sobesedilu) sta preverjali naslednje cilje Učnega načrta za angleščino:

- Učenci razlikujejo med zapisom in izgovorom. Besedišče je znano in ne vsebuje zahtevnih sklopov.
- Učenci rešujejo naloge z ustreznim nebesednim odzivom.
- Učenci se uvajajo v rabo slikovnih slovarjev in povezujejo slike s poimenovanji.
- Učenci so morali 6 vrzeli dopolniti z danimi besedami v naboru. Naloga je poleg prepoznavanja besedišča preverjala tudi rabo besed in besednih zvez na ravni povedi.

Bralno razumevanje

Bralno razumevanje smo preverjali z dvema nalogama: A in B, ki sta bili različnih tem (šola in konjički) in različnih vrst (kratki odgovori in naloga alternativnega tipa), in tako smo zmanjšali vpliv dejavnikov, da bi ob enaki temi in enaki vrsti naloge nekateri učenci lahko reševali slabše oziroma bolje.

Temi izbranih besedil sta bili učencem znani, saj sta se navezovali na njihov izkušenjski svet, bližnjo okolico in interese. Navodila za reševanje nalog bralnega razumevanja so bila v slovenščini, italijanščini ali madžarščini glede na materin jezik učenca. Vsaka naloga je imela na začetku že rešen primer, da bi se tako kar najbolj izognili preverjanju navodil namesto vsebine.

Nalogo A, ki je preverjala bralno razumevanje kratkega besedila, je večina učencev rešila dokaj uspešno, saj znaša indeks težavnosti 0,75 in je resda nižji, kot je bil rezultat pilotiranja, a še vedno relativno visok. Naloga B se je izkazala kot zahtevnejša (IT 0,65), saj je bilo besedilo bolj zahtevno in zgoščeno, pri nekaterih vprašanjih je bilo treba razumevanje podrobnosti v danem besedilu. To nalogo so uspešno rešili tisti učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo zgornje četrtine dosežkov, kar je bilo tudi pričakovano, saj je bilo treba tako natančno branje besedila kot tudi izhodiščnih trditvev. Takšne bralne spretnosti pa se razvijajo postopoma in tudi glede na kognitivno in čustveno razvitost posameznega učenca.

Cilji učnega načrta, ki sta jih preverjali nalogi bralnega razumevanja, vključujejo naslednje:

- Učenci pred branjem besedila na osnovi slik sklepajo o vsebini in o vrsti besedila.
- Učenci po branju ugotovijo vrsto besedila in okvirni sporočilni namen.

- Učenci so med branjem besedila pozorni samo na določene informacije, ki jih iščejo sami ali pa jih zahteva naloga.
- Učenci rešujejo naloge s kratkim besednim odzivom.
- Učenci izluščijo glavne misli sporočila.
- Učenci med branjem razumejo podrobnosti v besedilu.

Pisno sporazumevanje

Z nalogo pisnega sporazumevanja smo preverjali zmožnost tvorjenja pisnega besedila v angleščini. Naloga je bila vodena. Učenci so tvorili eno pisno besedilo. Navodila in iztočnice so bile v maternem jeziku učenca. Prva poved je bila dana, da bi tako učencem olajšali začetek pisanja.

Učenci so morali opisati pošast na sliki, kraj, kjer pošast živi in kaj najraje počne. Čeprav gre za produktivno spretnost, je večina učencev dosegla maksimalno število točk pri kriteriju vsebine (3 točke), to pomeni, da so učenci upoštevali navodila in omenili oziroma razvili vse tri v navodilih zahtevane iztočnice. Indeks težavnosti 0,75 kaže, da so bili učenci pri tej sestavini pisnega sporočanja najbolj uspešni.

Pri drugem kriteriju, to je pri besedišču in pri pravopisu, so učenci pridobili maksimalno število točk (2 točki), če so uporabili pestro besedišče (opis pošasti) in ga tudi pravilno zapisali. Takšnih učencev je bilo več kot polovica (IT 0,61). Učenci so bili najmanj uspešni pri kriteriju slovnične pravilnosti, saj je manj kot polovica učencev dosegla maksimalno število točk (IT 0,49). Naloga pisnega sporočanja je omogočala rabo naslednjih jezikovnih struktur: *to be, have/has got, present simple, like+ing*, ednina/množina, osebni zaimki, svojilni pridevniki. Učenci, ki so pridobili maksimalno število točk (2 točki) pri tem kriteriju, so pravilno in ustrezno uporabili navedene jezikovne strukture (4 ali več).

Dosežki so bili pričakovani, saj je zapis besed v angleščini izredno zahteven in dolgotrajen proces. Tudi razvijanje slovnične pravilnosti pri pisnem sporočanju poteka počasneje kot razvijanje drugih jezikovnih prvin. Zato je pomembno, da učenci z nizkimi dosežki pri omenjenih kriterijih (besedišče in pravopis ter slovnica), namenijo več časa in pozornosti poznavanju ter ustrezni in pravilni rabi slovničnih struktur v tretjem obdobju. Po treh letih formalnega učenja angleščine v osnovni šoli so bili pri obeh kriterijih uspešni tisti učenci, ki so se uvrstili v zgornjo četrtino preverjane populacije šestošolcev.

Pisno sporočanje se nanaša na naslednje cilje zapisane v Učnem načrtu za angleščino:

- Učenci poimenujejo predmete in stvari.
- Učenci poznajo angleške izraze za osnovne glagole.
- Učenci dokaj pravilno zapisujejo besede in ločujejo med izgovorjavo in zapisom.
- Učenci upoštevajo velike začetnice in osnovna ločila, kot sta pika in vprašaj.
- Učenci preverjajo poznavanje in rabo slovničnih struktur v sobesedilu.
- Učenci ustrezno in pravilno uporabljajo naslednje slovnične strukture: *to be, have/has got, present simple, like+ing*, ednina/množina, osebni zaimki, svojilni pridevniki.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Opisi znanj za izbrana območja dosežkov se nanašajo na grafični prikaz dosežkov učencev na sliki 5.3.1.3 v prilogi.

Zelena območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo spodnje četrtine dosežkov, so v povprečju uspešno rešili naslednje naloge:

- 1. del: Naloga slušnega razumevanja je preverjala razumevanje neznanih sedmih kratkih angleških slušnih besedil. Vsa besedila so bila razločno govorjena in zvočna kakovost je bila ustrezna. Učenci so poslušali posamezna slušna besedila in jih povezovali z ustreznimi sličicami. Takšno vrsto naloge smo izbrali zato, da bi se izognili vplivu drugih dejavnikov (na primer branja, prepoznavanja besed, kompleksnosti reševanja itd.) na zmožnost slušnega

razumevanja. Pri slušnem razumevanju gre za receptivno zmožnost in ta je tudi prva, s katero se otrok sreča na poti usvajanja tujega jezika, zato naj bi večina otrok to nalogo uspešno rešila.

- 2. del: Naloga A je zahtevala prepoznavanje posameznih besed. Učenci so morali poiskati besede za stvari, ki so bile označene na sliki, in jih zapisati v tabelo. Pri tej nalogi je bilo treba prepoznavati posamezne, učencem že znane besede brez njihove rabe v sobesedilu.
- 4. del: Pisno sporočanje, kriterij vsebina. Učenci so morali opisati pošast na sliki, kraj, kjer pošast živi, in kaj najraje počne. Čeprav je to produktivna spretnost, je večina učencev dosegla maksimalno število točk pri kriteriju vsebine, to pa pomeni, da so učenci upoštevali navodila in omenili oziroma razvili vse tri zahtevane iztočnice.

Učenci s skupnimi dosežki v zelenem območju so uspešno reševali naloge receptivnih spretnosti, kakor je slušno razumevanje, naloge prepoznavanja (povezovanje besed in predmetov na sliki) in upoštevanja navodil. Takšni dosežki so bili tudi pričakovani, saj sta pri začetnem učenju tujega jezika izredno pomembna ustrezen slušni vnos in razumevanje tega vnosa.

Upoštevanje ciljev učnega načrta

Naloga slušnega razumevanja s 7 postavkami vključuje doseganje naslednjih ciljev iz Učnega načrta za angleščino (ob koncu 6. razreda):

- Učenci pozorno poslušajo krajša besedila, ki so ustrezno zahtevna in zanimiva.
- Učenci ob poslušanju besedila rešujejo naloge, ki so opremljene z vizualnim gradivom.
- Učenci med poslušanjem razlikujejo glasove in glasovne sklope.
- Učenci se na določeno informacijo odzovejo z nebesednim oziroma kratkim besednim odzivom (zapišejo ustrezno črko).
- Učenci razumejo glavne misli sporočil/a.
- Učenci razumejo podrobnosti v besedilu.
- Učenci prepoznajo zunajbesedilne okoliščine, na primer govorce, razmerja med njimi, razpoloženja itd.

Naloga 2.A (preverjanje besedišča na prepoznavni ravni) zadeva naslednje cilje Učnega načrta za angleščino (ob koncu 6. razreda):

- Učenci razlikujejo med zapisom in izgovorom. Besedišče je znano in ne vsebuje zahtevnih sklopov.
- Učenci rešujejo naloge z ustreznim nebesednim odzivom.
- Učenci se uvajajo v rabo slikovnih slovarjev in povezujejo slike s poimenovanji.

Naloga pisnega sporočanja, kriterij vsebina, zadeva naslednje cilje, zapisane v Učnem načrtu za angleščino (ob koncu 6. razreda):

- Učenci pisno sporočajo.
- Učenci samostojno zapisujejo misli in odgovore v obliki posameznih povedi.
- Učenci s pomočjo vodenih nalog zapišejo funkcijska besedila.

Rumeno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo med polovicama dosežkov, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še naslednji nalogi:

- Naloga 2.B je preverjala rabo besedišča v sobesedilu, ki je imelo funkcijo pisma. Učenci so morali 6 vrzeli dopolniti z danimi besedami v naboru. Naloga je poleg prepoznavanja besedišča preverjala tudi rabo besed in besednih zvez na ravni povedi.
- 3. del: Naloga je preverjala bralno razumevanje kratkega besedila. Tema je bila ustrezna, saj je vključevala opis šole in šolskega dne. Učenci so prebrali besedilo in nato na 6 vprašanj odgovorili s kratkimi odgovori.

Upoštevanje ciljev učnega načrta

Naloga 2.B (preverjanje besedišča v sobesedilu) zadeva naslednji cilj, zapisan v Učnem načrtu za angleščino (ob koncu 6. razreda):

- Učenci dopolnjujejo besedila z vrzeli in tako preverjajo poznavanje in rabo besedišča v sobesedilu.

Naloga bralnega razumevanja (3. del, naloga A) zadeva naslednje cilje, zapisane v Učnem načrtu za angleščino (ob koncu 6. razreda):

- Učenci pred branjem besedila na osnovi slik sklepajo o vsebini in vrsti besedila.
- Učenci po branju ugotovijo vrsto besedila in okvirni sporočilni namen.
- Učenci so med branjem besedila pozorni samo na določene informacije, ki jih iščejo sami ali pa jih zahteva naloga.
- Učenci rešujejo naloge s kratkim besednim odzivom.
- Učenci izluščijo glavne misli sporočila.
- Učenci med branjem razumejo podrobnosti v besedilu.

Rdeče območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo zgornje četrtine dosežkov, so poleg nalog iz zelenega in iz rumenega območja v povprečju uspešno rešili še naslednje naloge:

- 3. del: Naloga B je preverjala bralno razumevanje. Učenci so morali ugotoviti, ali je 6 danih trditev pravilnih, napačnih ali niso omenjene v besedilu. Besedilo je opis življenja in dela 12-letnega umetnika. Tema je otrokom blizu, saj opisuje njihovega vrstnika. Ob tekstu so v pomoč tri slike, ki prikazujejo njegove umetniške izdelke. Naloga zahteva natančno branje besedila, pa tudi izhodiščnih trditev, zato je učencem, ki še niso sposobni natančnega branja, povzročala težave.
- 4. del: Pisno sporočanje, kriterij besedišče in pravopis. Učenci, ki so pri tem kriteriju pridobili maksimalno število točk, so uporabili pestro besedišče (opis pošasti) in ga tudi pravilno rabili. Prav tako je bila večina besed pravilno zapisana.
- 4. del: Pisno sporočanje, kriterij slovnica. Naloga pisnega sporočanja je omogočala rabo naslednjih jezikovnih struktur: *to be, have/has got, present simple, like+ing*, ednina/množina, osebni zaimki, svojilni pridevniki. Učenci, ki so pridobili 2 točki pri tem kriteriju, so pravilno in ustrezno uporabili prej navedene jezikovne strukture (4 ali več).

Upoštevanje ciljev učnega načrta

3. del: naloga B (preverjanje bralnega razumevanja z nalogo tipa prav/narobe/ni v besedilu) zadeva naslednja cilja, zapisana v Učnem načrtu za angleščino (ob koncu 6. razreda):

- Učenci sklepajo o besedilu in vsebini. Učenci pred branjem besedila na osnovi slik in drugih vizualnih podob sklepajo o vsebini in vrsti besedila.
- Učenci preskakujejo besedilo. Med branjem besedila so pozorni samo na določene informacije, ki jih zahteva naloga.

4. del, pisno sporočanje, kriterij besedišče in pravopis, zadeva naslednje cilje, zapisane v Učnem načrtu za angleščino (ob koncu 6. razreda):

- Učenci poimenujejo predmete in stvari.
- Učenci poznajo angleške izraze za osnovne glagole.
- Učenci dokaj pravilno zapisujejo besede in ločujejo med izgovarjavo in zapisom.
- Učenci upoštevajo velike začetnice in osnovna ločila (pika in vprašaj).

4. del, pisno sporočanje, kriterij slovnica, zadeva naslednja cilja, zapisana v Učnem načrtu za angleščino (ob koncu 6. razreda):

- Učenci preverjajo poznavanje in rabo slovničnih struktur v sobesedilu.
- Učenci ustrezno in pravilno rabijo naslednje slovnične strukture: *to be, have/has got, present simple, like +ing*, ednina/množina, osebni zaimki, svojilni pridevniki.

Modro območje

Nalog, ki bi jih uspešno reševali učenci s skupnim dosežkom v zgornji desetini dosežkov, v tokratnem preizkusu nismo mogli posebej izločiti, to pa pripisujemo analizi dosežkov po posameznih nalogah namesto po posameznih testnih postavkah. V prihodnjem šolskem letu načrtujemo spremembo ocenjevalnega lista in s tem natančnejšo analizo posameznih vprašanj in odgovorov v sklopu nalog.

4.2.4.2 Sklepne ugotovitve

Uspešnost učencev na nacionalnem preverjanju znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja je bila v skladu s pričakovanji. Dosežki učencev kažejo, da dobro obvladajo slušno zmožnost, da sledijo navodilom in tako zadovoljijo sporočilni namen naloge pisnega sporočanja in da so zmožni prepoznavanja osnovnega besedišča pri nalogi s slikovnim izhodiščnim besedilom. Manj so učenci 6. razreda uspešni pri nalogah bralnega razumevanja, še posebno jim povzročata težave natančno branje in iskanje podrobnosti v besedilu. Prav tako ima večina učencev še težave pri zapisu besed in pri upoštevanju slovničnih pravil v pisnem izdelku, to pa je del procesnega učenja.

Hkrati je treba izpostaviti, da ni bilo mogoče razbrati uspešnosti reševanja učencev pri posameznih postavkah, saj sedanji obrazec za točkovanje ne omogoča analize posameznih vprašanj in ga bo zato Predmetna komisija za angleščino v prihodnjem letu ustrezno spremenila.

Na osnovi dosežkov so priporočila Predmetne komisije za angleščino za vnaprej naslednja:

- Preizkus mora vsebovati več nalog oziroma postavk, ki bodo preverjale večji in bogatejši obseg besedišča.
- Naloge v preizkusu naj v večjem obsegu vključujejo višje taksonomske ravni znanja, kot so analiza, sinteza, evalvacija itd.
- Treba je ugotoviti ustreznost časa reševanja in po potrebi dodati naloge k slušnemu razumevanju in pisnem sporočanju.
- V naslednjem šolskem letu je treba standardizirati vse popravljivce in vnaprej pripraviti vzorce mejnih pisnih izdelkov (ang. *benchmarks*).
- Preučiti je treba ponovno vpeljavo preverjanja govorne zmožnosti.
- Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo zgornjo desetino dosežkov, se v tokratnem preizkusu niso posebej izločili, to pa pripisujemo analizi dosežkov po posameznih nalogah, namesto po posameznih postavkah. V prihodnjem šolskem letu je treba spremeniti strukturo obrazca za točkovanje in s tem natančnejšo analizo posameznih vprašanj in odgovorov pri posameznih nalogah.

Verodostojnost vrednotenja

Večina nalog je bila objektivnega tipa. Vsak pravilen odgovor je bil vreden po 1 točko. Učitelji popravljavci so vnaprej prejeli moderirana navodila, zato predvidevamo, da so naloge ustrezno popravili in točkovali. Kljub temu je treba izpostaviti, da je nujna vpeljava sistema spremljanja vrednotenja. Pri izpolnjevanju obrazcev so nastale številne napake, zato bi v prihodnjem šolskem letu veljalo razmisliti o obveznem izobraževanju za vse učitelje ocenjevalce. Še posebno je treba izpostaviti vrednotenje pisnega sestavka, ker je to subjektivna vrsta naloge. Učitelji so resda prejeli kriterije in opisnike, vendar je zaradi nestandardiziranja popravljivcev lahko vprašljiva verodostojnost rezultatov pisne zmožnosti.

Vpeljava preverjanja govorne zmožnosti

Analiza evropskega dokumenta – Skupni evropski jezikovni okvir za učenje, poučevanje in preverjanje (ang. CEFR), na katerem je zasnovan tudi učni načrt za angleščino v devetletni osnovni šoli, je pokazala, da temelji pouk tujih jezikov že od začetka osemdesetih let na komunikacijskem pristopu, ki v ospredje postavlja pomen, obliki pa namenja podporno vlogo. Torej gre za učenje in s tem tudi poučevanje, ki je namenjeno sporazumevanju med pripadniki različnih narodnosti in kultur. Takšno naj bi bilo tudi preverjanje, ki se osredotoča na preverjanje jezikovnih spretnosti: kako dobro znamo poslušati, brati in govoriti oziroma pisati v nekem tujem jeziku. Komunikacijski pristop poučevanja vključuje razvijanje vseh spretnosti in povezuje njihovo uporabo, še posebno pozornost pa

je treba posvečati razvijanju govornih spretnosti, ki bodo učence usposobile in jih opogumile, da se v različnih vsakodnevnih situacijah in posebnih okoliščinah primerno odzovejo. Kot je že dolgo znano v teoriji tujejezikovnega preverjanja in ocenjevanja, ni nepomembno, katere jezikovne spretnosti preverjamo na nacionalni ravni. Študije povratnega učinka so pokazale, da z vključenostjo oziroma izključenostjo posamezne jezikovne spretnosti (v našem primeru govorne) sporočamo učencem in učiteljem, katera znanja, vsebine in spretnosti so tiste, ki se jim velja posvetiti, in katere lahko zanemarimo. Letošnje preverjanje znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja zato ni popolnoma usklajeno s cilji in standardi, ki so zapisani v učnem načrtu, saj preverjamo tri spretnosti, medtem ko četrti, ki je v tem starostnem obdobju še posebno pomembna, preprosto izključujemo. Tako so rezultati analiz dosežkov posameznega učenca pri nacionalnem preverjanju pomanjkljivi, saj pokažejo samo del njegovega znanja angleškega jezika. Zato predlagamo, da se k preverjanju znanja angleščine doda še preverjanje govornih spretnosti.

Pilotiranje nalog

Predmetna komisija za angleščino ugotavlja, da je bilo preizkušanje posameznih nalog na ustreznem vzorcu populacije v izredno pomoč pri sestavljanju posameznega preizkusa. Večina rezultatov pilotiranja se ujema z dejanskimi rezultati na preizkusu. Rezultati, kjer so se pokazala razhajanja, pa so verjetno posledica premajhnega vzorca pilotiranih nalog, zato predlagamo, da se čim prej sprejme strategija nacionalnega preizkušanja preizkusov pri vseh predmetih in se tako zagotovijo višja kakovost nalog, večja zanesljivost rezultatov in mednarodna primerljivost rezultatov, še posebno z rezultati raziskav PISA in TIMSS.

4.2.5 Predmetna komisija za nemščino

4.2.5.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, drugo obdobje

Preizkus znanja je trajal 60 minut. Sestavljen je bil iz treh delov: iz slušnega razumevanja, iz bralnega razumevanja in iz poznavanja in rabe jezika. Skupno število točk vseh treh delov je bilo 50.

Preglednica 4.2.5.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	176	Indeks težavnosti	0,80
Število postavk	50	Indeks zanesljivosti	0,90
Možne točke	50	Indeks diskriminativnosti	0,61
Povprečno št. točk	40,2		
Povprečno št. odstotnih točk	80,5		
Standardni odklon odstotnih točk	15,4		

Kot kažejo podatki v preglednici 4.2.5.1 je analiza dosežkov 176 učencev pokazala, da je povprečno število doseženih točk znašalo 40,2. Indeks težavnosti (IT) celotnega preizkusa znanja je bil 0,80, indeks zanesljivosti pa 0,90. Navodila za reševanje nalog so bila jasno oblikovana in učenci niso imeli večjih težav pri samostojnem reševanju.

Izhodišče prvega dela (slušno razumevanje) so bila tri neznan govorna besedila, posneta na zgoščenki. S temi nalogami se preverja učenčeva zmožnost poslušanja in slušnega razumevanja:

- 1. naloga (4 postavke; IT 0,90) je bila naloga povezovanja, kjer so učenci morali pripisati imena k hiškam. Iz rezultatov analize je razvidno, da je bila uvodna naloga manj zahtevna.
- 2. naloga (5 postavk; IT 0,79) je bila izbirnega tipa. Učenci so izbirali pravilen odgovor med tremi možnimi. Najuspešneje so učenci reševali 2. in 3. vprašanje, kjer so morali pravilno izbrati zapisana števila – cene.
- 3. naloga (5 postavk) je bila naloga alternativnega tipa – prav/narobe. Druga (IT 0,69) in tretja (IT 0,62) izjava sta se izkazali za zahtevnejši. Pri drugi izjavi so morali učenci pozorno poslušati, ali prijatelji na zabavo za rojstni dan pridejo ob petih, pri tretji izjavi pa, ali Karin za darilo podarijo le knjigo.

Drugi del (bralno razumevanje) je bil sestavljen iz dveh nalog, ki sta preverjali učenčeve zmožnosti branja in bralnega razumevanja.

- 1. naloga (6 postavk; IT 0,90) je bila naloga povezovanja. Tri osebe so nekaj povedale o svojih počitnicah. V razpredelnici je bilo nato šest povedi o teh treh osebah. Učenci so morali ugotoviti, katera poved se povezuje s posamezno osebo.
- 2. naloga (IT 0,79) je bila naloga izbirnega tipa. Učenci so morali prebrati nekaj povedi in ugotoviti, ali so pravilne ali napačne, glede na sliko, ki so si jo ogledali ob nalogi.
- Učenci so imeli težave pri 2. postavki (IT 0,50), kjer so v povedi *Ein Kind schaut aus dem Zelt hinaus* morali pravilno razumeti predlog *hinaus*.

Tretji del (poznavanje in raba jezika) je zajemal štiri naloge; prve tri so preverjale poznavanje in rabo besedišča, zadnja pa učenčevo zmožnost pisnega sporočanja:

- 1. naloga (7 postavk; IT 0,76) je bila naloga razvrščanja. Ugotoviti je bilo treba, katera med štirimi besedami ne sodi v isto skupino, in jo prečrtati.
- 2. naloga (5 postavk; IT 0,80) je bila naloga povezovanja. Poved v levem stolpcu so morali učenci povezati s povedjo v desnem stolpcu.
- 3. naloga (6 postavk; IT 0,80) je bila naloga izbirnega tipa. Učenci so izbirali pravilen odgovor med tremi možnimi.
- Pri 4. nalogi (0,68) je bilo treba napisati krajše besedilo (najmanj štiri povedi) z uporabo petih slikovnih iztočnic. Pri tej nalogi sta se vrednotila dva elementa: vsebina ter slovnične in pravopisne napake. Dosežki kažejo, da so učenci to nalogo v povprečju uspešno reševali.

Vrednotenje nalog

Šole so za vrednotenje preizkusov znanja iz nemščine ob koncu drugega obdobja prejele moderirana navodila za vrednotenje. Učitelji popravljenci niso imeli večjih težav pri vrednotenju. Za dodatne informacije sta bili na voljo koordinatorka na Državnem izpitnem centru in glavna ocenjevalka. Vprašanja učiteljev so se nanašala zgolj na izpolnjevanje obrazca za točkovanje; ta obrazec bo komisija v prihodnjem šolskem letu spremenila ustrezno pripombam učiteljev in učiteljic.

4.2.5.2 Sklepna ugotovitev

Indeks težavnosti preizkusa znanja (IT), kaže, da so bile naloge pripravljene v skladu z zastavljenimi cilji komisije. Statistična analiza je pokazala, da so bili učenci pri reševanju nalog zelo uspešni. Kar 13 učencev, to je 7,4 odstotka je doseglo vse možne točke, 51 (29,0 odstotka) jih je doseglo od 45 do 49 točk in le šest (5,1 odstotka) manj kot 25 točk, to je manj kot 50 odstotkov.

Ugotavljamo, da pri nacionalnem preizkusu znanja iz nemščine ob koncu drugega obdobja ni bilo posebnosti. Upoštevali smo priporočila s seminarjev, priporočila koordinatorko z Državnega izpitnega centra in dragocene nasvete učiteljev iz prakse.

4.2.6 Predmetna komisija za matematiko

4.2.6.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, drugo obdobje

Struktura pisnega preizkusa znanja

Predmetna komisija je v začetku opredelila strukturo preizkusa: čas reševanja (60 minut), tipe nalog, razmerje med taksonomskimi ravni nalog glede na Gagnejevo klasifikacijo znanja in vsebinska področja.

Vsebinsko naloge pokrivajo števila in algebro, geometrijo, merjenje in obdelavo podatkov. Delež, ki jih navedene vsebine zajemajo v preizkusih, smo določili v skladu z njihovimi deleži v učnem načrtu za matematiko in s pomenom, ki ga imajo za splošno izobrazbo. Razmerje med vsebinskimi sklopi je: števila in algebra (54 odstotkov), geometrija (18 odstotkov), merjenje (18 odstotkov), podatki (10 odstotkov). Po Gagnejevi klasifikaciji znanja so v preizkusu naloge, ki preverjajo poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev (30 odstotkov), izvajanje rutinskih postopkov (34 odstotkov), uporabo kompleksnih postopkov (22 odstotkov), reševanje in raziskovanje problemov (14 odstotkov). V preizkusu je 13 nalog: naloge izbirnega tipa (25 odstotkov), naloge kratkih odgovorov (50 odstotkov), naloge, ki zahtevajo odgovor v obliki računskih postopkov ali grafičnega prikaza, in naloge, ki zahtevajo utemeljitev odgovora (25 odstotkov). V mrežnem diagramu so natančno opredeljeni še deleži minimalnih in temeljnih standardov znanja in ocena težavnosti.

Strukturo preizkusa je predmetna komisija predstavila učiteljem matematike med šolskim letom 2005/2006 na seminarju.

Dosežki na preizkusu znanja ob koncu drugega obdobja

Kot kažejo podatki v preglednici 4.2.6.1 je nacionalno preverjanje znanja v rednem roku pisalo 2389 učencev. Povprečno število doseženih točk je 39,1 točke od 50 točk, to pomeni 78,2 odstotka vseh možnih točk. Vse možne točke je doseglo 58 učencev (2,4 odstotka), najmanjše število doseženih točk (8 točk ali 16 odstotkov) sta dosegla 2 učenca. Standardni odklon odstotnih točk je 14,9, indeks zanesljivosti preizkusa je 0,90. Grafični prikaz dosežkov je na sliki 5.3.1.2 v prilogi.

Preglednica 4.2.6.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	2389	Indeks težavnosti	0,78
Število postavk	50	Indeks zanesljivosti	0,90
Možne točke	50	Indeks diskriminativnosti	0,45
Povprečno št. točk	39,1		
Povprečno št. odstotnih točk	78,2		
Standardni odklon odstotnih točk	14,9		

Naloge, ki imajo indeks težavnosti nad 0,70, preverjajo naslednje cilje: ob slikovnem prikazu določiti, kolikšen del celote prikazuje dana slika in del celote zapisati z ulomkom (1. naloga), primerjanje dveh decimalnih števil (2.a naloga, 2.b naloga, 2.c naloga) in seštevanje, odštevanje in deljenje decimalnih števil (3.a naloga, 3.b naloga, 3.d naloga); prebrati je bilo treba v preglednici predstavljena naravna števila do 10 000, jih urediti in prikazati na številski premici (4. naloga); nakazati smiselno pot reševanja preprostega matematičnega problema, povezanega z merjenjem (5. naloga); izračunati vrednost številskega izraza z upoštevanjem vrstnega reda računskih operacij (6. naloga); izmeriti velikost kota β in ga izraziti z natančnim merskim številom in z ustrežno mersko enoto (7.a naloga); narisati pravokotnice in vzporednice in jih ustrezno označiti (8.a naloga, 8.b naloga), pri zapisovanju odnosov med geometrijskimi elementi uporabiti simbol \in in simbol \parallel (8.c naloga); rešiti preproste enačbe oblike $x \pm a = b$, $x \cdot a = b$ (10. naloga); prebrati preprost vrstični prikaz in interpretirati predstavljene podatke (11. naloga), rešiti matematični problem, povezan s števili, in rešitve prikazati (12. naloga, 13.a naloga); rešiti matematični problem, povezan z obsegom pravokotnika (13.a naloga).

Večina teh nalog preverja poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev in izvajanje postopkov oziroma so bile naloge zastavljene na prvi in drugi zahtevnostni ravni.

Cilji nalog, ki imajo indeks težavnosti od 0,50 do 0,60, so: določiti velikostni odnos med dvema ulomkoma, ki imata različna imenovalca (2.d naloga), množiti decimalna števila (3.c naloga), meriti velikost kota in ga izraziti v stopinjah (7.a naloga) in računati s koti (7.b naloga). Te naloge so na tretji zahtevnostni ravni in preverjajo uporabo kompleksnih postopkov.

Naloge, ki imajo indeks težavnosti med 0,30 in 0,40, preverjajo pretvarjanje merske enote za merjenje mase (5. naloga – IT 0,41) in reševanje sestavljenega matematičnega problema, povezanega s ploščino pravokotnika in kvadrata (13.b naloga – IT 0,3). Taksonomsko so to naloge na tretji oziroma četrti zahtevnostni ravni.

Nevralgične točke, ki izhajajo iz rezultatov preizkusa, so na področju merjenja, pri pretvarjanju merskih enot in pri povezovanju pridobljenih podatkov. Te nevrvalgične točke pa so se izkazale za problematične tudi ob koncu tretjega obdobja.

Pregled težavnosti in diskriminativnosti preizkusa po nalogah

1. naloga preverja zapisovanje delov celote z ulomkom. IT je 0,94, indeks diskriminativnosti (ID) pa 0,32. Tip naloge je povezovanje in urejanje. Naloga je v celoti uvrščena v zeleno območje (glej razdelek Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov in grafični prikaz dosežkov na sliki 5.3.1.2).

2. naloga preverja primerjanje dveh decimalnih števil po velikosti in primerjanje dveh ulomkov po velikosti. IT je 0,80, ID pa 0,51. Tip naloge je povezovanje in urejanje. Prvi trije primeri, primerjanje decimalnih števil po velikosti, so uvrščeni v zeleno območje, zadnji primer, primerjanje ulomkov po velikosti, pa v rdeče območje.

3. naloga preverja računanje z decimalnimi števili (osnovne računske operacije). IT je 0,71, ID pa 0,41. Tip naloge je dopolnjevanje in kratki odgovor. Seštevanje in odštevanje decimalnih števil je uvrščeno v zeleno območje, množenje dveh enomestnih decimalnih števil v rdeče območje, deljenje decimalnega števila z naravnim številom pa v rumeno območje.

4. naloga preverja primerjanje naravnih števil do 10 000 in upodabljanje naravnih števil na številski premici. IT je 0,96, ID pa 0,28. Naloga zahteva kratke odgovore. Naloga je v celoti uvrščena v zeleno območje.

5. naloga preverja pretvarjanje med dvema sosednjima enotama in računanje z enotami. IT je 0,71, ID pa 0,50. Naloga zahteva odgovor v obliki računskega postopka. Nakazana smiselna pot reševanja in pravilen izračun sta uvrščena v zeleno območje, pretvarjanje enot za maso pa v modro območje.

6. naloga preverja računanje vrednosti številskih izrazov z upoštevanjem vrstnega reda računskih operacij. IT je 0,91, ID pa 0,45. Tip naloge je dopolnjevanje in kratki odgovori in je v celoti uvrščena v zeleno območje.

7. naloga preverja merjenje kota do stopinje natančno in računanje s koti. IT je 0,62, ID pa 0,49. Naloga zahteva kratke odgovore. Merjenje ostrega kota do stopinje natančno je uvrščeno v rdeče območje, merjenje topega kota v rumeno območje, računanje s koti pa v rdeče območje.

8. naloga preverja risanje pravokotnic in vzporednic in simbolno zapisovanje odnosov med premicama. IT je 0,78, ID pa 0,57. Tip naloge je povezovanje in urejanje ter naloga kratkih odgovorov. Načrtovanje vzporednic in pravokotnic je uvrščeno v zeleno območje, simbolni zapis odnosov pa v rumeno območje.

9. naloga preverja računanje dela celote. IT je 0,69, ID pa 0,53. Naloga zahteva odgovor v obliki računskih postopkov. V celoti je uvrščena v rumeno območje.

10. naloga preverja reševanje enačb s poskušanjem. IT je 0,90, ID pa 0,38. Naloga zahteva kratke odgovore. V celoti je uvrščena v zeleno območje.

11. naloga preverja zbiranje podatkov, predstavljanje s tabelo in z diagramom. IT je 0,96, ID pa 0,41. Naloga zahteva kratke odgovore. V celoti je uvrščena v zeleno območje.

12. naloga preverja reševanje preprostih besedilnih nalog. IT je 0,84, ID pa 0,51. Tip naloge zahteva odgovor v obliki računskega postopka. V celoti je uvrščena v zeleno območje.

13. naloga preverja računanje obsega in ploščine pravokotnika z obrazcem ali brez obrazca. IT je 0,44, ID pa 0,53. Tip naloge zahteva odgovore v obliki računskih postopkov. Računane obsega pravokotnika je uvrščeno v zeleno območje, računanje ploščine pravokotnika pa v modro območje.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Opisi znanj za izbrana območja dosežkov se nanašajo na grafični prikaz dosežkov učencev na sliki 5.3.1.2 v prilogi.

Zeleno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov, obvladajo osnovno matematično znanje in izvajajo rutinske postopke na področju števil, geometrije in podatkov. Uporabljajo ustrezne strategije reševanja v preprostih, znanih situacijah.

Učenci znajo:

- ob slikovnem prikazu določiti, kolikšen del celote prikazuje dana slika, in del celote zapisati z ulomkom (1. naloga);
- primerjati dve decimalni števili (2.a naloga, 2.b naloga, 2.c naloga) ter seštevati in odštevati decimalna števila (3.a naloga, 3.b naloga);
- prebrati v preglednici predstavljena naravna števila do 10 000, jih urediti in prikazati na številski premici (4. naloga);
- nakazati smiselno pot reševanja preprostega matematičnega problema, povezanega z merjenjem (5. naloga);
- izračunati vrednost številskega izraza, tako da upoštevajo vrstni red računskih operacij (6. naloga);
- narisati pravokotnice in vzporednice in jih ustrezno označiti (8.a naloga, 8.b naloga), pri zapisovanju odnosov med geometrijskimi elementi uporabiti simbol \in in simbol \parallel (8.c naloga);
- rešiti preproste enačbe oblike $x \pm a = b$, $x \cdot a = b$ (10. naloga);
- prebrati preprost vrstični prikaz in interpretirati predstavljene podatke (11. naloga);
- rešiti matematični problem, povezan s števili, in rešitve prikazati v preglednici (12. naloga);
- rešiti matematični problem, povezan z obsegom pravokotnika (13.a naloga).

Zgled:

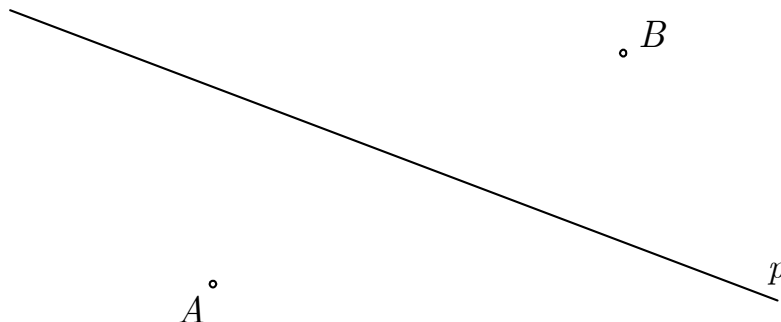
Področje: Geometrija

Kognitivna raven: izvajanje rutinskih postopkov

Dani sta točki A in B ter premica p .

a) Skozi točko A nariši vzporednico r premici p in jo označi.

b) Premici p nariši pravokotnico s skozi točko B . Označi premico in pravi kot.

Najuspešneje so učenci reševali naloge tipa kratkih odgovorov, predvsem s področja števil in podatkov. Največ točk so dosegli pri nalogah prve kognitivne ravni, ki zajema poznavanje in razumevanje pojmov ter dejstev.

Rumeno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo med polovicama dosežkov, razumejo osnovno matematično znanje in izvajajo postopke s področja števil, geometrije in merjenja.

Učenci znajo:

- deliti z decimalnimi števili (3.d naloga);
- izmeriti velikost kota β in ga izraziti z natančnim merskim številom in z ustrežno mersko enoto (7.a naloga);
- uporabiti simbol \notin in simbol \perp pri zapisovanju odnosov med geometrijskimi elementi (8.c naloga);
- uporabiti strategijo reševanja pri matematičnem problemu, povezanem z računanjem več delov celote (9. naloga).

Zgled:

Področje: Števila

Kognitivna raven: uporaba kompleksnih postopkov

Boštjan je dobil 3500 tolarjev žepnine. Za nakup zanimive knjige je porabil $\frac{2}{5}$ te žepnine.

Koliko tolarjev je plačal za knjigo?

Reševanje:

Odgovor: _____

Učenci so uspešno reševali tudi nalogo tretje kognitivne ravni, ki opredeljuje uporabo kompleksnih postopkov, predvsem s področja števil.

Rdeče območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov, izvajajo rutinske in kompleksne postopke.

Učenci znajo:

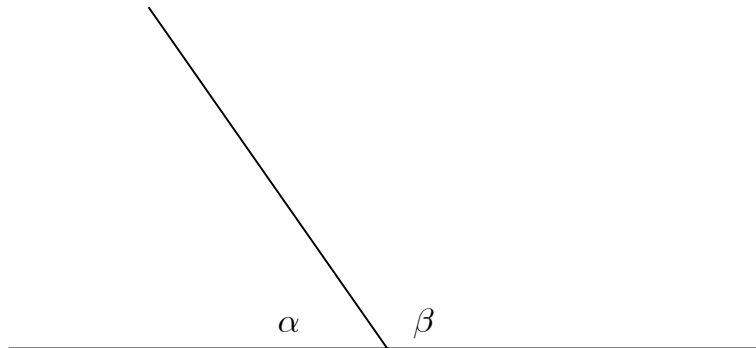
- primerjati odnos med dvema ulomkoma, ki imata različna imenovalca (2.d naloga);
- množiti z decimalnimi števili (3.c naloga);
- izmeriti velikost kota in ga izraziti v stopinjah (7.a naloga) ter računati s koti (7.b naloga).

Zgled:

Področje: Merjenje

Kognitivna raven: izvajanje rutinskih postopkov, uporaba kompleksnih postopkov

a) Izmeri velikost kotov.

Odgovor: $\alpha =$ _____ $\beta =$ _____

b) Za koliko stopinj je kot β večji od pravega kota?

Odgovor: _____

Uspešno so reševali naloge tretje kognitivne ravni, to pa pomeni, da so spretno izvajali rutinske in kompleksne postopke.

Modro območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo zgornje desetine dosežkov, uporabljajo ustrezne strategije reševanja v sestavljenih, manj znanih problemskih situacijah.

Učenci znajo:

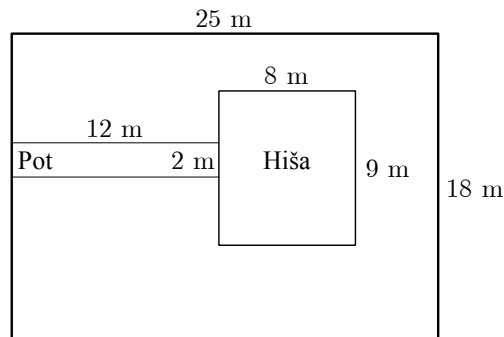
- izraziti rešitev naloge s pretvorbo merske enote za merjenje mase (5. naloga);
- rešiti sestavljen matematični problem, povezan s ploščino pravokotnika in kvadrata (13.b naloga).

Zgled:

Področje: Merjenje

Kognitivna raven: reševanje in raziskovanje problemov

Na skici je prikazano zemljišče družine Veseljak.

- b) Na zemljišču bodo posejali travo povsod tam, kjer ni poti ali hiše. Pomagaj gospodu Veseljaku izračunati, koliko m^2 zemljišča mora zasejati s travo.

Reševanje:

Odgovor: _____

Naloga tega območja so zahtevale odgovor v obliki računskih postopkov ali grafičnega prikaza. Preverjale so temeljne standarde s področja geometrije in merjenja. Učenci so uspešno reševali in raziskovali probleme, to znanje pa uvrščamo v četrto kognitivno raven.

4.2.6.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, tretje obdobje, redni rok

Struktura pisnega preizkusa

Predmetna komisija je v začetku opredelila strukturo preizkusa: čas reševanja (60 minut), tipe nalog, razmerje med taksonomskimi ravnmi nalog glede na Gagnejevo klasifikacijo znanja in vsebinska področja.

Vsebinsko naloge pokrivajo števila, algebro, geometrijo, merjenje in obdelavo podatkov. Delež, ki jih navedene vsebine zajemajo v preizkusih, smo določili v skladu z njihovimi deleži v učnem načrtu za matematiko in s pomenom, ki ga imajo za splošno izobrazbo. Razmerje med vsebinskimi sklopi je: števila (30 odstotkov), algebra (20 odstotkov), geometrija (20 odstotkov), merjenje (15 odstotkov), podatki (15 odstotkov). Po Gagnejevi klasifikaciji znanja so v preizkusu naloge, ki preverjajo poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev (30 odstotkov), izvajanje rutinskih postopkov (25 odstotkov), uporabo kompleksnih postopkov (25 odstotkov), reševanje in raziskovanje problemov (20 odstotkov). V preizkusu je 16 nalog: naloge izbirnega tipa (10 odstotkov), naloge povezovanja in urejanja (30 odstotkov), naloge kratkih odgovorov, naloge, ki zahtevajo odgovor v obliki računskih postopkov ali grafičnega prikaza in naloge, ki zahtevajo utemeljitev odgovora (60 odstotkov). V mrežnem diagramu so natančno opredeljeni še deleži minimalnih, temeljnih in zahtevnejših standardov, razmerje med kognitivnim ravnmi in ocena težavnosti.

Strukturo preizkusa je predmetna komisija predstavila učiteljem matematike med šolskim letom 2005/2006 na mreži šol.

Racionalna analiza preizkusa z vidika zastopanosti vsebinskih področij, ciljev in taksonomskih ravnmi nalog kaže, da preizkus ustrezno pokriva z učnim načrtom opredeljene cilje in standarde znanja. Pregled nalog glede na preverjane cilje, standarde znanja, taksonomske ravni, težavnost in na indeks diskriminativnosti (ID) za tretje obdobje prikazuje preglednica 4.2.6.2.

Preglednica 4.2.6.2: Razporeditev nalog glede na preverjane cilje, standarde znanj, taksonomske ravni, težavnost (IT) in na indeks diskriminativnosti (ID) za tretje obdobje.

ŠTEVILA					
Naloga	Cilji	Standard	Taks. raven Gagnejeva klasifikacija	Težavnost IT	Diskriminativnost ID
1	Seštevati, odštevati in množiti v množici celih števil; izračunati vrednost kvadratnega korena vsote naravnih števil	M	II	0,76	0,59
2.1	Razumeti in rešiti besedilni problem; izbrati pravilno strategijo reševanja; računati z ulomki	T	II	0,86	0,42
2.2		T	II	0,64	0,61
2.3		T	III	0,67	0,60
2.4		T	III	0,48	0,61
7.2	Prepoznati premo sorazmerni odnos dveh količin, izračunati celoto, če je poznan odstotni delež;	T	III	0,61	0,59
7.3		T	III	0,55	0,58
8	Rešiti enostopenjski besedilni problem, rešljiv s sklepanjem oziroma z uporabo premega sorazmerja	M	II	0,84	0,46
9	Rešiti enostopenjski in dvostopenjski besedilni problem, ki vključuje osnovne računske operacije s celimi števili in ulomki, z uporabo deljenja in odštevanja	T	II	0,63	0,60

OBDELAVA PODATKOV					
3.1	Brati podatke v preglednici (rešiti problemsko nalogo, povezano z vsakdanjim življenjem);	M	I	0,78	0,20
3.2	Na podlagi pridobljenih podatkov izračunati časovni interval; (rešiti problemsko nalogo, povezano z vsakdanjim življenjem)	M	I	0,61	0,27
7.1	Brati in interpretirati tortni diagram z uporabo procentnega računa	T	I	0,85	0,19
16.1	Brati, razumeti, interpretirati stolpčni diagram	M	I	0,74	0,50
16.2	Izpolniti preglednico	M	I	0,68	0,47
16.3	Reševati kompleksni besedilni problem z uporabo sklepnega računa; organizirati in povezati podatke v tabeli in stolpčnem diagramu	T	IV	0,28 nevrvalgične točke	0,49
16.4	Interpretirati prikaz in rešitev utemeljiti	T	IV	0,39	0,49
ALGEBRA					
4.1	Reševati enačbo s poskušanjem	T	I	0,30	0,46
4.2	V problemski situaciji uporabiti pojem rešitev enačbe in utemeljiti rešitev problema;	T	IV	0,28	0,47
4.3	Samostojno oblikovati enačbo glede na dane pogoje	T	IV	0,02 nevrvalgične točke	0,16
5.1	Rešiti preprosto linearno enačbo	T	II	0,72	0,50
5.2	Rešiti preprosto linearno enačbo z ulomki	T	II	0,52	0,56
5.3	Izraziti neznano količino iz preproste geometrijske formule	Z	II	0,58	0,58
5.4	Izraziti neznano količino iz geometrijske formule	Z	II	0,30	0,56
5.5	Rešiti neenačbo z ulomkom	Z	IV	0,23 nevrvalgične točke	0,46
10.1	Brati vrednosti spremenljivk x in y v preglednici ter narisati ustrezne točke v dani koordinatni ravnini	M	I	0,87	0,27
10.2		M	I	0,85	0,30
10.3	V enačbi prepoznati linearno odvisnost spremenljivk	M	I	0,55	0,45

MERJENJE					
3.3	Rešiti problemsko nalogo, povezano z vsakdanjim življenjem	T	II	0,30	0,35
3.4	Računati s časovnimi enotami, povezovati podatke, sklepati	Z	IV	0,13 nevrvalgične točke	0,40
6	Brati merilno skalo in uporabiti zvezo med votlimi in kubičnimi merami	M	I	0,54	0,51
11.4	Pretvoriti dolžinske enote	T	III	0,28 nevrvalgične točke	0,57
PROSTORSKA GEOMETRIJA					
11.1	Razumeti besedilni problem in uporabiti obrazec za obseg kroga	M	III	0,49	0,64
11.2	Pri reševanju večstopenjskega besedilnega problema izbrati primerno strategijo	M	III	0,45	0,64
11.3	Izračunati vrednost izraza pri reševanju problema	M	III	0,38	0,65
12.1	V besedilni nalogi prepoznati podobne trikotnike in rešiti problem o podobnosti	Z	III	0,44	0,61
12.2	Izbrati primerno strategijo reševanja – npr. zapisati sorazmerje	Z	III	0,35	0,60
13.1	Z načrtovanjem in z uporabo lastnosti (enakokrakega)	T	II	0,75	0,47
13.2	trikotnika dopolniti/narisati dano sliko do enakokrakega trikotnika	T	II	0,71	0,46
13.3	Utemeljiti, da ima naloga več rešitev	T	IV	0,15 nevrvalgične točke	0,41
14	Uporabiti zvezo med prostornino valja in stožca, izračunati površino piramide in površino prizme	M	III	0,54	0,51
15	Uporabiti kompleksne postopke pri reševanju večstopenjskih besedilnih problemov	M	IV	0,41	0,62

Legenda: M – minimalni standard, T – temeljni standard, Z – zahtevnejši standard

I – poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, II – izvajanje rutinskih postopkov, III – uporaba kompleksnih postopkov, IV – reševanje in raziskovanje problemov.

Dosežki pri preizkusu znanja ob koncu tretjega obdobja

Iz preglednice 4.2.6.3 je razvidno, da je nacionalno preverjanje znanja iz matematike v rednem roku pisalo 20 829 učencev. Zaradi prilagoditev preizkusa za tri učenke, ki so vključene v Prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, preglednica in analize njihovih podatkov ne vključujejo. Povprečno število doseženih točk je 31,3 ali 54,9 odstotka. Vse možne točke oziroma 57 točk je doseglo 11 učencev, najmanjše število točk oziroma 0 točk je doseglo 10 učencev. Večina nalog ima IT med 0,30 in 0,70, tri naloge so z IT nad 0,70 (1. naloga: IT 0,76, 8. naloga: IT 0,84 in 10. naloga: IT 0,75), ena naloga pa z IT pod 0,30 (4. naloga: IT 0,20). Grafični prikaz dosežkov je na sliki 5.3.2.4 v prilogi.

Preglednica 4.2.6.3 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	20 829	Indeks težavnosti	0,55
Število postavk	57	Indeks zanesljivosti	0,95
Možne točke	57	Indeks diskriminativnosti	0,56
Povprečno št. točk	31,3		
Povprečno št. odstotnih točk	54,9		
Standardni odklon odstotnih točk	21,9		

1. naloga preverja računanje z naravnimi in celimi števili, uporabo vrstnega reda računskih operacij v številskem izrazu. 8. naloga preverja razumevanje in reševanje preprostega besedilnega problema, ki opisuje znano situacijo in vključuje preprost sklepni račun. 10. naloga pa je bila uspešna le v delu branja preglednice in branja koordinat točk, ne pa v prepoznavanju enačbe premice. Za večino učencev je bila prezahtevna 4. naloga, ki preverja razumevanje pojma rešitev enačbe in samostojnost pri zapisu enačbe glede na dane pogoje; 28 odstotkov učencev zna utemeljiti rešitev enačbe.

Nevralgične točke so pri merjenju, in to pri sklepanju in povezovanju podatkov in pri pretvarjanju enot (preglednica 4.2.6.2, nalogi 3.4 in 11.4), pri algebri pa pri neenačbi in pri enačbi. Pri enačbi so učenci pokazali dobro znanje reševanja enačb, šibko znanje imajo pri razumevanju in uporabi pojmov, povezanih z enačbo: pri razumevanju in uporabi pojma rešitev enačbe, pri utemeljevanju in pri samostojnem oblikovanju zapisa enačbe pri danih pogoji (preglednica 4.2.6.2, nalogi 4.3 in 5.5). Pri obdelavi podatkov, kjer so bili dosežki drugače precej dobri, opazimo nevralgične točke pri reševanju kompleksnih besedilnih problemov, kjer je treba podatke med sabo povezati in rešitve utemeljiti in interpretirati.

Indeks zanesljivosti preizkusa je 0,95. Indeks diskriminativnosti (ID), ki nam pove, kako dobro vprašanje ločuje med bolj in manj uspešnimi učenci, je pri vseh nalogah pozitiven. Najbolj ločujejo med učenci z višjimi in učenci z nižjimi dosežki naslednje naloge: 2. naloga (števíla, ID 0,67, IT 0,66), 5. naloga (algebra, ID 0,7, IT 0,47), 9. naloga (števíla, ID 0,6, IT 0,63), 11. naloga (geometrija, ID 0,65, IT 0,40), 12. naloga (geometrija, ID 0,6, IT 0,37), 15. naloga (geometrija, ID 0,62, IT 0,41) in 16. naloga (podatki, ID 0,60, IT 0,52). Lahko trdimo, da so naloge zelo dobro in premišljeno pripravljene in oblikovane. Najslabše je bila reševana 4. naloga (IT 0,20), ki je preverjala samostojno oblikovati enačbo glede na dane pogoje; najbolje pa 8. naloga (IT 0,84) – rešiti enostopenjski besedilni problem, rešljiv s sklepanjem oziroma z uporabo premeja sorazmerja.

Težavnost (IT) nalog glede na tipe nalog

V preizkusu so naloge izbirnega tipa, naloge povezovanja in urejanja, naloge kratkih odgovorov, naloge, ki zahtevajo odgovor v obliki računskih postopkov ali grafičnega prikaza, in naloge, ki zahtevajo utemeljitev odgovora. Najuspešnejši so bili učenci pri nalogah izbirnega tipa. Indeks težavnosti je pri teh nalogah 0,7. Najslabše so učenci reševali naloge, ki so zahtevale utemeljitev odgovora. Indeks težavnosti je pri teh nalogah 0,15. Druge tipe nalog so učenci reševali približno enako uspešno: naloge povezovanja in urejanja (IT 0,55), naloge kratkih odgovorov (IT 0,63), naloge, ki zahtevajo odgovor v obliki računskih postopkov ali v obliki grafičnega prikaza (IT 0,54).

Težavnost (IT) nalog glede na vsebinska področja

Najbolj uspešni so bili učenci pri nalogah s področja števil. Indeks težavnosti pri teh nalogah je 0,66. Dobro so reševali tudi naloge s področja obdelave podatkov (IT 0,62). V povprečju so bile najslabše reševane naloge s področja merjenja, čeprav osnovna znanja na ravni poznavanja in branja podatkov na merilni skali obvlada večina učencev, nevalgične točke pa so pri povezovanju podatkov, pri uporabi zveze med votlimi in kubičnimi merami in pri pretvarjanju. Indeks težavnosti pri teh nalogah je 0,41. Indeks težavnosti pri algebri in pri geometriji je približno enak (IT 0,47).

Pri **številih** so najbolj uspešne naloge, ki preverjajo računanje z naravnimi in s celimi števili, uporabo vrstnega reda računskih operacij v številskem izrazu, razumevanje in reševanje besedilnega problema, ki opisuje znano situacijo in vključuje računske operacije z ulomki ali pa preprost sklepni račun. Težave opazimo pri računanju kvadratnega korena vsote, pri izvajanju računskih operacij med ulomki, zlasti pri seštevanju ulomkov in pri množenju ulomka z naravnim številom. Premo sorazmerni odnos dveh količin (preglednica 4.2.6.2, naloga 7.2) prepozna 60 odstotkov učencev, dobra polovica učencev pa zna izračunati celoto, če je poznan procentni delež (preglednica 4.2.6.2, naloga 7.3).

Pri **algebri** ugotavljamo, da učenci obvladajo reševanje preprostih linearnih enačb, in dokaj uspešno izražajo tudi neznano količino iz preproste geometrijske formule. Brez večjih težav prikažejo tudi odvisnost spremenljivk z grafom. Manj uspešni so pri izkazovanju razumevanja pojma rešitev enačbe, pri reševanju enačbe s poskušanjem in pri utemeljevanju dobljene rešitve (preglednica 4.2.6.2, nalogi 4.1 in 4.2). Samo tretjina učencev uspešno izrazi polmer iz geometrijske formule za ploščino krožnega izseka in le slaba četrtnina učencev reši neenačbo z ulomkom in rešitev tudi pravilno zapiše oziroma interpretira.

Pri **obdelavi podatkov** ugotavljamo, da učenci obvladajo branje podatkov iz preglednice, vendar pa jih le 30 odstotkov v preprosti oziroma 13 odstotkov v zahtevni situaciji zna dobljene podatke povezati in z njimi izračunati zahtevani časovni interval (preglednica 4.2.6.2, naloga 3.4). Prav tako večina učencev obvlada branje stolpčnega diagrama in s tako pridobljenimi podatki uspešno izpolni preglednico. S podatki iz diagrama ali preglednice uspešno izberejo strategijo za izračun porabe goriva. Težave pa imajo pri interpretaciji rešitev (preglednica 4.2.6.2, nalogi 16.3 in 16.4).

Pri **merjenju** smo nevalgične točke opazili pri pretvarjanju in pri interpretiranju dosežkov (preglednica 4.2.6.2, naloga 11.4). Pri odčitavanju merilne skale so bili dokaj uspešni, vendar pa njihovo znanje ni prepričljivo, saj se pogosto pokažejo tudi napake pri povezovanju podatkov. Nevalgične točke so pri samostojnem in kreativnem izražanju matematičnih idej (preglednica 4.2.6.2, nalogi 3.3 in 3.4).

Tako kot pri drugih vsebinskih področjih se tudi pri **geometriji** kaže, da učenci poznajo lastnosti geometrijskih pojmov in obvladajo izvajanje postopkov; poznajo lastnosti geometrijskih likov in jih uspešno uporabijo pri geometrijski konstrukciji, vendar pa svojih rešitev pogosto ne znajo utemeljiti (preglednica 4.2.6.2, naloga 13.3). Težave imajo tudi pri izbiri strategij oziroma pri prevajanju besedilnega geometrijskega problema v matematični jezik (preglednica 4.2.6.2, naloga 12.2.).

Težavnost (IT) nalog glede na taksonomske ravni nalog

Po Gagnejevi klasifikaciji znanja so v preizkusu naloge, ki preverjajo poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, izvajanje rutinskih postopkov, uporabo kompleksnih postopkov ter reševanje in raziskovanje problemov. Najuspešnejši so bili učenci pri izvajanju rutinskih postopkov in pri poznavanju in razumevanju pojmov in dejstev. Indeks težavnosti pri teh nalogah je 0,68 oziroma 0,65. Manj uspešni so učenci pri uporabi kompleksnih postopkov (IT 0,45). Pri reševanju in raziskovanju problemov pa je indeks težavnosti samo 0,29.

IT glede na oceno težavnosti

Izkazalo se je, da je bila komisija pri oceni težavnosti za posamezno nalogo zelo realna. Naloge, ki jih je komisija opredelila za »ultralahke«, imajo indeks težavnosti 0,74, »lahke« imajo indeks težavnosti 0,67, »srednje težke naloge« indeks težavnosti 0,45, »težke« pa 0,22, to se zelo dobro ujema z oceno predmetne komisije.

Pregled težavnosti preizkusa po nalogah

1. naloga preverja računanje z naravnimi in celimi števili, uporabo prioritete računskih operacij v številskem izrazu, odštevanje potenc in kvadratni koren vsote. Učenci znajo zelo dobro seštevati in odštevati v obsegu naravnih števil (92 odstotkov oziroma 86 odstotkov), nekoliko manj v obsegu celih števil (77 odstotkov), 78 odstotkov učencev zna odšteti potence, samo 47 odstotkov učencev pa zna izračunati kvadratni koren vsote.

2. naloga preverja razumevanje in reševanje besedilnega problema, ki opisuje znano situacijo in vključuje računске operacije z ulomki. 86 odstotkov učencev v nalogi a) in 67 odstotkov učencev v nalogi b) izbere pravilno strategijo reševanja, 64 odstotkov učencev tudi pravilno odšteje ulomka, 48 odstotkov učencev pravilno izvede seštevanje ulomkov in množenje ulomka z naravnim številom.

3. naloga preverja branje podatkov iz preglednice in računanje časovnega intervala. 78 odstotkov oziroma 61 odstotkov učencev zna prebrati vozni red vlakov iz preglednice in samo 30 odstotkov oziroma 13 odstotkov učencev zna na podlagi pridobljenih podatkov izračunati nek časovni interval.

4. naloga preverja razumevanje pojma rešitev enačbe, ki je bila reševana s poskušanjem in zapis enačbe z dano rešitvijo in vrednostjo leve in desne strani enačbe. Samo 30 odstotkov učencev razume pojem rešitev enačbe, 28 odstotkov učencev zna tudi utemeljiti rešitev enačbe in samo 2 odstotkov učencev znata zapisati enačbo z dano rešitvijo in z vrednostjo leve in desne strani enačbe.

5. naloga preverja reševanje enačb, izražanje spremenljivke iz danega obrazca in reševanje neenačbe. 72 odstotkov učencev zna rešiti preprosto enačbo, 52 odstotkov učencev zna rešiti preprosto enačbo z ulomkom, 58 odstotkov učencev zna izraziti dolžino stranice iz obrazca za prostornino kvadra, 30 odstotkov učencev zna izraziti polmer iz ploščine krožnega izseka in 23 odstotkov učencev zna rešiti neenačbo z ulomkom in rešitev tudi pravilno zapisati oziroma interpretirati.

6. naloga preverja razumevanje merilne skale in zvezo med votlimi in kubičnimi merami. 75 odstotkov učencev zna odčitati na eni merilni skali pol litra, na obeh pa 25 odstotkov učencev. 85 odstotkov učencev zna odčitati na eni merilni skali četrt litra, na obeh pa 34 odstotkov učencev.

7. naloga preverja razumevanje in interpretacijo tortnega diagrama z uporabo procentnega računa in premo sorazmernega odnosa dveh količin. 85 odstotkov učencev prepozna procentni delež na tortnem diagramu, 61 odstotkov učencev prepozna premo sorazmerni odnos dveh količin in 55 odstotkov učencev zna izračunati celoto, če je poznan procentni delež.

8. naloga preverja razumevanje in reševanje preprostega besedilnega problema, ki opisuje znano situacijo in vključuje preprost sklepni račun. Nalogo je pravilno rešilo 80 odstotkov učencev.

9. naloga preverja razumevanje in reševanje preprostega besedilnega problema, ki opisuje znano situacijo in vključuje uporabo deljenja in odštevanja. 64 odstotkov učencev zna izračunati petino nekega zneska, 70 odstotkov učencev zna izračunati ostanek dolga (razliko dveh zneskov) in 55 odstotkov učencev zna izračunati osmino zneska.

10. naloga preverja razumevanje linearne odvisnosti dveh spremenljivk in razumevanje enačbe premice. 87 odstotkov učencev zna iz preglednice prebrati koordinati dveh točk in jih upodobiti, 85 odstotkov učencev še koordinati preostalih dveh točk. 55 odstotkov učencev prepozna ustrezno enačbo premice.

11. naloga preverja razumevanje in reševanje besedilnega problema, ki vključuje obseg kroga in pretvarjanje dolžinskih merskih enot. 49 odstotkov učencev zna pravilno uporabiti obrazec za obseg kroga, 45 odstotkov učencev pravilno upošteva desetkratni obseg kroga, 38 odstotkov učencev ga tudi pravilno izračuna in 28 odstotkov učencev pravilno pretvori enote za dolžino in pravilno interpretira svoj rezultat.

12. naloga preverja razumevanje in reševanje besedilnega problema, ki vključuje podobnost. 44 odstotkov pravilno ugotovi odnos med višino stebrov in dolžino sence, 35 odstotkov učencev uporabi pravilno strategijo pri reševanju problema o podobnih trikotnikih in 30 odstotkov učencev tudi pravilno izračuna neznani člen sorazmerja.

13. naloga preverja poznavanje lastnosti enakokrakega trikotnika in njihovo uporabo pri načrtovanju tega trikotnika. 75 odstotkov učencev pravilno uporabi skladnost stranic ali kotov enakokrakega trikotnika, 71 odstotkov učencev pravilno načrta in označi enakokraki trikotnik. 15 odstotkov učencev pa zna smiselno utemeljiti več rešitev naloge.

14. naloga preverja poznavanje in razumevanje odnosov med prostornino in površino okroglih in oglatih teles. 31 odstotkov učencev pozna in razume zvezo med prostornino valja in stožca, 67 odstotkov učencev zna izračunati površino piramide, 63 odstotkov pa površino prizme.

15. naloga preverja razumevanje in reševanje besedilnega problema, ki vključuje mrežo kocke z odvečnimi podatki. 51 odstotkov učencev pozna zvezo med mrežo kocke in njeno površino in zna izluščiti potrebne podatke, 45 odstotkov s temi podatki tudi računa z največ eno računsko napako, 27 odstotkov učencev nalogo tudi pravilno reši v celoti.

16. naloga preverja branje, prevajanje in interpretacijo stolpčnega diagrama v kompleksni situaciji in reševanje kompleksnejšega besedilnega problema z uporabo sklepnega računa. 68 odstotkov učencev zna pravilno prebrati stolpčni diagram in s tako pridobljenimi podatki izpolniti preglednico, 28 odstotkov učencev uporabi pravilno strategijo za izračun porabe goriva z uporabljenimi podatki iz diagrama ali preglednice in 39 odstotkov učencev pravilno interpretira svojo rešitev.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Opisi znanj za izbrana območja dosežkov se nanašajo na grafični prikaz dosežkov učencev na sliki 5.3.2.4 v prilogi.

Zeleno območje

Učenci usvajajo osnovno matematično znanje o številih, merjenju in podatkih.

Učenci znajo:

- seštevati, odštevati in množiti v množici celih števil (1.a naloga, 1.b naloga, 1.c naloga, 1.d naloga);
- v številskih izrazih s celimi števili upoštevati vrstni red računskih operacij (1.d naloga);
- računati vrednosti potenc z naravnim eksponentom (1.e naloga);
- rešiti enostopenjske besedilne probleme, rešljive s sklepanjem oziroma z uporabo premege sorazmerja (8. naloga);
- na tortnem diagramu prepoznati odstotni delež (7.a naloga);
- v zelo preprosti situaciji brati merilno skalo (6. naloga: točka 6.3 po točkovniku);
- brati vrednosti spremenljivk x in y v preglednici ter narisati ustrezne točke v dani koordinatni ravnini (10.a naloga);
- brati podatke v preglednici (3.a naloga).

Zgled: 8. naloga

Področje: števila

Kognitivno področje: izvajanje rutinskih postopkov

Zdenka je za 11 žogic plačala 3300 SIT. Koliko stane 7 takih žogic?

Reševanje:

Odgovor: _____

Rumeno območje

Učenci izvajajo rutinske postopke in uporabljajo ustrezne strategije reševanja v preprostih, znanih situacijah.

Učenci znajo:

- rešiti enostopenjske in dvostopenjske besedilne naloge, ki vključujejo osnovne računske operacije s celimi števili in ulomki (2. naloga, 9.a naloga, 9.b naloga);
- rešiti preprosto besedilno nalogo, povezano s procentnim računom (7. naloga: točki 7.1 in 7.2 po točkovniku);
- rešiti preprosto linearno enačbo (5.a naloga);
- z načrtovanjem in z uporabo lastnosti (enakokrakega) trikotnika dopolniti dano sliko do enakokrakega trikotnika (13.a naloga);
- uporabiti splošna obrazca za izračun površin prizme in piramide (14.b naloga);
- brati podatke s stolpčnega prikaza in jih vpisati v preglednico (16.a naloga).

Zgled: 9.a naloga in 9.b naloga

Področje: števila

Kognitivno področje: izvajanje rutinskih postopkov

Gospod Pevec je kupil televizor za 85000 tolarjev. Ob nakupu je plačal petino celotne cene, preostalo pa bo odplačeval v osmih enakih mesečnih obrokih brez obresti.

a) Koliko tolarjev je gospod Pevec plačal ob nakupu?

Odgovor: _____

b) Koliko tolarjev znaša ostanek dolga?

Odgovor: _____

Rdeče območje

Učenci uporabljajo ustrezne strategije reševanja v kompleksnih situacijah.

Učenci znajo:

- uporabiti kompleksne postopke pri reševanju večstopenjskih besedilnih problemov (15. naloga in 11. naloga);
- rešiti besedilno nalogo, povezano s procentnim računom (7. naloga);
- rešiti enačbo z ulomki (5.b naloga);
- izraziti neznano količino iz preproste geometrijske formule (5.b naloga);
- v enačbi prepoznati linearno odvisnost spremenljivk (10.b naloga);
- rešiti besedilni geometrijski problem z uporabo obsega kroga (11. naloga);
- rešiti geometrijski problem, povezan s površino kocke (15. naloga);
- prepoznati odvečne podatke v nalogi in izluščiti bistvene (15. naloga);
- v geometrijski besedilni nalogi prepoznati podobne trikotnike (12. naloga: točka 12.1 po točkovniku).

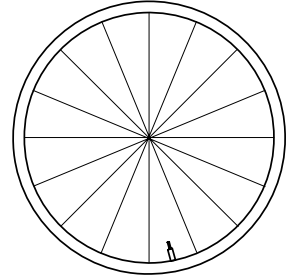
Zgled: 11. naloga

Področje: geometrija

Kognitivno področje: uporaba kompleksnih postopkov

Janko se je vozil s kolesom po šolskem dvorišču. Pri vožnji se je ventil zračnice na prednjem kolesu 10-krat zavrtil. Najmanj koliko metrov poti je prevozil, če je polmer prednjega kolesa 30 cm?

Reševanje:

Odgovor: Prevozil je _____ metrov dolgo pot.

Modro območje

Učenci rešujejo naloge z uporabo kompleksnih postopkov in problemskega znanja ter rešitve utemeljijo.

Učenci znajo:

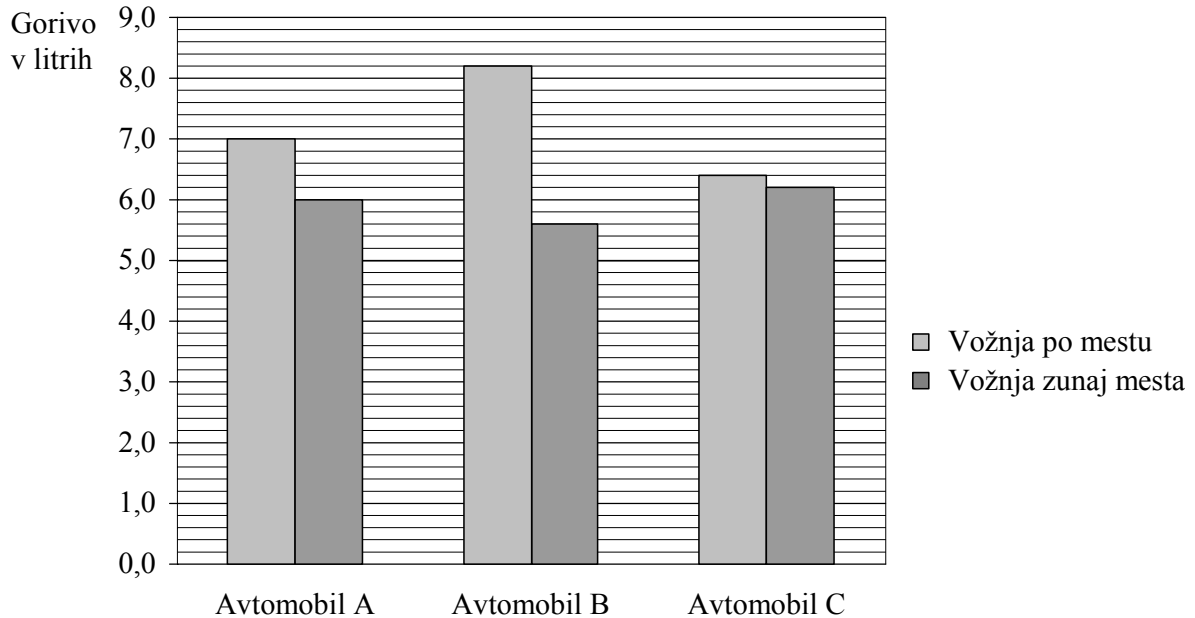
- rešiti problemsko nalogo, povezano z vsakdanjim življenjem (3. naloga);
- izračunati vrednost kvadratnega korena vsote naravnih števil (1.f naloga);
- v problemski situaciji uporabiti pojem rešitev enačbe in utemeljiti rešitev problema (4.a naloga in 4.b naloga);
- rešiti neenačbo z ulomkom (5.e naloga);
- izraziti neznano količino iz geometrijske formule (5.d naloga);
- brati merilne skale ter povezati votle in kubične mere (6. naloga);
- v besedilni nalogi prepoznati podobne trikotnike in rešiti problem o podobnosti (12. naloga);
- v dani situaciji uporabiti odnos med prostornino valja in stožca ter izračunati njuni prostornini (14.a naloga);
- organizirati in povezati podatke v tabeli in stolpčnem diagramu ter interpretirati prikaz in rešitev utemeljiti (16. naloga).

Zgled: 16. naloga

Področje: podatki

Kognitivno področje: problemska znanja

Diagram prikazuje porabo goriva na 100 km vožnje za tri različne tipe avtomobilov.

a) Izpolni preglednico.

	Vožnja po mestu	Vožnja zunaj mesta
	Poraba goriva na 100 km v litrih	Poraba goriva na 100 km v litrih
Avtomobil A	7,0	
Avtomobil B		
Avtomobil C		

b) V enem mesecu prevozimo 100 km po mestu in 500 km zunaj mesta. S katerim avtomobilom bi za to pot porabili najmanj goriva?

Odgovor utemelji z zapisom računov ali z opisom svojega razmišljanja.

Reševanje:

Odgovor: _____

4.2.6.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, tretje obdobje, naknadni rok

Struktura pisnega preizkusa

Predmetna komisija je v začetku opredelila strukturo preizkusa: čas reševanja, vsebinska področja, razmerje med taksonomskimi ravnmi nalog glede na Gagnejevo klasifikacijo znanja in glede na tipe nalog. V začetku postavljena struktura preizkusa je veljala tako za redni kot naknadni rok.

Čas reševanj preizkusa je 60 minut. Vsebinsko naloge pokrivajo števila, algebro, geometrijo, merjenje in obdelavo podatkov. Deleže, ki jih navedene vsebine zajemajo v preizkusih, smo določili v skladu z njihovimi deleži v učnem načrtu matematike in v skladu s pomenom, ki ga imajo ti deleži za splošno izobrazbo. Razmerje med vsebinskimi sklopi je: števila (30 odstotkov), algebra (20 odstotkov), geometrija (20 odstotkov), merjenje (15 odstotkov), podatki (15 odstotkov). Po Gagnejevi klasifikaciji znanja so v preizkusu naloge, ki preverjajo poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev (30 odstotkov), izvajanje rutinskih postopkov (25 odstotkov), uporabo kompleksnih postopkov (25 odstotkov), reševanje in raziskovanje problemov (20 odstotkov). V preizkusu so naloge zaprtega tipa, polodprtega tipa in odprtega tipa. V mrežnem diagramu pa so natančno opredeljeni še deleži minimalnih, temeljnih in zahtevnejših standardov, razmerje med kognitivnim ravnmi ter ocena težavnosti.

Racionalna analiza preizkusa naknadnega roka z vidika zastopanosti vsebinskih področij, ciljev in taksonomskih ravnmi nalog kaže, da preizkus tudi na naknadnem roku ustrezno pokriva z učnim načrtom opredeljene cilje in standarde znanja.

Dosežki pri preizkusu znanja ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok

Iz preglednice 4.2.6.4 je razvidno, da je nacionalno preverjanje znanja iz matematike ob koncu tretjega obdobja v naknadnem roku pisalo 135 učencev. Povprečno število doseženih točk je 30,6 ali 54,6 odstotka. Največje število točk (54) ali 96 odstotkov je dosegel en učenec, prav tako en učenec je dosegel najmanjše število točk (2) ali 4 odstotke vseh možnih točk. Indeks zanesljivosti preizkusa je 0,94.

Preglednica 4.2.6.4 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	135	Indeks težavnosti	0,55
Število postavk	56	Indeks zanesljivosti	0,94
Možne točke	56	Indeks diskriminativnosti	0,59
Povprečno št. točk	30,6		
Povprečno št. odstotnih točk	54,6		
Standardni odklon odstotnih točk	22,1		

Najbolj ločujejo med učenci z višjimi in učenci z nižjimi dosežki naslednje naloge: 1. naloga (ID 0,66), 2. naloga (ID 0,73), 3. naloga (ID 0,72), 6. naloga (ID 0,71), 9. naloga (ID 0,65), 13. naloga (ID 0,69), 14. naloga (ID 0,70). Najnižji indeks diskriminativnosti je pri 7. nalogi (ID 0,23). Glede na statistične rezultate lahko trdimo, da so naloge zelo dobro in premišljeno pripravljene in oblikovane. Kot celota je bila najslabše reševana 4. naloga (IT 0,25), najboljše pa 7. naloga (IT 0,76).

IT glede na tipe nalog

V preizkusu so bile naloge zaprtega tipa, polodprtega tipa in odprtega tipa. Najuspešnejši so bili učenci pri nalogah zaprtega tipa. Indeks težavnosti je pri teh nalogah 0,58. Sledijo naloge polodprtega tipa, pri katerih je indeks težavnosti 0,54. Podobno kot na rednem roku, so tudi na naknadnem roku učenci najslabše reševali naloge odprtega tipa, čeprav je bil indeks težavnosti na naknadnem roku pri teh nalogah 0,45 in je nekoliko višji kot pri rednem roku.

IT glede na področja

V preizkusu so bile naloge s področja števil, algebre, geometrije, merjenja in obdelave podatkov. Najbolj uspešni so bili učenci pri nalogah s področja merjenja. Indeks težavnosti pri teh nalogah je 0,61, kar je bolje kot na rednem roku. Dobro so reševali tudi naloge s področja geometrije. Indeks težavnosti pri geometriji je 0,5, kar je tudi bolje kot na rednem roku. Podoben uspeh kot na rednem roku so učenci dosegli pri algebri. Pri teh nalogah je indeks težavnosti tudi na naknadnem roku 0,48. Nekoliko nižji uspeh na naknadnem roku kot na rednem roku, beležimo pri številih in pri obdelavi podatkov. Pri številih je indeks težavnosti 0,54, pri obdelavi podatkov pa 0,53.

IT glede na taksonomske ravni

Po Gagnejevi klasifikaciji znanja so v preizkusu naloge, ki preverjajo poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, izvajanje rutinskih postopkov, uporabo kompleksnih postopkov ter reševanje in raziskovanje problemov. Najuspešnejši so bili učenci pri izvajanju rutinskih postopkov. Indeks težavnosti pri teh nalogah je 0,65. Indeks težavnosti pri poznavanju in razumevanju pojmov in dejstev je 0,54. Manj uspešni so bili učenci pri uporabi kompleksnih postopkov in pri reševanju in raziskovanju problemov. Indeks težavnosti pri teh nalogah je 0,44 oziroma 0,46. Ta indeks je nekoliko višji kot pri rednem roku.

IT glede na »navidezno težavnost«

Komisija za matematiko je opredelila tudi navidezno težavnost za posamezno nalogo. Izkazalo se je, da je bila komisija pri svoji oceni zelo realna. Naloge, ki jih je komisija opredelila za ultralahke, so učenci reševali 77-odstotno, lahke naloge 59-odstotno, srednje težke naloge 49-odstotno in težke naloge 36-odstotno.

4.2.6.3 Sklepna ugotovitev

Predmetna komisija za matematiko ugotavlja, da velika večina učencev uspešno izvaja različne matematične postopke in uporablja ustrezne strategije reševanja problemov v preprostih, znanih in tudi v kompleksnih situacijah. Nevralgično področje, ki izhaja iz dosežkov na obeh preizkusih, je merjenje, in to pri pretvarjanju merskih enot (pretvarjanje merskih enot sodi v preizkusu za drugo obdobje v modro območje) in pri povezovanju pridobljenih podatkov. Ob koncu tretjega obdobja opazimo težave še na področju specifičnih matematičnih znanj in to pri reševanju neenačb, pri razumevanju in pri uporabi algebrskih pojmov (rešitev enačbe) in na področju procesnih znanj pri interpretiranju in utemeljevanju rešitev, pri povezovanju podatkov in pri uporabi matematike v življenjskih situacijah. Pridobivanje teh znanj je kompleksen proces, ki od učencev zahteva aktivno učenje, postopno pridobivanje izkušenj in kognitivno zrelost, zato predlagamo, da se v šolsko prakso uvede še več odprtih problemov, medpredmetnega povezovanja, navajanje učencev na kritično in ustvarjalno mišljenje ter kreativnost.

Učenci so se tudi na naknadnem roku izkazali za uspešne pri izvajanju različnih matematičnih postopkov in pri uporabi teh postopkov v preprostih, znanih in tudi v kompleksnih situacijah. Izstopajočih nevrvalgičnih točk na naknadnem roku nismo zaznali. Tako kot pri rednem roku smo več težav opazili na področju procesnih znanj pri interpretiranju in utemeljevanju rešitev, povezovanju podatkov ter uporabi matematike v življenjskih situacijah. Sicer sta povprečna dosežka na rednem in naknadnem roku praktično enaka, beležimo pa nekatere razlike po posameznih vsebinskih področjih. Nekoliko višji dosežek na naknadnem roku je pri merjenju in pri geometriji, nižji kot v rednem roku pa pri obdelavi podatkov. Vendar pa bi lahko bila zaradi dejstva, da ne poznamo vzorca učencev na naknadnem roku, interpretacija dosežkov učencev neobjektivna.

Predmetna komisija za matematiko meni, da je dolgoročno program razvoja kurikuluma matematike odvisen tudi od nacionalnega programa razvoja vzgoje in izobraževanja, ki naj med drugim omogoči:

- sistematično spremljanje in posodabljanje kurikuluma na vseh ravneh izobraževanja;
- dolgoročni nacionalni program izobraževanja učiteljev;

- stabilni model nacionalnega preverjanja znanja, s katerim bi lahko v zaporednih letih ugotavljali trende znanja na nacionalni ravni in dosežke primerjali z mednarodnimi raziskavami;
- možnost oblikovanja individualnih programov za posamezne učence ali skupine (razvijanje osebnih potencialov posameznikov, odkrivanje nadarjenih učencev, pomoč učencem z učnimi težavami) – tudi zakonske podlage.

4.2.7 Predmetna komisija za biologijo

4.2.7.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, tretje obdobje

Utemeljitev preizkusa

Po sklepu ministra za šolstvo, izdanega dne 15. 3. 2006, je bila za tretji predmet nacionalnega preverjanja znanja ob koncu tretjega obdobja izbrana biologija. Nacionalno preverjanje znanja iz biologije je tako v šolskem letu 2005/2006 prvič opravljala vsa populacija devetošolcev.

Izhodišče preverjanja so bili učni načrt za naravoslovje za 7. razred in učna načrta za biologijo za 8. in 9. razred osnovne šole. Učni načrti zajemajo biološke vsebine, ki smo jih, ne glede na to, v katerem razredu so predpisane z učnim načrtom, združili v 4 sklope:

1. Celice, tkiva, organi, organski sistemi – njihove funkcije in delovanje (s poudarkom na človeku), to je predvsem snov 9. razreda (35 odstotkov).
2. Ekologija – ekosistemi, kar je snov 7. in 8. razreda (45 odstotkov):
 - raznolikost, prilagajanje in naravna selekcija,
 - kroženje snovi in pretok energije v ekosistemih,
 - življenjska pestrost,
 - spremembe v okolju in varstvo narave.
3. Sistematika z evolucijo, to je snov 8. razreda (15 odstotkov).
4. Pomen biologije kot vede o življenju (uporabna biologija), to je predvsem snov 8. razreda (5 odstotkov).

Delež, ki jih navedene vsebine zajemajo v preizkusih, smo določili v skladu z njihovimi deleži v učnih načrtih in s pomenom, ki ga imajo za splošno izobrazbo.

Cilje smo preverjali s preizkusom, ki ga je sestavljalo 20 nalog; od tega je bilo prvih 12 izbirnega tipa, nadaljnjih 8 nalog pa strukturiranih. Od strukturiranih jih je imelo pet po dve vprašanji, dve po tri vprašanja in eno po štiri vprašanja. Skupaj je bilo v preizkusu 32 nalog oziroma vprašanj, vsako pa je bilo ovrednoteno z 1 točko, kar pomeni, da je 32 točk predstavljalo 100 odstotkov.

V skladu s priporočili Državne komisije o sestavi preizkusa glede na taksonomske ravni je preizkus vseboval 30 odstotkov prve ravni (poznavanje), 35 odstotkov druge ravni (razumevanje in uporaba) in 35 odstotkov tretje ravni (samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje). Vse tri taksonomske ravni smo enakomerno porazdelili med prej navedene štiri sklope vsebin, upoštevajoč delež posameznega sklopa v preizkusu. Pri strukturiranih nalogah so si vprašanja sledila po zahtevnosti, od nižjih proti višjim taksonomskim ravnam.

Analiza dosežkov in opis dosežkov pri biologiji, redni rok

V rednem roku je preizkus opravljalo 20 830 učencev (glej preglednico 4.2.7.1). Zaradi prilagoditev preizkusa za tri učenke, ki so vključene v Prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, preglednica in analize njihovih podatkov ne vključujejo. V povprečju so dosegli 19,2 točke (61,9 odstotka), s tem, da je bil razpon od 0 do 31 točk (100 odstotkov), standardni odklon pa 4,7 točke (15,0 odstotka). Zaradi napake pri vprašanju 20.1, ki ni imelo nobenega pravilnega odgovora, smo to vprašanje pred vrednotenjem izločili iz obdelave in s tem maksimalno število točk v preizkusu zmanjšali z 32 na 31. Grafični prikaz dosežkov je na sliki 5.3.2.7 v prilogi.

Preglednica 4.2.7.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	20 830	Indeks težavnosti	0,62
Število postavk	32	Indeks zanesljivosti	0,75
Možne točke	31	Indeks diskriminativnosti	0,28
Povprečno št. točk	19,2		
Povprečno št. odstotnih točk	61,9		
Standardni odklon odstotnih točk	15,0		

Analiza merskih značilnosti preizkusa kaže, da je bila povprečna vrednost indeksa težavnosti vprašanj (IT) 0,62, razpon IT pa od 0,23 do 0,94. Če izhajamo iz priporočila (Za lažjo interpretacijo statistične analize mature. Državni izpitni center, 1997), naj bi bila večina vrednosti IT med 0,30 in 0,70, vidimo, da sta se dve vprašanji izkazali za bolj zahtevni (vprašanji 12 in 18.2), 14 pa jih je bilo manj zahtevnih. Vprašanje 12 je preverjalo faktografsko znanje: ali učenci ob koncu osnovnega šolanja razlikujejo med celičnim dihanjem in pljučnim dihanjem, torej med dvema za osnovnošolce dokaj zapletenima procesoma. Vprašanje 18.2 je preverjalo, ali učenci poznajo negativne posledice monokulturnega pridelovanja poljščin. Večina učencev je resda napisala vsaj eno posledico, za pravilni odgovor pa je bilo treba naštetih tri, in tu se je zataknilo. Zanimivo je pogledati tudi nadaljnjih 7 vprašanj, ki so jih učenci slabše reševali, čeprav IT še pade v območje med 0,30 in 0,70. Ta so preverjala podrobno faktografsko znanje (terminologijo), ki so ga učenci že pozabili (vprašanje 2), ali so zahtevala uporabo ali kombiniranje znanja v novih situacijah (vprašanja 14.1, 15.2, 16.1, 16.2, 17.2 in 20.3), vsebinsko pa so pokrivala zelo raznolika področja (avtomatizirane dejavnosti, celica v slani vodi, obračanje rastlin proti svetlobi, pomen kontrole pri poskusu, prehranjevalna verigo in hitrost premikanja živali).

Del vprašanj, ki jih je večina učencev uspešno rešila (IT več kot 0,70), je zahteval faktografsko znanje (vprašanja 1, 5, 7, 8, 11, 15.1), vendar preprostejše kot pri vprašanjih z nizkim IT, drugi del vprašanj, ki jih je večina učencev uspešno rešila pa je zahteval uporabo in kombiniranje znanja, kamor sodi tudi branje grafov in slik (vprašanja 13.3, 14.2, 17.1, 18.1, 19.1, 19.2, 19.3 in 19.4). Ugotovili smo, da so učenci nekatere vsebine iz različnih razlogov poznali bolje, kot smo predvidevali in so jih zato reševali uspešneje, to pa pomeni, da za to generacijo niso bile na tako visoki taksonomski ravni, kot smo jo zapisali v mrežnem diagramu.

Indeks diskriminativnosti (ID), ki nam pove, kako dobro vprašanje ločuje med bolj in manj uspešnimi učenci, je pri večini vprašanj zadovoljiv; ID je pri vseh vprašanjih pozitiven, pri večini vprašanj je večji od 0,2, le pri treh vprašanjih so vrednosti ID prenizke (ID je 0,05 oziroma 0,11). Nizek ID pri vprašanjih 11 in 12 je mogoče razložiti z visokim oziroma nizkim IT, pri vprašanju 6 pa je vrednost ID (0,05) kljub solidnemu IT (0,53) prenizka. To vprašanje smo postavili zato, ker smo že ob različnih drugih priložnostih ugotovili, da dobijo učenci zaradi velikega pomena fotosinteze, ki poteka samo pri rastlinah, vtis, da sta fotosinteza in dihanje alternativna procesa, eden naj bi potekal pri rastlinah, drugi pa pri živalih. Iz nizkega ID bi lahko sklepali: nekateri učitelji so dejstvu, da tudi rastline kot živa bitja dihaajo, posvetili potrebno pozornost, drugi pa ne, zato ta naloga ni ločila med bolj in manj uspešnimi učenci.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Opisi znanj za izbrana območja dosežkov se nanašajo na grafični prikaz dosežkov učencev na sliki 5.3.2.7 v prilogi.

Zeleno območje

Učenci usvojijo osnovno biološko znanje, prepoznajo nekatera dejstva in znajo razbrati podatke iz preprostih diagramov.

Učenci:

- prepoznajo vzrok za določene bolezni (1. naloga);
- poznajo splošne biološke pojme, kot so ogrožena rastlinska vrsta (5. naloga) in talni profil (8. naloga);

- imajo osnovna znanja o celici (15.1 naloga) in o organih (11. naloga);
- znajo najti način, kako olajšati stanje pri nepravilnem delovanju trebušne slinavke (13.3 naloga);
- znajo odčitati podatke s preprostih diagramov (18.1 naloga, 19.1 naloga) ter uporabiti znanje o preprostih pojmi v praktičnih situacijah (19.2 naloga);
- znajo v pisni obliki predlagati ukrepe za zaščito živali (19.4 naloga).

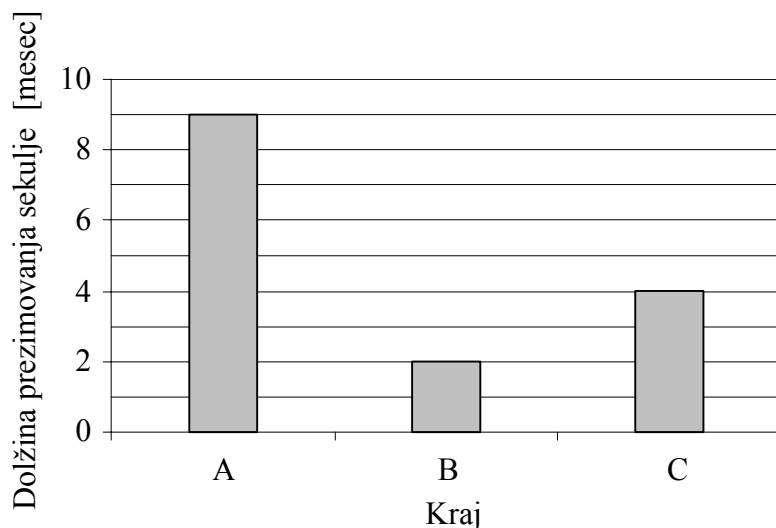
Zgled: 19.1 naloga in 19.2 naloga

Področje: ekosistemi

Naloga je preverjala sposobnost odčitavanja podatkov z diagrama in uporabo osnovnih bioloških pojmov v dani situaciji.

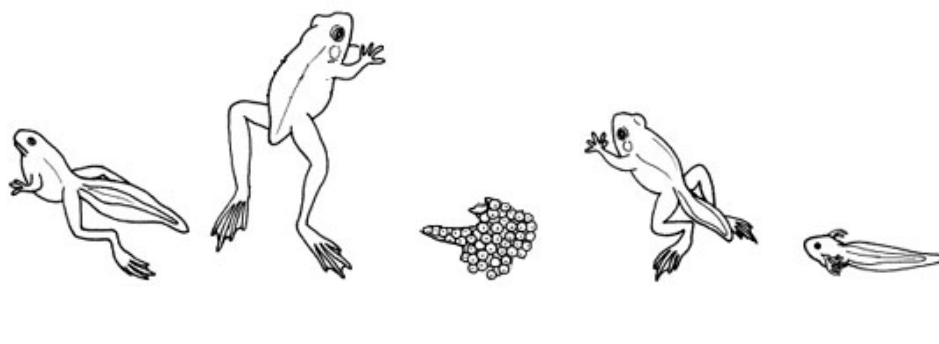
Žaba sekulja je ena od vrst dvoživk, ki živi tudi v Sloveniji. Sekulje prezimujejo različno dolgo, odvisno od podnebnih razmer. V predelih z milejšim podnebjem prezimujejo le en mesec do dva, v predelih s hladnejšim pa približno devet mesecev.

19.1 Stolpčni diagram prikazuje dolžino prezimovanja sekulj v treh krajih.

Zapiši črko stolpca, ki ponazarja prezimovanje sekulje na Finskem. _____

19.2 Spodnje slike prikazujejo stopnje v razvoju žabe, vendar so med seboj pomešane. Stopnje v razvoju razvrsti v pravilno zaporedje, tako da pod vsako sliko na prazno črto zapišeš številko od 1 do 5. Številka 1 naj označuje začetno stopnjo v razvoju, številka 5 pa končno.

Rumeno območje

Učenci uporabijo osnovno znanje in razumevanje v praktičnih situacijah ter prepoznajo in sporočajo osnovna biološka znanja.

Učenci:

- znajo uporabiti osnovno znanje o prehranjevalni verigi v novi situaciji (7. naloga);
- znajo uporabiti naučena dejstva v praktičnih situacijah in podatke povezovati v zaključke (14.2 naloga);
- prepoznajo nekatere značilnosti rastlin (17.1 naloga);
- s slike znajo razbrati ustrezne podatke in jih uporabiti za razlago (17.1 naloga);
- usvojijo osnovno znanje o posegih človeka v naravno okolje in so seznanjeni z nekaterimi vidiki varstva narave (19.3 naloga).

Zgled: 14.2 naloga

Področje: celice, tkiva, organi, organski sistemi – njihove funkcije in delovanje (s poudarkom na človeku)

Naloga je preverjala uporabo znanja o refleksih na primeru iz vsakdanjega življenja.

- 14.2** Kolesar mora v kočljivih situacijah primerno reagirati. Kakšen pomen imajo pri tem refleksni gibi?
-

Rdeče območje

Učenci uporabijo biološko znanje in razumevanje za razlago vsakdanjih pojavov ter izkazujejo razumevanje pojmov, ki so povezani z nekaterimi biološkimi sistemi in principi.

Učenci:

- poznajo nekatere skupne lastnosti vretenčarjev (3. naloga);
- razumejo funkcijo nekaterih človeških organov (10. naloga, 13.1 naloga);
- razumejo osnovno zakonitost delovanja ekosistemov (4. naloga);
- podajo kratke opise in razlage nekaterih vsakdanjih pojavov (14.1 naloga);
- pokažejo nekatera znanja, ki so potrebna za biološko (naravoslovno) raziskovanje (20.2 naloga);
- poznajo osnovne pogoje za življenje živali in znajo to vedenje uporabiti (20.2 naloga).

Zgled: 3. naloga

Področje: sistematika

Naloga je preverjala razumevanje skupnih značilnosti vretenčarjev.

Kaj imata skupnega delfin in tun?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Telo imata pokrito z luskami.
- B Dihata s škrgami.
- C Imata hrbtenico iz vretenc.
- D Njuni mladiči sesajo mleko.

Modro območje

Učenci razumejo nekatere kompleksne in abstraktne biološke pojme.

Učenci:

- znajo povezati informacije, ki jih prikazujejo slike (2. naloga, 16.1 naloga);
- znajo uporabiti vedenje o življenjskih procesih (6. naloga);
- razumejo funkcije organov in življenjske procese v organizmih (13.2 naloga);
- znajo razložiti nekatere procese, ki so pomembni za živa bitja (15.2 naloga);
- razumejo prehranjevalno verigo in znajo to vedenje uporabiti v novi situaciji (17.2 naloga);
- razumejo negativne posledice sodobnega kmetijstva in pokažejo ekološko osveščenost (17.2 naloga, 18.2 naloga);
- znajo uporabiti znanje in na primeru iz vsakdanjega življenja sklepati o vplivu nekaterih dejavnikov na hitrost premikanja živali (20.3 naloga).

Zgled: 18.2 naloga

Področje: sistematika

Naloga je preverjala razumevanje negativnih posledic monokulturne pridelave na naravo.

Insekticidi, ki jih uporabljamo pri zatiranju škodljivih žuželk, pobijajo tudi njihove plenilce in žuželke, ki oprahujejo cvetove. Število žuželk, oprasevalk cvetov in plenilk se zato v poljskih ekosistemih manjša, razmnožujejo pa se škodljivci, ker postajajo odporni proti insekticidom.

- 18.2** Število populacij odpornih vrst se povečuje tudi zaradi njihove velike rodnosti in obilice primerne hrane na poljih z monokulturami. Monokulturna pridelava poljščin ima veliko prednosti, pa tudi negativnih posledic. Zapiši tri primere negativnih posledic za naravo.

Analiza dosežkov in opis dosežkov pri biologiji, naknadni rok

Iz preglednice 4.2.7.2 je razvidno, da je nacionalno preverjanje znanja iz biologije v naknadnem roku pisalo 130 učencev. Povprečno število doseženih točk je 16,1 ali 50,4 odstotka.

Analiza merskih značilnosti preizkusa kaže, da je bila povprečna vrednost indeksa težavnosti vprašanj (IT) 0,50, razpon IT pa od 0,01 do 0,98. Vprašanjem, ki so jih učenci slabše reševali, je skupno to, da so zahtevala podrobno biološko znanje. Zaradi majhnega števila udeležencev splošnejših ugotovitev o dosežkih na nacionalnem preverjanju znanja v naknadnem roku ni moč izpeljati.

Preglednica 4.2.7.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	130	Indeks težavnosti	0,50
Število postavk	32	Indeks zanesljivosti	0,73
Možne točke	32	Indeks diskriminativnosti	0,29
Povprečno št. točk	16,2		
Povprečno št. odstotnih točk	50,4		
Standardni odklon odstotnih točk	13,0		

4.2.7.2 Sklepne ugotovitve

Analize kažejo, da so učenci približno enako uspešno reševali naloge izbirnega in strukturiranega tipa. Prav tako nismo opazili bistvenih razlik v uspešnosti pri reševanju nalog različnih taksonomskih ravni. Iz dosežkov tudi sklepamo, da učenci vse štiri vsebinske sklope obvladajo približno enako dobro, čeprav se zdi, da vendarle nekoliko slabše razumejo osnovne življenjske procese in zakonitosti znanstvenega raziskovanja. Pri interpretaciji vseh teh rezultatov moramo biti previdni, saj temeljijo na samo 31 nalogah in so zato lahko zavajajoči.

Pri vseh nalogah strukturiranega tipa se je pokazalo, da so učenci svoje odgovore zapisovali premalo jasno in domišljeno ter redko v celih povedih. Po podatkih, ki so nam jih posredovali učitelji, so imeli učenci za preizkus dovolj časa, pogosto so ga končali že prej kot v eni uri, torej temu verjetno ni botrovalo pomanjkanje časa.

V obdelavi imamo podrobno vsebinsko analizo odgovorov pri nalogah strukturiranega tipa, ki nam je sedanji sistem točkovanja ni omogočil sam po sebi. Pričakujemo, da bomo tako dobili informacije, ki nam bodo še natančneje osvetlile dobre strani in pomanjkljivosti v znanju naših osnovnošolcev.

V predmetni komisiji, ki je letos pripravljala preizkuse znanja iz biologije, so bile od skupaj štirih članic tri nove, to pa je po našem mnenju bistveno vplivalo na oblikovanje nalog. Poleg tega so bili v primerjavi s preteklimi leti drugačni tudi priporočeni deleži taksonomskih ravni in deleži vsebinskih sklopov, v prejšnjih letih so si biologijo učenci izbrali sami, v letošnjem letu pa ne, zato se nam primerjava letošnjega preizkusa s prejšnjimi ne zdi smiselna.

4.3 Ugotovitve in ocena Državne komisije o nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2005/2006

V skladu z zakonodajo je v šolskem letu 2005/2006 nacionalno preverjanje znanja potekalo ob koncu drugega in tretjega izobraževalnega obdobja. Ob koncu drugega obdobja je bilo preverjanje neobvezno, ob koncu tretjega pa obvezno za vse učence osnovne šole. Nacionalnega preverjanja znanja po 6. razredu so se lahko udeležili le učenci iz prvega in drugega kroga postopnega uvajanja devetletnega programa osnovne šole, to pomeni, da se ga je lahko udeležil le manjši del celotne populacije. Pri teh učencih smo preverjali znanje iz slovenščine (italijanščine, madžarščine), iz matematike in iz angleščine oziroma nemščine. Ob koncu tretjega obdobja pa smo poleg znanja slovenščine in matematike preverili še znanje biologije, ki je bila v tem šolskem letu izbrana kot tretji predmet.

Preizkusi so v tem šolskem letu trajali po 60 minut, izvedeni so bili v pisni obliki in so imeli enako taksonomsko strukturo: 30 odstotkov nalog se je nanašalo na znanje in poznavanje, 35 odstotkov na razumevanje in uporabo in 35 odstotkov na samostojno reševanje novih problemov, samostojno interpretacijo in vrednotenje. Sestava preizkusov in podrobnejša analiza dosežkov sta opisani v poročilih posameznih predmetnih komisij, na tem mestu pa v strnjeni obliki povzemamo le nekatere najbolj zanimive podatke.

4.3.1 Drugo izobraževalno obdobje

Svoje znanje je pri slovenščini preverilo 2277 učencev. Od maksimalno 40 točk so v povprečju dosegli 28,5 točke ali 71 odstotkov. To pomeni, da je indeks težavnosti na zgornji meji predvidenega razpona težavnosti za večino nalog, zato je mogoče ugotoviti, da je bil preizkus nekoliko prelahak, kar je razvidno tudi iz grafa na sliki 5.3.1.1 v prilogi. Predmetna komisija za slovenščino sicer ugotavlja, da so cilji in standardi iz učnega načrta, ki jih je mogoče preverjati pisno, doseženi v zadovoljivi meri. Noben cilj/standard posebej ne izstopa, razlike v dosežkih po posameznih sklopih in po posameznih nalogah znotraj sklopov so v skladu z zahtevnostjo ciljev oziroma standardov v učnem načrtu in v

skladu s taksonomsko zahtevnostjo nalog. Podrobnejši podatki o strukturi nalog, o njihovi težavnosti in o morebitnih posebnostih so – tako kot pri vseh drugih predmetnih komisijah – navedeni v poročilu predmetne komisije za slovenščino. Gledano v celoti, predmetna komisija dosežke učencev ocenjuje kot dobre.

Pri italijanščini se je nacionalnega preverjanja znanja udeležilo skupaj 12 učencev, ki so od 40 možnih točk v povprečju dosegli 22,9 točke. Predmetna komisija ta dosežek ocenjuje kot dober. Zaradi majhnega števila učencev podrobnejše analize niso mogoče.

Pri madžarščini sta se nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja udeležila le dva učenca, ki sta dosegla 60 odstotkov vseh možnih točk. Tako kot pri italijanščini tudi tukaj zaradi majhnega števila učencev niso možni splošnejši sklepi.

Nacionalno preverjanje znanja iz angleščine je opravljalo 2171 učencev. Maksimalno število točk, ki jih je bilo mogoče doseči, je bilo 40. Povprečno število doseženih točk je 29 (72,4 odstotka). Indeksi težavnosti za posamezne sklope nalog segajo od 0,49 pa do 0,79, za preizkus v celoti pa je indeks težavnosti 0,72. Predmetna komisija za angleščino ocenjuje dosežke učencev na nacionalnem preverjanju znanja kot dobre in v skladu s pričakovanji. Iz njih je razvidno, da učenci dobro obvladajo slušno zmožnost, da sledijo navodilom in tako zadovoljijo sporočilni namen naloge pisnega sporočanja in da so zmožni prepoznavanja osnovnega besedišča pri nalogi s slikovnim izhodiščnim besedilom. Manj so uspešni pri nalogah bralnega razumevanja, še posebno pa jim povzročata težave natančno branje in iskanje podrobnosti v besedilu. Prav tako ima večina učencev še težave pri zapisu besed in pri upoštevanju slovničnih pravil v pisnem izdelku, kar pa je del procesnega učenja. Tako kot pri slovenščini je tudi pri angleščini indeks težavnosti razmeroma visok in kaže na to, da je bil preizkus morda nekoliko prelahak. Razlog bi pa lahko bil tudi v tem, da so se k nacionalnemu preverjanju znanja iz angleščine prijavili pretežno bolj motivirani in uspešnejši učenci.

Nacionalnega preverjanja znanja iz nemščine se je udeležilo 176 učencev, ki so od 50 možnih v povprečju dosegli 40 točk (80 odstotkov). Indeks težavnosti celotnega preizkusa znanja je bil 0,80, indeks zanesljivosti pa 0,90. Če bi pri slovenščini in pri angleščini morda še lahko govorili o tendenci k prelahkemu preizkusu, pa lahko pri nemščini to rečemo z večjo zanesljivostjo.

Preizkus nacionalnega preverjanja znanja iz matematike je opravilo 2389 učencev. Povprečno število doseženih točk od možnih 50 je 39 točk, to pomeni 78 odstotkov. Indeks zanesljivosti preizkusa je 0,90. Tudi tukaj lahko ugotovimo, da je indeks težavnosti previsok in je bil preizkus torej prelahak. Vendar tudi tu lahko na to vpliva prostovoljnost udeležbe na preizkusu. Predmetna komisija ugotavlja, da utegne biti šibka točka, kot izhaja iz dosežkov, na področju merjenja, pri pretvarjanju merskih enot in pri povezovanju pridobljenih podatkov. Podobno sliko je pokazalo preverjanje znanja tudi ob koncu tretjega obdobja.

V šolskem letu 2005/2006 je preizkus nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja opravljalo 95 učencev s posebnimi potrebami: 64 učencev s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, 5 dolgotrajno bolnih učencev, 12 učencev z govorno-jezikovnimi motnjami, 3 naglušni in 4 slabovidni učenci, 10 gibalno oviranih učencev, 6 učencev z motnjami vedenja in osebnosti, 2 učenca z mejnimi intelektualnimi sposobnostmi in 10 učencev z lažjo motnjo v duševnem razvoju. Dva učenca sta imela zlom roke. Za vsako učenko oziroma učenca so šole predlagale treba prilagoditev preverjanja, Državni izpitni center pa je pripravil nabor možnih prilagoditev. Preizkus je potekal brez posebnosti.

4.3.2 Tretje izobraževalno obdobje

Nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine je v rednem roku opravljalo 20 689 učencev. Od možnih 60 točk so učenci povprečno dosegli 39,2 točke (65,4 odstotka). Standardni odklon je 17,7, indeks ločljivosti (diskriminativnosti) 0,76, indeks zanesljivosti pa 0,89. Edukometrični indeksi so torej v mejah dopustnega in kažejo na dobro sestavljen preizkus; grafična predstavitev dosežkov je na sliki

5.3.2.1 v prilogi. V naknadnem roku je preverjanje opravilo še 221 učencev, ki so v povprečju dosegli 33,6 točke (56 odstotkov). Standardni odklon je bil tu 19,7, indeks ločljivosti pa 0,80.

Predmetna komisija v svojih sklepnih ugotovitvah navaja, da je bila tako kot ob koncu drugega tudi ob koncu tretjega obdobja v skladu s pričakovanji nekoliko višja uspešnost reševanja nalog, ki preverjajo funkcionalne cilje/zmožnosti. Pri doseganju izobraževalnih ciljev so v skladu z zasnovno učnega načrta tako pri obravnavi neumetnostnih kot pri obravnavi umetnostnih besedil razlike v dosežkih nekoliko večje. Zanimiv je podatek, da so tudi učenci z nižjim skupnim dosežkom uspešno reševali taksonomsko zahtevnejše naloge in nekatere elemente v tvorbnih nalogah, ki so v preizkusih znanja najbolj nove in najbolj celovito preverjajo učenčevu sporazumevalno zmožnost.

Nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine se je ob koncu devetega razreda udeležilo 35 učencev. Od 60 možnih točk so v povprečju dosegli 26,5 točke, to pa kaže na nekoliko nižji uspeh kandidatov v primerjavi s slovenščino oziroma madžarščino. Po mnenju predmetne komisije za italijanščino to pove, da je bil preizkus snovno resda dobro zastavljen, da pa je bil prezahteven (indeks težavnosti je 0,44). Premalo naj bi bila zastopana osnovna kognitivna raven (prva raven), preveč točk pa je bilo namenjeno najvišji ravni (tretja raven). Potrebno pa se je strinjati s pripombo predmetne komisije, da je pri tako majhnem številu učencev, ki so sodelovali na preverjanju znanja, težko presojati, koliko so njihovi dosežki zanesljivi oziroma koliko je bil preizkus v resnici ustrezen.

Nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine se je v šolskem letu 2005/2006 udeležilo 32 učencev. Od možnih 60 točk so jih v povprečju dosegli 38, to znaša 64 odstotkov, indeks zanesljivosti je 0,94, indeks ločljivosti pa 0,82). Predmetna komisija dosežke ocenjuje kot zelo dobre. Preverjanje ob koncu drugega in ob koncu tretjega izobraževalnega obdobja je po mnenju komisije pokazalo, da učenci dobro obvladajo bralno razumevanje besedila, težave pa imajo pri pravopisu in z besediščem. Pomanjkljivosti so tudi v književnem znanju in pri samostojni tvorbi neumetnostnega besedila.

Nacionalno preverjanja znanja iz matematike je v rednem roku opravljalo 20 832 učencev. Od možnih 57 so v povprečju dosegli 31,3 točke ali 55 odstotkov, s standardnim odklonom 21,9. Večina nalog ima indeks težavnosti med 0,30 in 0,70, pri treh nalogah presega 0,70, pri eni nalogi pa znaša 0,20. Indeks zanesljivosti znaša 0,95, indeks ločljivosti pa 0,56. Glede na Gagnejevo klasifikacijo znanja so bili učenci najuspešnejši pri izvajanju rutinskih postopkov in pri poznavanju in razumevanju pojmov in dejstev. Indeks težavnosti pri teh nalogah je 0,68 oziroma 0,65. Manj uspešni so bili učenci pri uporabi kompleksnih postopkov, kjer je indeks težavnosti znašal 0,45. Pri reševanju in raziskovanju problemov je indeks težavnosti samo 0,29. Tudi pri matematiki so edukometrični indeksi v okviru sprejemljivega, to pa pomeni dobro sestavljen preizkus.

V naknadnem roku je preverjanje znanja iz matematike opravljalo še 135 učencev z zelo podobnimi dosežki in edukometričnimi indeksi. Indeks težavnosti je tako kot v rednem roku znašal 0,55, indeks zanesljivosti (0,94) pa je bil praktično tudi enak kot v rednem roku.

Predmetna komisija za matematiko ugotavlja, da velika večina učencev uspešno izvaja različne matematične postopke in uporablja ustrezne strategije reševanja problemov v preprostih, znanih in tudi kompleksnih situacijah. Tako kot ob koncu drugega obdobja pa je tudi tukaj nevrvalgično področje merjenje, in to pretvarjanje merskih enot in povezovanje pridobljenih podatkov. Kažejo se tudi nekatere težave na področju specifičnih matematičnih znanj, se pravi pri reševanju neenačb, pri razumevanju in pri uporabi algebraničnih pojmov ter na področju procesnih znanj pri interpretiranju in utemeljevanju rešitev, pri povezovanju podatkov in pri uporabi matematike v življenjskih situacijah. Predmetna komisija zato predlaga, da se v šolski praksi uvede še več odprtih problemov, medpredmetnega povezovanja in navajanja učencev na kritično in ustvarjalno mišljenje in kreativnost.

V rednem roku je nacionalno preverjanje znanja iz biologije opravilo 20 833 učencev. V povprečju so od 31 možnih dosegli 19 točk ali 62 odstotkov. Standardni odklon znaša 15,0 odstotnih točk (4,7 točke). Indeksi težavnosti pri različnih nalogah segajo od 0,23 do 0,94. Indeks ločljivosti je pri večini vprašanj še zadovoljiv (0,28), vendar pa je nizek indeks zanesljivosti (0,75). Distribucija dosežkov je resda nekoliko asimetrična, vendar kljub vsemu dokaj blizu normalni razporeditvi. Predmetna komisija na osnovi analize dosežkov ugotavlja, da so učenci približno enako uspešno reševali naloge

izbirnega in strukturiranega tipa in da ni bilo opaziti bistvenih razlik v uspešnosti pri reševanju nalog različnih taksonomskih ravni.

V naknadnem roku je opravljalo nacionalno preverjanje znanja iz biologije še 130 učencev. Tudi tu je bil indeks ločljivosti še zadovoljiv, indeks zanesljivosti pa pod 0,80 (0,73).

Nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja je opravljalo 495 učencev s posebnimi potrebami: 365 učencev s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, 36 dolgotrajno bolnih učencev, 34 učencev z govorno-jezikovnimi motnjami, 27 naglušnih in 17 slabovidnih učencev, 40 gibalno oviranih učencev, 14 učencev z motnjami vedenja in osebnosti, 7 učencev z mejnimi intelektualnimi sposobnostmi in 38 učencev z lažjo motnjo v duševnem razvoju. Tako kot ob koncu drugega obdobja so tudi tukaj šole za vsako učenko oziroma učenca predlagale potrebno prilagoditev preverjanja, Državni izpitni center pa je pripravil nabor možnih prilagoditev. Tudi pri opravljanju nacionalnega preverjanja znanja ob koncu tretjega obdobja ni bilo nobenih posebnosti. Med prilagoditvami je bil največkrat podaljšan čas opravljanja preizkusa.

Nacionalnega preverjanja znanja so se v šolskem letu 2005/2006 udeležile tudi tri učenke, ki so bile vključene v prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom. S pomočjo predmetnih komisij za slovenščino, za matematiko in za biologijo sta zanje pripravili prilagojene preizkuse specialni pedagoginji, ki poučujeta v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom. Prilagoditev se je nanašala na specifičnost učnih načrtov tega izobraževalnega programa. Preizkus iz biologije je bil prilagojen predmetu naravoslovje.

V šolskem letu 2005/2006 so bili v nacionalno preverjanje znanja prvič vključeni tudi vsi, ki so zaključevali program osnovne šole za odrasle. Preverjanje je v rednem roku opravilo 367 oseb in v naknadnem roku 19 oseb. Ob tej priložnosti je strokovna skupina za Program osnovne šole za odrasle pri Zvezi ljudskih univerz Slovenije izvedla kratko analizo, s katero so preverili potek preverjanja pri tej populaciji. Glavna ugotovitev je bila, da je kljub nekaterim nejasnostim preverjanje potekalo brez večjih težav. Vendar pa zveza opozarja na nekatere posebnosti programa osnovne šole za odrasle. To je predvsem vprašanje tretjega predmeta, ker tu predmeti niso enaki kot v redni osnovni šoli in pa specifični časovni razpored, saj nekateri udeleženci Programa osnovne šole za odrasle deveti razred zaključijo že konec januarja, nacionalno preverjanje pa se izvaja šele proti koncu šolskega leta.

4.3.3 Ocena kakovosti preizkusov

Preizkusi nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja ustrezajo splošnim kriterijem kakovosti: indeksi zanesljivosti se gibljejo med 0,83 (italijanščina) in 0,90 (nemščina, matematika). Število učencev, ki so se udeležili preverjanja iz italijanščine in zlasti iz madžarščine, je bilo zelo nizko, tako da podatki za ta predmeta niso zanesljivi.

Edukometrični indeksi nacionalnega preverjanja znanja ob koncu tretjega obdobja so v glavnem dobri in v okviru primernega. Odstopajo resda indeksi pri italijanščini in pri madžarščini, kar pa zaradi nizkega števila učencev pri teh dveh predmetih, nima nobenega posebnega pomena. Kot je bilo že omenjeno, nekoliko navzdol odstopa le indeks zanesljivosti pri biologiji, medtem ko sta tako pri slovenščini kot pri matematiki primerna. Če primerjamo indekse zanesljivosti v šolskem letu 2005/2006 z indeksi zanesljivosti v prejšnjem šolskem letu, lahko ugotovimo, da so letošnji resda nekoliko višji, da pa jih lahko imamo v grobem za približno enake. To velja tudi za biologijo, kjer je v šolskem letu 2004/2005 indeks zanesljivosti znašal 0,61.

Kot je razvidno iz grafov v razdelku 5.3 v prilogi so porazdelitve dosežkov pri vseh treh predmetih dokaj normalno razporejene, tako da imamo lahko tudi v tem pogledu letošnje preizkuse za dokaj dobre.

4.3.4 Objektivnost vrednotenja

Na objektivnost vrednotenja je mogoče sklepati na osnovi napak, ki so bile odkrite pri poizvedbah in vpogledih. Zanimivi so predvsem podatki o poizvedbah pri slovenščini, pri matematiki in pri biologiji ob koncu tretjega obdobja. Nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine in iz madžarščine se je namreč udeležilo le manjše število učencev, zaradi česar so podatki za ti skupini učencev manj zanesljivi.

Od učencev, ki so opravljali nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine, iz matematike in iz biologije v rednem roku, jih je uveljavilo pravico do poizvedbe približno 5 odstotkov. Ta podatek je mogoče razumeti kot še normalen. Primerjava med predmeti pa pokaže, da med tremi predmeti vendarle pomembneje izstopa slovenščina. Pri tem predmetu je bilo namreč treba prvotno oceno popraviti v sedmih odstotkih. Popravki so bili resda minimalni (v 78 odstotkih za eno točko), je pa kljub temu mogoče reči, da bi bil lahko v ozadju neki sistematičen dejavnik, ki pa ni bil prisoten pri drugih dveh predmetih, saj je bilo pri matematiki treba popraviti le nekaj čez dva, pri biologiji pa dobre štiri odstotke. V poročilu Zavoda RS za šolstvo lahko najdemo kar nekaj dejstev, ki bi lahko znižala motivacijo ocenjevalcev: tako so v šolskem letu 2005/2006 pri vrednotenju prvokrat sodelovali vsi učitelji predmeta, ki se je preverjal (prejšnja leta so bili izbrani), vrednotenje ni bilo več honorirano kot v preteklosti in nekateri učitelji so pred vrednotenjem dopoldne še poučevali. Vendar pa proti takšni razlagi govori podatek, da je bilo število napak pri drugih predmetih vendarle bistveno manjše in v okviru normale. Bolj se zdi verjetno, da je to le specifičnost preizkusov iz slovenščine: zahtevajo največ samostojno oblikovanih odgovorov, ki jih je pa težje oceniti. Zanimivo je, da je bilo treba pri slovenščini tudi v šolskem letu 2004/2005 v rednem roku popraviti 6 odstotkov vseh preizkusov. Razlaga, da je to specifičnost tega predmeta, kot je zapisano v Letnem poročilu o izvedbi nacionalnega preizkusa znanja 2004/2005, se zdi kar verjetna. Prav tako verjetna pa je tudi sugestija iz tega poročila, da bo treba v prihodnje posvetiti dodatno pozornost usposabljanju ocenjevalcev.

Razen pri slovenščini v rednem roku pa lahko za vse drugo vrednotenje rečemo, da je bilo kljub nekaterim neugodnim pogojem v okviru normale, to pomeni, da je tudi letošnje vrednotenje kljub nekaterim neugodnim okoliščinam potekalo dovolj dobro.

4.3.5 Še nekaj podatkov o nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2005/2006

Na Državnem izpitnem centru so bile poleg osnovnih narejene še nekatere dodatne analize. Med njimi nas zanimajo pregled skupnih dosežkov vseh šol, primerjava dosežkov po spolu in primerjava med posameznimi slovenskimi regijami.

Takoj pa moramo opozoriti na nekaj posebnosti, od katerih je odvisno pravilno razumevanje navedenih podatkov. Najprej se je treba zavedati, da analizirani dosežki pomenijo zgolj dodatne informacije. Točke, ki jih je dobila posamezna učenka ali učenec, pomenijo torej le tisti del znanja preverjanega predmeta, katerega je bilo mogoče ugotoviti s pisnim preizkusom. Zato dobljenih točk ni mogoče razumeti kot oceno, ki odraža celotno znanje pri nekem predmetu. Šolske ocene se lahko od dosežkov razlikujejo, ker odražajo tudi znanje, ki je dosegljivo le s praktičnim in/ali ustnim ocenjevanjem. Poleg tega vemo, da na šolski uspeh posamezne učenke ali učenca vpliva še niz dejavnikov, ki jih nacionalno preverjanje znanja nima pod nadzorom (npr. socialno-ekonomski status družine; izobrazba staršev; možnosti, ki jih daje širše socialno okolje, ipd.). Možno je torej, da se večina šol v neki regiji po svojih dosežkih pomembno razlikuje od večine šol v drugi regiji zaradi teh dejavnikov, ne pa zaradi kakovosti svojega dela. Kakovost dela na neki šoli, ki ima učence iz družin z manj ugodnim socialno-ekonomskim statusom, je tako lahko enaka ali celo višja kot na drugi šoli z bolj ugodnimi demografskimi pokazatelji, vendar pa dosežki na nacionalnem preverjanju znanja tega ne morejo pokazati.

Pri interpretaciji navedenih podatkov je zato treba biti zelo previden. Državna komisija lahko navede le to, kar je dobila na osnovi pripravljenih preizkusov, za bolj natančno, predvsem pa bolj zanesljivo interpretacijo pa bi potrebovali še druge podatke. Vendar pa bi mogli biti podatki dobra osnova za

usmerjanje prihodnjih raziskovalnih projektov, ki lahko bolj natančno povedo in pokažejo, kakšne so vzročne povezave med različnimi dejavniki, ki skupaj določajo kakovost našega vzgojno-izobraževalnega sistema. Državna komisija pa bo tudi v prihodnje poskušala bolj načrtno zbirati vse tiste podatke, ki jih je mogoče zajeti in s katerimi bo mogoče bolj zanesljivo interpretirati dobljene rezultate.

Kot prikazujejo grafični prikazi povprečnih dosežkov po šolah pri slovenščini na sliki 5.3.2.3, dosežkov pri matematiki na sliki 5.3.2.6 in dosežkov pri biologiji na sliki 5.3.2.9 (v prilogi), predstavljajo osnovne šole, ki so sodelovale pri nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2005/2006, pri vseh treh predmetih dokaj homogeno celoto. Razpršenost šol je nekoliko večja pri matematiki, pri slovenščini in pri biologiji pa je približno 80 odstotkov šol znotraj intervala 15-20 odstotkov doseženih točk. To samo po sebi resda ne pove ničesar o kakovosti dela na teh šolah, je pa znak, da so šole, kar zadeva kakovost dela, dokaj izenačene. Če vemo, da gre del variabilnosti dosežkov na račun dejavnikov, ki so zunaj dosega kakovostnega dela šol (npr. izobrazba staršev), potem ugotovljena razpršenost v resnici ni velika. Sklepamo lahko torej, da pri preverjanih predmetih naši učenci dobijo potemtakem približno enako kakovostno znanje, ne glede na to, kje v Sloveniji živijo, to pa se zdi dokaj spodbudno. Takšno stanje bi bilo dobro zadržati, saj zagotovo ne more biti v interesu države, da bi na ravni obveznega izobraževanja med različnimi šolami, kot posledica tega pa tudi med različnimi regijami nastajale prevelike razlike. To bi namreč pomenilo, da imajo učenci, ki obiskujejo takšne šole ali pa prebivajo v takšnih regijah, bistveno boljše možnosti za nadaljnje izobraževanje.

Zanimiva je tudi primerjava dosežkov po regijah (preglednica 5.3.2.1 za dosežke pri slovenščini, preglednica 5.3.2.2 za dosežke pri matematiki in preglednica 5.3.2.3 za dosežke pri biologiji). Tu vidimo, da so razlike med nekaterim regijami pri posameznih predmetih že morda na meji pomembnosti. K sreči velja to le za posamezne predmete, vendar lahko v nekaterih regijah vendarle opazimo neko splošno tendenco k doseganju nižjih dosežkov od državnega povprečja. Spet je treba opozoriti, da so lahko ugotovljene tendence prej posledica različnih socialno demografskih dejavnikov kot pa kakovosti šolskega sistema. Regije namreč glede splošne izobrazbe ali povprečnega življenjskega standarda zanesljivo niso izenačene. V tem trenutku slika ni zaskrbljujoča, posebno še zato ne, ker nam razpršenost šol glede na dosežke kaže, da je slovenski osnovnošolski prostor razmeroma homogen. Zagotovo pa je dobro biti pozoren na vse pomembnejše odklone tako navzgor kot tudi navzdol. Tako je lahko zanimivo vprašanje, zakaj so pri matematiki v pomurski regiji dosežki nekoliko nižji kot v drugih regijah.

Med dosežki obeh spolov ni pomembnih razlik, razen pri slovenščini. Zgolj na osnovi dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja te razlike ni mogoče zadovoljivo pojasniti, je pa lahko pomembna, saj ocene pri slovenščini v zadnjih letih osnovne šole odločajo o prehodu na višjo raven izobraževanja. Kot smo že omenili, je dosežek na nacionalnem preverjanju znanja le dodatna informacija in se nanaša le na tiste dimenzije znanja, ki jih je mogoče preveriti pisno. To bi lahko bilo zanimivo kot izhodišče za raziskovalno delo ustreznih institucij. V okviru nacionalnega preverjanja znanja bomo temu vprašanju tudi v prihodnje posvečali pozornost.

Pri drugih dveh predmetih, ki sta se v šolskem letu 2005/2006 preverjala poleg slovenščine, razlike med spoloma ni. V prejšnjem šolskem letu se je enaka tendenca kot pri slovenščini pokazala tudi pri matematiki. Tudi pri tem predmetu so učenke dosegle višje dosežke kot učenci. Vendar pa letošnji dosežki enih in drugih pri matematiki kažejo dokaj uravnoteženo sliko.

Gledano v celoti, lahko torej letošnje preverjanja znanja lahko ocenimo kot dobro. Kljub temu, da smo se v 9. razredu prvič srečali s celotno populacijo, je potekalo tako preverjanje na šolah kot vrednotenje preizkusov, pa tudi delo na Zavodu RS za šolstvo in na Državnem izpitnem centru brez večjih težav. Zadovoljni smo z odzivom šol in učencev tako v drugem kot v tretjem obdobju. Prve informacije smo lahko posredovali že takoj junija, preden so devetošolci zapustili šole, dodatne, ki lahko koristijo predvsem šolam, pa septembra. Rezultati nekaterih analiz, ki so nastale pozneje, pa so posredovani s tem poročilom. Psihometrični kazalci so dobri, zlasti za celotno populacijo, ki je preverjanje opravljala

ob koncu tretjega obdobja. Posebno se zdi ugoden podatek o dokaj visoki homogenosti osnovnih šol, medtem ko bo treba v prihodnje najti odgovor na vprašanje, zakaj so pri slovenščini učenke bolj uspešne od svojih vrstnikov.

Preizkuse zadnjega preverjanja znanja je seveda mogoče analizirati še bolj podrobno, kot smo naredili tukaj. Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli verjame, da bodo posamezna predmetna področja to naredila. Prav tako lahko opravijo dodatne analize tudi posamezne šole in tako ugotovijo, koliko dosegajo cilje, ki so si jih postavili. Ugotovitve, do katerih bodo prišli, pa jim lahko pomagajo tudi pri načrtovanju bolj kakovostnega dela v prihodnje.

5. PRILOGE

5.1 Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2005/2006

Podrobnejša navodila o šolskem koledarju za šolsko leto 2005/2006 – 2. del
Izvedba nacionalnega preverjanja znanja (NPZ) v osnovni šoli

2005/2006:

5. maj	(pet)	- NPZ iz slovenščine/italijanščine/madžarščine za 6. in 9. razred,
8. maj	(pon)	- NPZ iz tretjega predmeta (BIO),
9. maj	(tor)	- NPZ iz matematike za 6. in 9. razred,
10. maj	(sre)	- NPZ iz tujega jezika za 6. razred,
30. maj	(tor)	- razdelitev obvestil o dosežkih učencev pri NPZ za učence 6. razreda,
1. junij	(čet)	- NPZ iz slovenščine/italijanščine/madžarščine, naknadni rok, 9. razred,
2. junij	(pet)	- NPZ iz tretjega predmeta (BIO), naknadni rok, 9. razred,
5. junij	(pon)	- NPZ iz matematike, naknadni rok, 9. razred,
15. junij	(čet)	- razdelitev zaključnih spričeval za učence 9. razreda.

5.2 Člani organov za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja

5.2.1 Člani Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja

dr. Janez Bečaj, predsednik, UL, Filozofska fakulteta (od 15.9.2005)
dr. Mojca Štraus, namestnica, Pedagoški inštitut Ljubljana (od 15.9.2005)
Mojca Škrinjar, članica, Ministrstvo RS za šolstvo in šport (od 15.9.2005)
Marija Mojca Maleš, članica, Ministrstvo RS za šolstvo in šport (od 15.9.2005)
Katarina Rigler Šilc, članica, Osnovna šola Ledina, Ljubljana (od 5.12.2005)
mag. Milan Čotar, član, Zavod RS za šolstvo, OE Nova Gorica (od 15.9.2005)
mag. Franjo Kranjčevič, član, Državni izpitni center (od 15.9.2005)
Igor Selan, član, Osnovna šola Preserje, Preserje (od 15.9.2005)
Katja Arzenšek, Osnovna šola Spodnja Šiška, Ljubljana (od 15.9.2005 do 5.12.2005)

5.2.2 Člani predmetnih komisij za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja

slovenščina

dr. Martina Križaj Ortar, predsednica, UL, Pedagoška fakulteta (od 23.11.2005)
Milena Kerndl, namestnica - glavna ocenjevalka, Osnovna šola Maksa Durjave, Maribor (od 23.11.2005)
Katja Arzenšek, članica, Osnovna šola Spodnja Šiška, Ljubljana (od 23.11.2005)
Mojca Cestnik, članica, Osnovna šola Polzela, Polzela (od 23.11.2005)
Vida Gomivnik Thuma, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23.11.2005)
dr. Mateja Pezdirc Bartol, članica, UL, Filozofska fakulteta (od 10.1.2006)
Darinka Rosc Leskovec, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Slovenj Gradec (od 28.3.2001)
mag. Saška Štumberger, članica, UL, Filozofska fakulteta (od 23.11.2005 do 17. 3. 2006)
Tina Žagar Pernar, članica, Osnovna šola Naklo, Naklo (od 23.11.2005)
Milena Čuden, članica, Osnovna šola Matije Čopa, Kranj (od 17.3.2006)

italijanščina

mag. Nives Zudič Antonič, predsednica, UP, Fakulteta za humanistične študije, Koper (od 23.11.2005)
Marino Maurel, namestnik - glavni ocenjevalec, Scuola Elementare Dante Alighieri, Izola (od 23.11.2005)
Franca Chersicla, članica, Scuola Elementare Vincenzo de Castro, Piran (od 23.11.2005)
dr. Sergio Crasnich, član, Zavod RS za šolstvo, OE Koper (od 23.11.2005)
Klara Klarič, članica, Scuola Elementare Pier Paolo Vergerio il Vecchio, Koper (od 23.11.2005)
Neva Šečerov, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Koper (od 23.11.2005)

madžarščina

Mária Pисnjak, predsednica, Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota (od 23.11.2005)
Zita Lebar Nedelko, namestnica - glavna ocenjevalka, Dvojezična osnovna šola I. Lendava, Lendava (od 23.11.2005)
Valika Balaško, članica, Dvojezična osnovna šola I. Lendava, Lendava (od 23.11.2005)
dr. Anna Forgács, članica, Pedagoški inštitut Budimpešta, Madžarska (od 23.11.2005)
Elizabeta Gaal, članica, Dvojezična Osnovna šola Prosenjakovci, Prosenjakovci (od 23.11.2005)
Valeria Varga, članica, Dvojezična Osnovna šola Dobrovnik, Dobrovnik (od 23.11.2005)

angleščina

dr. Karmen Pižorn, predsednica, UL, Pedagoška fakulteta (od 23.11.2005)
Darinka Šaubah Kovič, namestnica - glavna ocenjevalka, Osnovna šola Majde Vrhovnik, Ljubljana (od 22.12.2005)
Emika Asani, članica, Osnovna šola Bežigrad, Ljubljana (od 23.11.2005)
Jelka Čeligoj, članica, Osnovna šola Pivka, Pivka (od 23.11.2005)
Mojca Jerala Bedenk, članica, Osnovna šola Vižmarje-Brod, Ljubljana (od 23.11.2005)

Magdalena Novak, članica, Osnovna šola Šempeter v Savinjski dolini, Šempeter (od 23.11.2005)
Mojca Kolin, Osnovna šola Frana Roša, Celje (od 23.11.2005)
dr. Dianne Wall, članica, Lancaster University, Lancaster, Velika Britanija (od 23.11.2005)
Barbara Lesničar, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 19.12.2005)

nemščina

dr. Vesna Kondrič Horvat, predsednica, UM, Pedagoška fakulteta (od 23.11.2005)
Breda Premzl, namestnica - glavna ocenjevalka, Osnovna šola Starše, Starše (od 23.11.2005)
Nada Holc, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 23.11.2005)
Olga Hull, članica, Osnovna šola Kuzma, Kuzma (od 23.11.2005)
Brigita Lovenjak, članica, Osnovna šola II Murska Sobota, Murska Sobota (od 23.11.2005)
Danica Števančec, članica, Osnovna šola Dol pri Ljubljani, Dol pri Ljubljani (od 23.11.2005)

matematika

dr. Amalija Žakelj, predsednica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23.11.2005)
Sonja Kosič, namestnica - glavna ocenjevalka, Osnovna šola Antona Žnideršiča, Ilirska Bistrica (od 23.11.2005)
Barbara Japelj Pavešič, članica, Pedagoški inštitut Ljubljana (od 23.11.2005)
Nada Marčič, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23.11.2005)
Nada Nikolič, članica, Osnovna šola Vojke Šmuc, Izola (od 23.11.2005)
dr. Zvonko Perat, član, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23.11.2005)
Boštjan Repovž, član, Osnovna šola Krmelj, Krmelj (od 23.11.2005)
Vesna Vršič, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota (od 23.11.2005)

fizika

dr. Jure Bajc, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta (od 23.11.2005)
Branko Bezec, namestnik - glavni ocenjevalec, Osnovna šola Gornja Radgona, Gornja Radgona (od 23.11.2005)
Uroš V. Brdar, član, Osnovna šola Antona Ukmarja, Koper (od 23.11.2005)
Vinko Udir, član, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23.11.2005)

biologija

dr. Jelka Strgar, predsednica, UL, Biotehniška fakulteta (od 23.11.2005)
Bernarda Sopčič, namestnica - glavna ocenjevalka, Osnovna šola Šempeter v Savinjski dolini, Šempeter v Savinjski dolini (od 23.11.2005)
Anka Zupan, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 23.11.2005)
Tatjana Žgank Meža, članica, Prva osnovna šola Žalec, Žalec (od 23.11.2005)

kemija

dr. Saša Aleksij Glažar, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta (od 23.11.2005)
mag. Mihaela Mrzlikar, namestnica - glavna ocenjevalka, Osnovna šola Ledina, Ljubljana (od 23.11.2005)
mag. Mariza Skvarč, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Nova Gorica (od 23.11.2005)
Violeta Stefanovik, članica, Osnovna šola Franceta Bevka, Ljubljana (od 23.11.2005)

geografija

dr. Franc Lovrenčak, predsednik, UL, Filozofska fakulteta (od 23.11.2005)
Fikreta Marković, namestnica - glavna ocenjevalka, Osnovna šola Franceta Bevka, Ljubljana (od 23.11.2005)
Karmen Cunder, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23.11.2005)
Erika Čivre, članica, Dvojezična osnovna šola I. Lendava, Lendava (od 23.11.2005)
Helena Maglica Susman, članica, Scuola Elementare Vincenzo de Castro, Piran (od 23.11.2005)
Jelka Zamuda, članica, Osnovna šola Dušana Flisa, Hoče (od 23.11.2005)

zgodovina

dr. Janko Prunk, predsednik, UL, Fakulteta za družbene vede (od 23.11.2005)
mag. Pavla Karba, namestnica - glavna ocenjevalka, Osnovna šola Ivana Cankarja, Maribor (od 23.11.2005)
Vilma Brodnik, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23.11.2005)
Silvia Hardi, članica, Dvojezična osnovna šola I. Lendava, Lendava (od 23.11.2005)
Marjan Rode, član, Osnovna šola Bičevje, Ljubljana (od 23.11.2005)
Deborah Rogoznica, članica, Scuola Elementare Pier Paolo Vergerio il Vecchio, Koper (od 23.11.2005)

likovna vzgoja

dr. Matjaž Duh, predsednik, UM, Pedagoška fakulteta (od 23.11.2005)
Marija Cenc, namestnica - glavna ocenjevalka, II. Osnovna šola Celje, Celje (od 23.11.2005)
Silva Karim, članica, Osnovna šola Col, Col (od 23.11.2005)
Andrej Velikonja, član, Osnovna šola Sladki vrh, Sladki vrh (od 23.11.2005)

glasbena vzgoja

dr. Branka Rotar Pance, predsednica, UL, Akademija za glasbo (od 23.11.2005)
Sonja Čibej, namestnica - glavna ocenjevalka, Osnovna šola Grm, Novo mesto (od 23.11.2005)
mag. Milka Ajtnik, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 23.11.2005)
Palmira Klobas Pečnik, članica, Osnovna šola Savsko naselje, Ljubljana (od 23.11.2005)
Mira Prel, članica, Osnovna šola Franca Lešnika-Vuka Slivnica, Orehova vas (od 23.11.2005)
Tanja Vajda, Dvojezična osnovna šola I. Lendava, Lendava (od 23. 11. 2005 do 28. 3. 2006)
Aleksandar Gradinac, Osnovna šola Dušana Muniha, Most na Soči (od 28. 3. 2006)
Eleonora Matijašič, Scuola Elementare Dante Alighieri, Izola (od 28. 3. 2006)

športna vzgoja

dr. Stanislav Pinter, predsednik, UL, Fakulteta za šport (od 23.11.2005)
Marica Žakelj, namestnica - glavna ocenjevalka, Osnovna šola Franceta Bevka, Ljubljana (od 23.11.2005)
Andrej Karničar, član, Osnovna šola Matije Valjavca, Preddvor (od 23.11.2005)
Breda Lorenci, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 23.11.2005)

državljska vzgoja in etika

dr. Irena Šumi, predsednica, Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana (od 23.11.2005)
Ana Hrovat, namestnica - glavna ocenjevalka, Osnovna šola Valentina Vodnika, Ljubljana (od 23.11.2005)
Milena Fekonja, članica, Osnovna šola Spodnja Šiška, Ljubljana (od 23.11.2005)
Rado Kostrevc, član, Osnovna šola Krmelj, Krmelj (od 23.11.2005)
Urška Margan, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 19.12.2005)
dr. Natalija Komljanc, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23.11.2005 do 19.12.2005)

tehnika in tehnologija

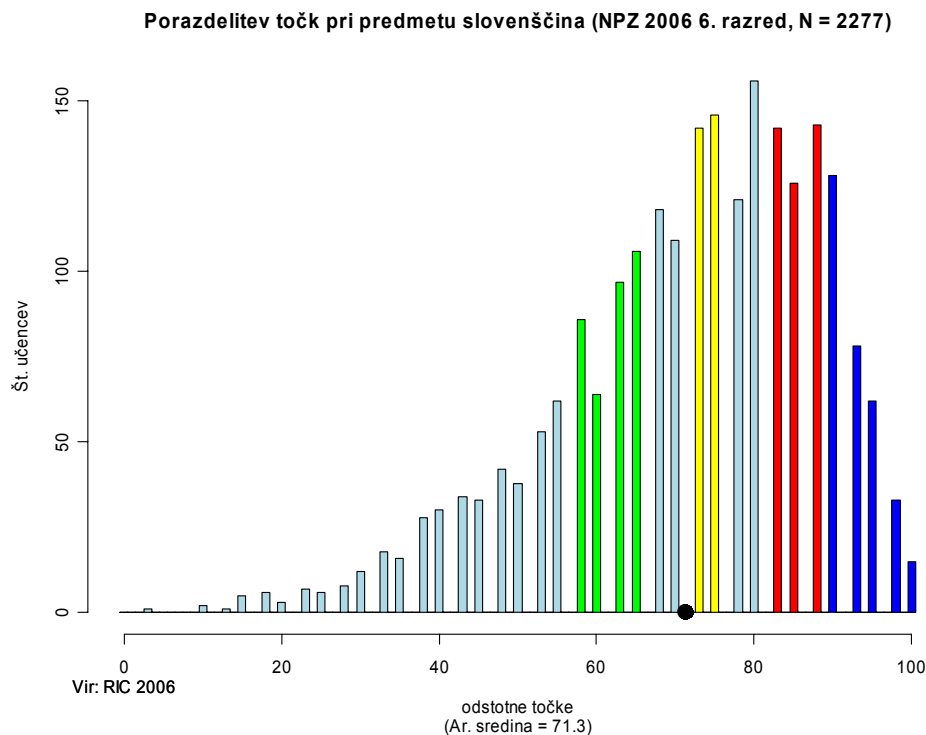
dr. Amand Papotnik, predsednik, UM, Pedagoška fakulteta (od 23.11.2005)
Jana Tomažin, namestnica - glavna ocenjevalka, Osnovna šola Louisa Adamiča, Grosuplje (od 23.11.2005)
Franko Florjančič, član, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 23.11.2005)
Ludvik Hajdinjak, član, Osnovna šola prof. dr. Josipa Plemlja Bled, Bled (od 23.11.2005)

5.3 Grafični prikazi dosežkov nacionalnega preverjanja znanja 2005/2006

V tem razdelku so predstavljeni grafični prikazi dosežkov nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja, na katere se nanašajo analize in ocene predmetnih komisij in Državne komisije v četrtem poglavju. Za dosežke nacionalnega preverjanja znanja ob koncu tretjega obdobja smo pripravili grafične prikaze dosežkov vseh učencev pri slovenščini, matematiki in biologiji z obarvanimi izbranimi območji dosežkov, za katere so bili pripravljene kvalitativni opisi znanj. Za to populacijo smo pripravili tudi primerjave dosežkov po spolu in po geografskih regijah v Sloveniji. Za dosežke nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja pri slovenščini, matematiki in angleščini pa smo pripravili le grafične prikaze dosežkov vseh učencev z obarvanimi območji. Drugih primerjav nismo pripravili, saj gre za populacijo učencev s šol, ki so v uvajanje devetletnega programa vstopile med prvimi in zato iz njihovih dosežkov ne moremo sklepati o primerjavah na ravni celotne populacije učencev. Te primerjave bodo pripravljene, ko bo v nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja vključena vsa ali vsaj velika večina populacije učencev 6. razreda.

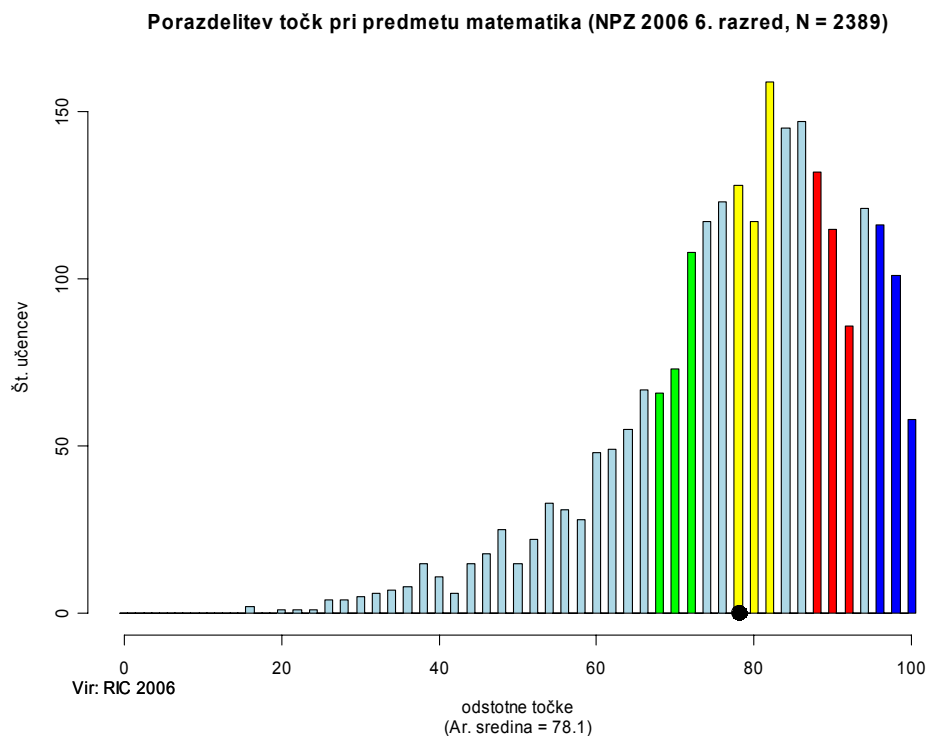
5.3.1 Grafični prikazi dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, drugo obdobje

Slika 5.3.1.1 Porazdelitev odstotnih točk pri slovenščini z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje

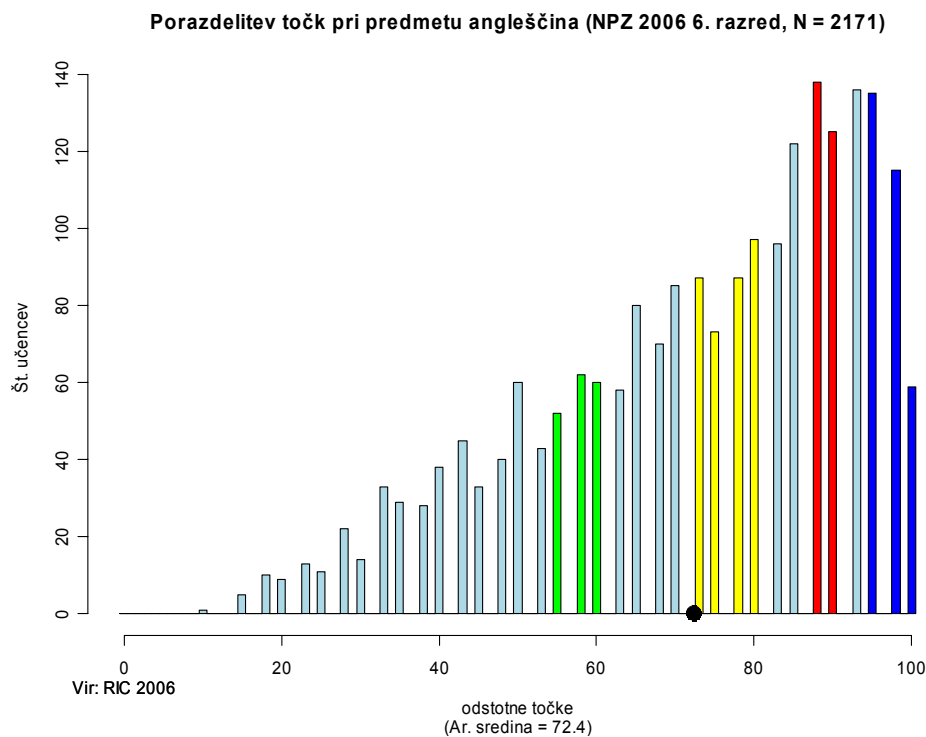
Interpretacije dosežkov na osnovi tega grafičnega prikaza sta pripravili Predmetna komisija za slovenščino in Državna komisija v 4. poglavju na straneh 41, 44 in 92.

Slika 5.3.1.2 Porazdelitev odstotnih točk pri matematiki z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje

Interpretacije dosežkov na osnovi tega grafičnega prikaza sta pripravili Predmetna komisija za matematiko in Državna komisija v 4. poglavju na straneh 69, 71 in 93.

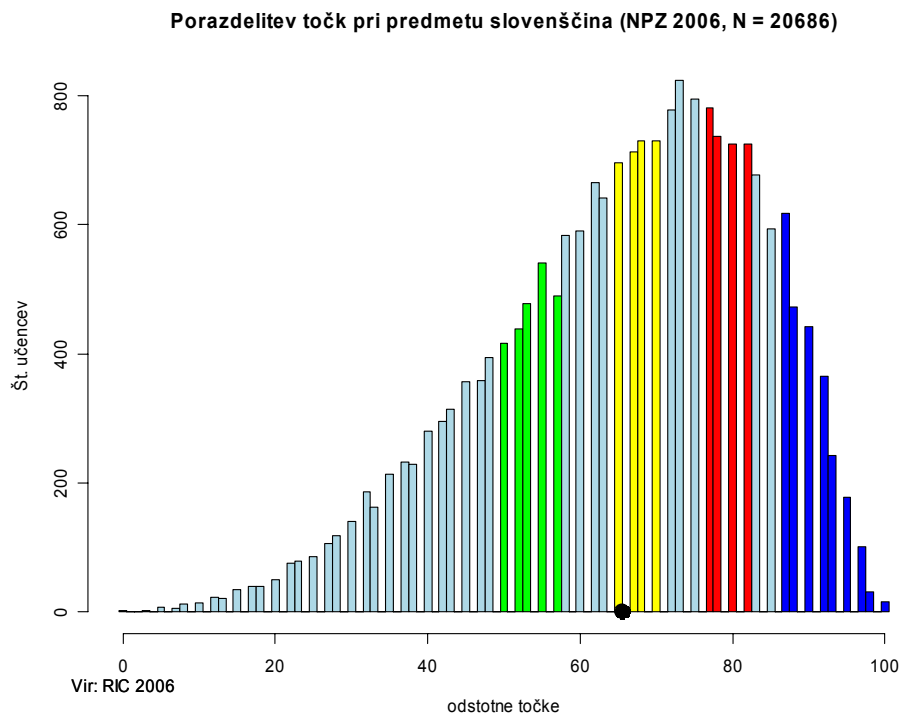
Slika 5.3.1.3 Porazdelitev odstotnih točk pri angleščini z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje

Interpretacije dosežkov na osnovi tega grafičnega prikaza sta pripravili Predmetna komisija za angleščino in Državna komisija v 4. poglavju na straneh 61, 63 in 93.

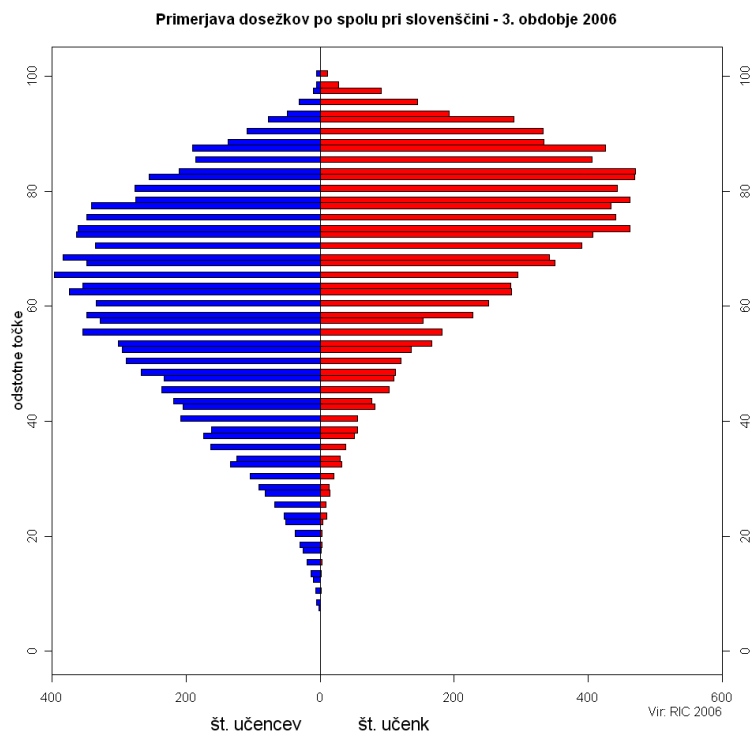
5.3.2 Grafični prikazi dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, tretje obdobje

Slika 5.3.2.1 Porazdelitev odstotnih točk pri slovenščini z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

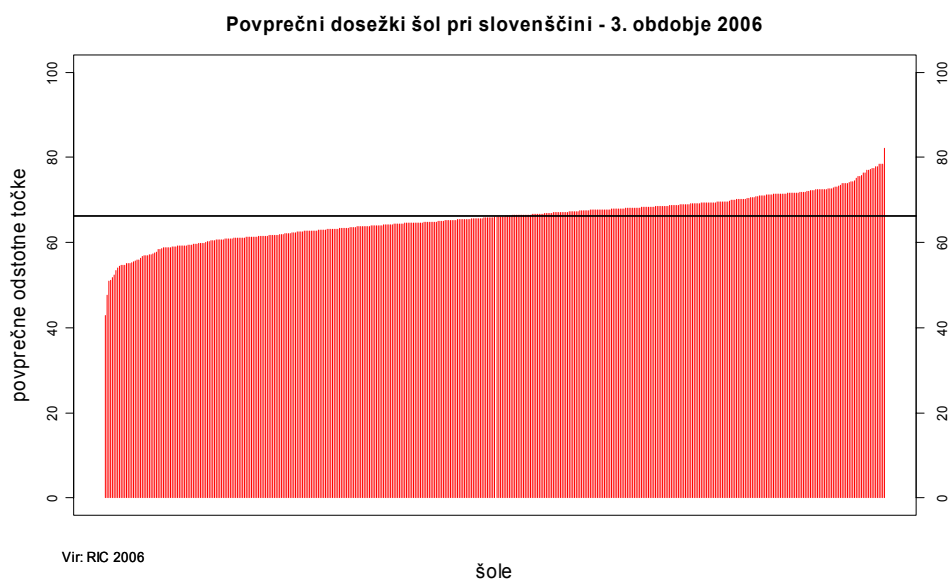
Interpretacije dosežkov na osnovi tega grafičnega prikaza sta pripravili Predmetna komisija za slovenščino in Državna komisija v 4. poglavju na straneh 47, 51 in 93.

Slika 5.3.2.2 Primerjava porazdelitve dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, tretje obdobje

Interpretacije dosežkov na osnovi tega grafičnega prikaza sta pripravili Predmetna komisija za slovenščino in Državna komisija v 4. poglavju na straneh 54 in 97.

Slika 5.3.2.3 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini, tretje obdobje

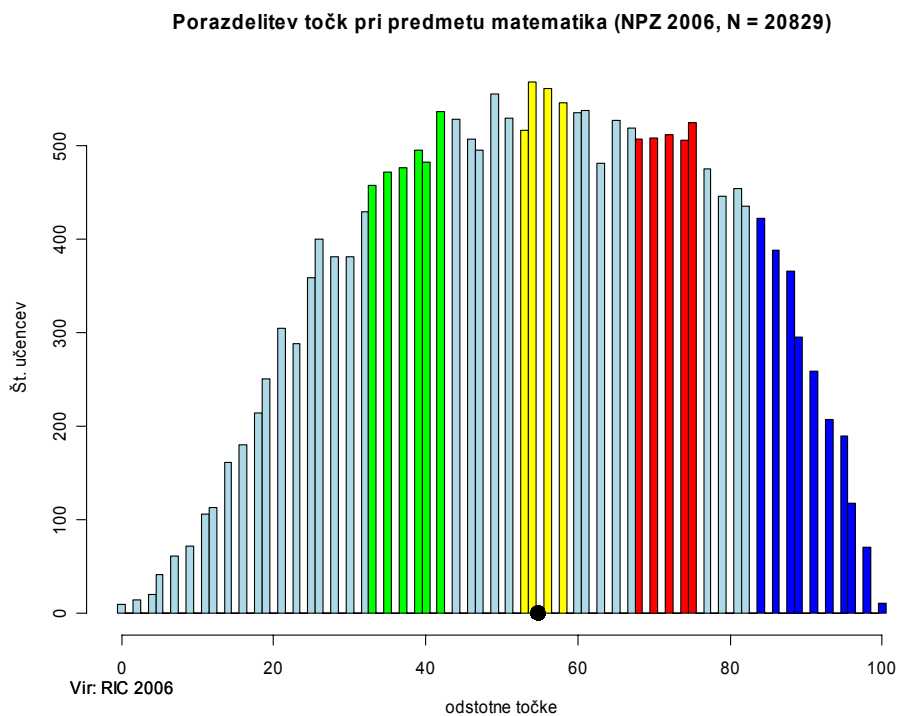
Interpretacije dosežkov na osnovi tega grafičnega prikaza je pripravila Državna komisija v 4. poglavju na strani 97.

Preglednica 5.3.2.1 Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, tretje obdobje

regija	povprečni dosežek	standardni odklon	število učencev
Gorenjska regija	67,1	16,9	2176
Goriška regija	67,7	16,9	1230
Jugovzhodna Slovenija	66,6	17,7	1243
Koroška regija	67,7	16,4	768
Notranjsko-kraška regija	67,0	17,2	518
Obalno-kraška regija	63,8	16,7	831
Osrednjeslovenska regija	67,8	16,8	5454
Podravska regija	63,7	18,2	3082
Pomurska regija	63,5	17,2	1109
Savinjska regija	65,5	17,1	2699
Spodnjeposavska regija	64,0	17,8	726
Zasavska regija	66,7	17,3	435

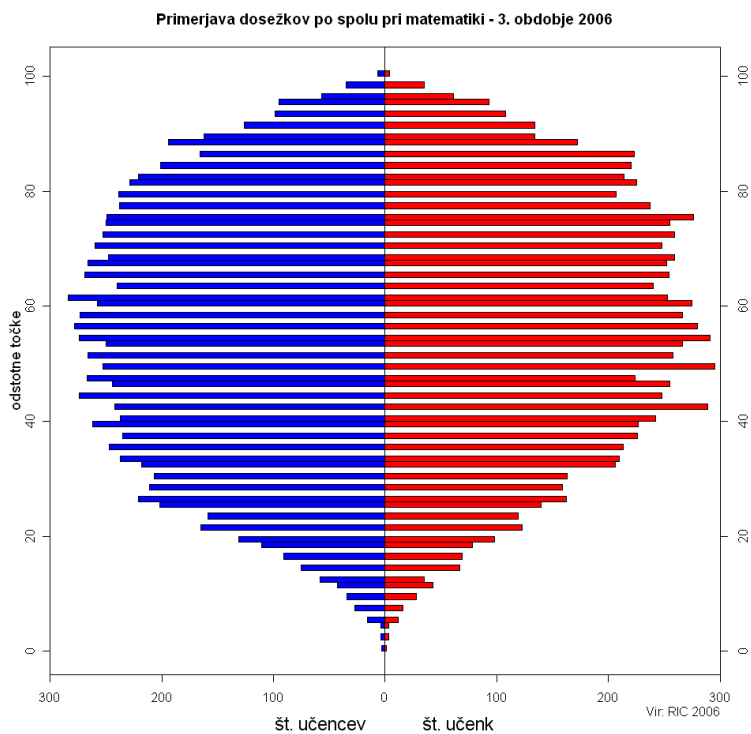
Interpretacije dosežkov na osnovi te preglednice je pripravila Državna komisija v 4. poglavju na strani 97.

Slika 5.3.2.4 Porazdelitev odstotnih točk pri matematiki z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

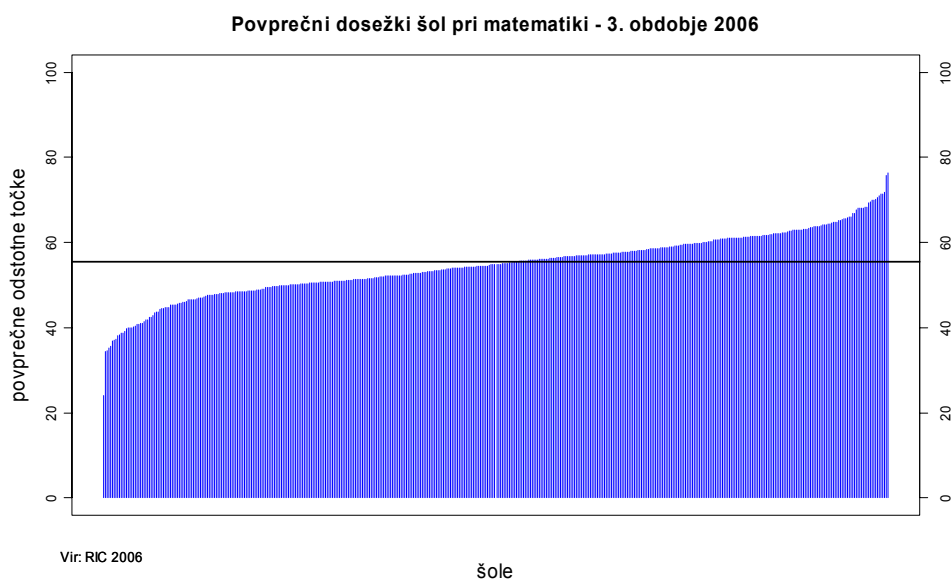
Interpretacije dosežkov na osnovi tega grafičnega prikaza sta pripravili Predmetna komisija za matematiko in Državna komisija v 4. poglavju na straneh 78, 81 in 94.

Slika 5.3.2.5. Primerjava porazdelitve dosežkov učenk in učencev pri matematiki , tretje obdobje

Interpretacije dosežkov na osnovi tega grafičnega prikaza je pripravila Državna komisija v 4. poglavju na strani 97.

Slika 5.3.2.6 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki, tretje obdobje

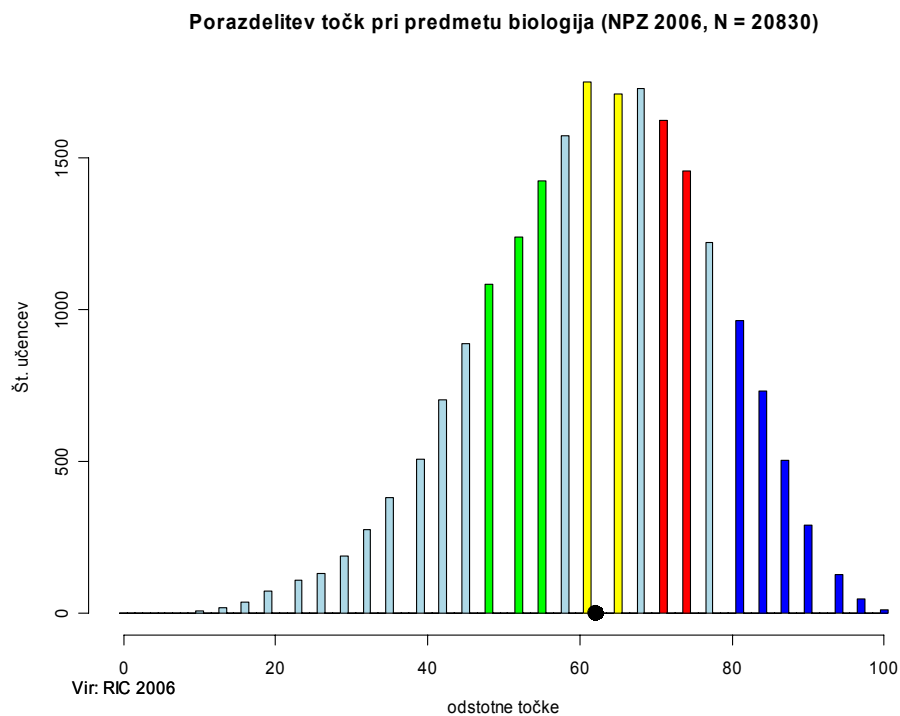
Interpretacije dosežkov na osnovi tega grafičnega prikaza je pripravila Državna komisija v 4. poglavju na strani 97.

Preglednica 5.3.2.2 Porazdelitev dosežkov pri matematiki po regijah, tretje obdobje

regija	povprečni dosežek	standardni odklon	število učencev
Gorenjska regija	56,2	21,2	2184
Goriška regija	58,9	20,4	1223
Jugovzhodna Slovenija	55,2	21,3	1251
Koroška regija	55,5	21,5	771
Notranjsko-kraška regija	57,2	21,3	527
Obalno-kraška regija	54,9	21,6	873
Osrednjeslovenska regija	58,6	21,6	5495
Podravska regija	52,2	22,1	3080
Pomurska regija	47,7	21,7	1141
Savinjska regija	54,5	21,4	2711
Spodnjeposavska regija	52,6	20,8	726
Zasavska regija	54,6	20,9	436

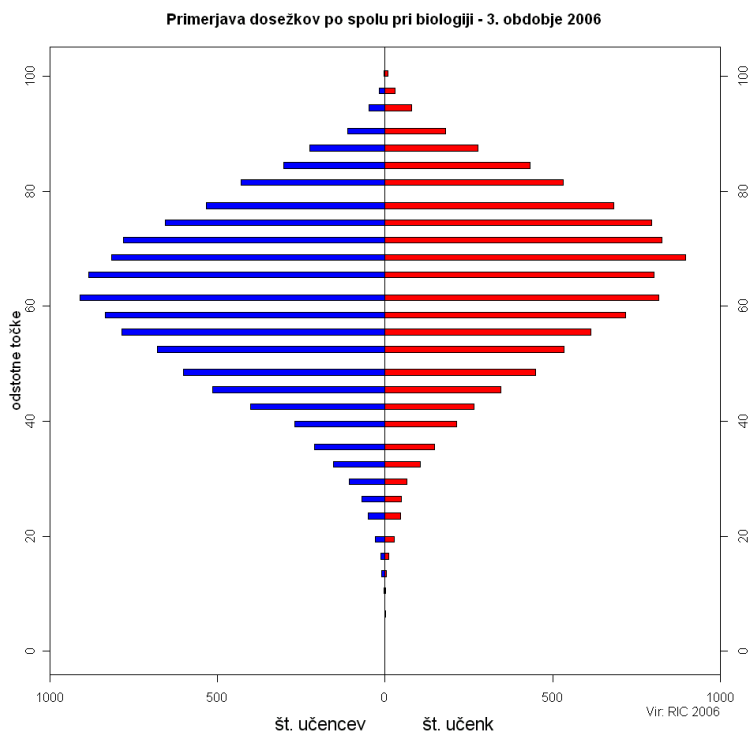
Interpretacije dosežkov na osnovi te preglednice je pripravila Državna komisija v 4. poglavju na strani 97.

Slika 5.3.2.7 Porazdelitev odstotnih točk pri biologiji z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

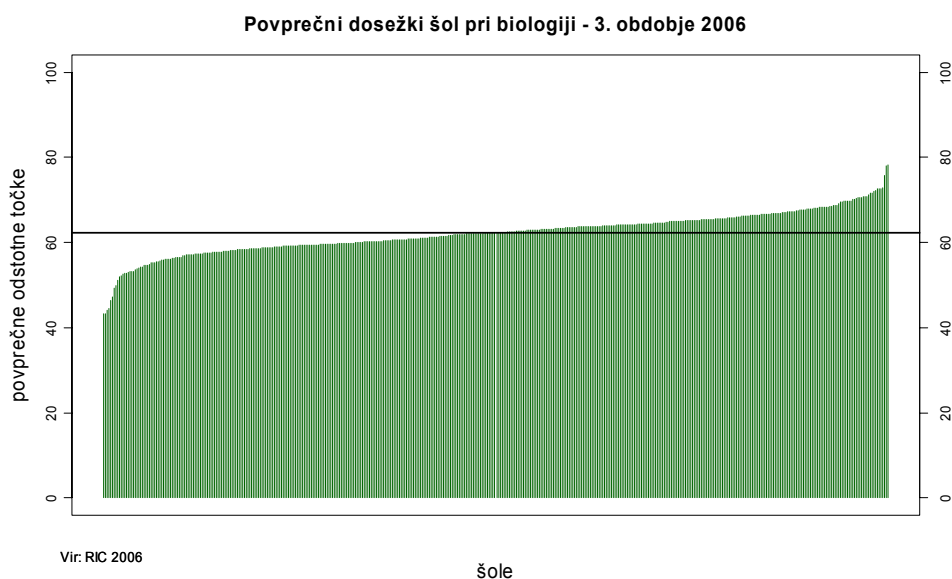
Interpretacije dosežkov na osnovi tega grafičnega prikaza sta pripravili Predmetna komisija za biologijo in Državna komisija v 4. poglavju na straneh 87, 88 in 94.

Slika 5.3.2.8 Primerjava porazdelitve dosežkov učenk in učencev pri biologiji, tretje obdobje

Interpretacije dosežkov na osnovi tega grafičnega prikaza je pripravila Državna komisija v 4. poglavju na strani 97.

Slika 5.3.2.9 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri biologiji, tretje obdobje

Interpretacije dosežkov na osnovi tega grafičnega prikaza je pripravila Državna komisija v 4. poglavju na strani 97.

Preglednica 5.3.2.3 Porazdelitev dosežkov pri biologiji po regijah, tretje obdobje

regija	povprečni dosežek	standardni odklon	število učencev
Gorenjska regija	61,9	14,9	2187
Goriška regija	64,6	13,9	1232
Jugovzhodna Slovenija	62,1	14,7	1254
Koroška regija	64,3	14,1	770
Notranjsko-kraška regija	62,2	14,7	523
Obalno-kraška regija	59,2	14,8	872
Osrednjeslovenska regija	63,9	14,7	5491
Podravska regija	61,1	15,1	3088
Pomurska regija	61,0	15,5	1142
Savinjska regija	61,6	14,8	2711
Spodnjeposavska regija	61,4	15,2	715
Zasavska regija	60,6	14,4	434

Interpretacije dosežkov na osnovi te preglednice je pripravila Državna komisija v 4. poglavju na strani 97.